CENA 900 din - Leto XLI - št. 71

Kranj, petek 16. septembra 1988

GORENJSKI GLAS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER

Odprte strani

S posilstvi pretiravamo

So stroge kazni edina rešitev?

Za politiko gre

ljubljanska banka

Temeljna banka Gorenjske Kranj

Gorenjc in banka — formula prihranka

Mulj v pitni vodi

Jesenice, 15. septembra — Minuli teden je jeseniška Železarna opravila redno čiščenje akumulacijskega jezera v Javorniških Rovtih, kamor voda čez leto nanese veliko zemlje iz bližnjega gozda. Ob potoku Javornik je tudi zajetje za pitno vodo in vodovod za naselje Javornik.

Ob letošnjem čiščenju verjetno niso dovolj pazili, saj so odplake in mulj onesnažile vodovod. Zdravniško pomoč zaradi črevesnih obolenj je iskalo 122 občanov, sanitarni inšpektorji pa so ugotovili, da jih je verjetno zbolelo vsaj še petkrat toliko.

Ko so o tem problemu razpravljali na seji jeseniškega izvršnega sveta, so resno opozorili na ekološka onesnaženja zaradi malomarnosti. Pred nedavnim je tudi v Kranjski gori steklo za 60.000 kubičnih metrov odplak in sreča je, da ni prišlo do hujše ekološke katastrofe.

Dotrajan javorniški vodovod bo treba čimprej popraviti, najbolj ugodna rešitev pa je v tem, da se javorniški vodovod priključi na vodovodno omrežje iz Završnice.

D. S.

Vzemimo pamet v roke

Zdi se mi, da je v ta stavek mogoče strniti razpravo na torkovi seji predsedstva republiške konference Socialistične zveze Slovenije, ki je obravnavalo aktualne razmere v pokrajini Kosovo in z njim v zvezi v državi. Bistvo te seje ni samo v tem, da je predsedstvo odklonilo predlog Srbov in Črnogorcev s Kosova, da bi v Ljubljani organizirali miting solidarnosti. V teh mitingih, pa naj se organizirajo kjerkoli v državi, se resda izraža stiska srbskega in črnogorskega življa na Kosovu, pa tudi ne samo njega, ampak tragedija vse pokrajine. Vendar je v teh mitingih preveč bojevitosti, nacionalistične nastrojenosti in teženj po programu nad eno od nacionalnosti na Kosovu, tudi pozivov k državljanski vojni. Slovenija ima razen tega z mitingi svoje (grenke) izkušnje, ko je bila neupravičeno opljuvana.

Nihče glede Kosova ne zanika podtalne in tudi javne igre nacionalistov raznih barv. Vendar je treba končno le pogledati na Kosovo širše, upoštevati tudi krvavo preteklost pokrajine, strahotno gospodarsko zaostalost, skratka, nizko kulturno in civilizacijsko raven, povezanost z zgodovinskimi navadami in običaji. Vedno bolj sem prepričan, da na Kosovem preveč igramo na karto mednacionalnega nezaupanja, da ljudi na vse mogoče načine prepričujemo, da med seboj »morajo biti skregani«. Ni namreč vse nacionalizem. Umazane prištinske ulice niso posledica nacionalizma, ampak neurejene komunalne službe in nizke civilizacijske in kulturne ravni na Kosovem, prerivanje prvošolčkov ni nacionalizem, ampak predvsem otroška razigranost. Kaj lahko pa se prvo ali drugo zlorabi v nacionalistične namene.

Po sodbi Slovenije je treba sprostiti človeške in naravne potenciale pokrajine, Jugoslavija pa mora pri tem pomagati, vendar ne z možmi pod orožjem, ampak z nasveti, kapitalom, strokovnjaki, tehnologijo. Prav to pomoč najbolj potrebuje Kosovo. Očitno sedaj represija vlada v pokrajini. Represija in učinkovito delovanje državnih organov pa ni eno in isto. Preveč poudarjamo prvo, premalo pa drugo. Ljudje imajo zato občutek (in dokaze) neenakosti pred zakonom, enkrat na škodo enega, drugič na škodo drugega. Povsem odveč je sedanja politična igra, merjenje moči, kdo bo koga. Vse se sicer odvija pod geslom boja za red, vendar gre pravzaprav za boj za oblast. Vse te stvari je treba presojati pametno, trezno, brez predsodkov in fige v žepu, analitično in dolgoročno. Na Kosovu je preveč ljudi že užaljenih, upravičeno ali neupravičeno okrivljenih. Zato nam je pamet v tem trenutku še kako potrebna.

J. Košnjek

V Tovarni števcev zahtevajo višje plače

Kranj, 15. septembra — Prejšnji četrtek so delavci TOZD Števci v Iskri Kibernetiki na izrednem zboru zahtevali 30 odstotkov višje osebne dohodke. Odgovor naj bi dobili do srede, 14. septembra.

V sredo, 14. septembra 1988, se je ponovno sestal izvršni odbor sindikata TOZD Števci. Vodilni delavci delovne organizacije in TOZD so sindikalnim delavcem predstavili odgovore na izražene zahteve. Vodstvo je pripravilo enotno rešitev za celotno delovno organizacijo in podprlo zahteve sindikata Števcev, sindikalne konference Kibernetike in pobudo republiškega sindikata, da mora biti najnižji osebni dohodek 450.000 dinarjev. Predlagana rešitev sicer pomeni določeno uravnilovko, vendar je treba pomagati delavcem, ki so najbolj ogroženi. Takih je največ ravno v TOZD Števci.

Ob 12. uri so delavci prekinili delo in počakali na odgovore vodstva. Direktorji so zbrane delavce seznanili s predvidenim povečanjem osebnih dohodkov in z odgovori na zahteve. Vznemirjeni delavci Števcev so glasno opozarjali na nemogoče življenjske razmere in se z njimi niso v celoti strinjali. Izvolili so 11-članski stavkovni odbor in za četrtek napovedali stavko.

Stavkovni odbor je po sestanku z vodstvom DO in TOZD Števci ponovno proučil odgovore in ugotovil, da so bile zahteve delavcev s predlaganim povišanjem plač v septembru in oktobru izpolnjene, saj ugodnejša rešitev ni izvedljiva. Stavkovni odbor je v četrtek, 15. septembra 1988, s tem seznanil delavce, ki so nadaljevali z delom. Vedo namreč, da bi štrajk le ogrozil likvidnost in izpolnitev naročil. Stavkovni odbor bo spremljal iskanja za nadaljnje povečanje plač v oktobru. V Števcih uspešno izpolnjujejo mesečni načrt proizvodnje, zato si nekaj odstotkov lahko obetajo tudi od višjega faktorja stimulacije in znižanih republiških prispevkov, ki jih je obljubil republiški izvršni svet.

Alojz Boc

Zasoljena ozimnica

Preden smo si opomogli od nakupov premoga in ostale kurjave za zimo, od nakupa šolskih potrebščin, od nakupa jesenskih oblačil in obutve, že je pred vrati ozimnica. Če smo se pred tednom dni še spraševali, kako drag bo letos krompir, koliko bo treba odšteti za jabolka, papriko, čebulo in morda še kaj, kar pač za prehrano potrebujemo preko zime, te dni že računamo in preračunavamo, koliko in kaj bomo sploh lahko kupili.

Leta nazaj smo bili vajeni pri sindikatu v delovnih organizacijah naročiti nekaj gajbic jabolk, morda tudi čebulo, papriko in krompir. Nato smo stroške za ozimnico odplačali v obrokih in ozimnico si je večina delavcev lahko privoščila. Letos, ko že tako in tako komaj seštejemo dinarje iz meseca v mesec, marsikdo resno premišljuje, ali si bo ozimnico sploh še lahko privoščil, ali bi kupil trideset ali petdeset kilogramov krompirja, ali so jabolka za prehrano res nujno potrebna, ali ni čebula le razvada... ali bi šlo tudi brez tega ali onega. Seveda vedno znova najde odgovore, da so to pač tista živila, ki jih je težko pogrešiti, in za katere naj bi pač denar še vedno imeli. Toda glede na to, da bo za kilogram krompirja iz ozimnice treba odšteti tam od 1100 do 1500 dinarjev, za jabolka od 1.300 do 1.600, za čebulo tisoč dinarjev, tudi ta hrana postaja draga. Banka je povedala, da olajšav za kreditne obresti ne more dati, in tako tudi možnost nakupa ozimnice preko obročnega odplačevanja zaradi visokih obresti ni več izhod iz številnih jesenskih stroškov. V nekaterih delovnih organizacijah bodo to skušali urediti sami, večina shramb in kleti pa bo letošnjo zimo gotovo pričakala bolj praznih kot polnih. Kako pa delajo delavci s praznimi želodci, pa smo zadnje mesece že videli.

V. Stanovnik

Ogromni presežki v interesnih skupnostih

Blokiranih je 12 milijard dinarjev

Kranj, 15. septembra — Vse tiste interesne skupnosti, ki so za več kot 3 odstotke prekoračile dovoljeno porabo, morajo do 10. oktobra znižati prispevne stopnje. Najhujši položaj je v zdravstvu, kjer »blokada« znaša več kot vsi presežki interesnih skupnosti.

Po podatkih Službe družbenega knjigovodstva Kranj so imele gorenjske samoupravne interesne skupnosti v osmih mesecih letošnjega leta za 12 milijard in 391 milijonov dinarjev presežkov na žiro računih. Skupna prekoračitev sredstev je kar 11,5 odstotkov nad dovoljeno prekoračitvijo, kar je izredno veliko in obenem posledica dejstva, da so imeli gorenjski sisi presežke že lani, letos pa so po novem zakonu lahko računali le z dotokom sredstev nad dovoljeno lansko porabo in ne z lansko realizacijo, povečano za 131 odstotkov. Lanskoletne presežke so morali torej odšteti, prispevne stopnje se niso pomembno znižale, zato so prekoračitve tudi tako visoke.

V Kranju je zatorej sredstev nad dovoljeno porabo za 4 milijarde 519 milijonov dinarjev, v Radovljici za 3 milijarde 381 milijonov dinarjev, v Škofji Loki za 2 milijardi 913 milijonov, v Tržiču za milijardo in 576 milijonov dinarjev, medtem ko v jeseniški občini ni presežkov. Če pogledamo po interesnih skupnostih Kranja, znaša presežek v izobraževanju 112 milijonov, raziskovanju 100 milijonov, kulturi 183 milijonov, telesni kulturi 333 milijonov, otroškem varstvu 632 milijonov, socialnem skrbstvu 169 milijonov, zaposlovanju 131 milijonov in zdravstvu 2 milijardi 859 milijonov...

Med interesnimi skupnostmi imajo največ težav v zdravstvu, kjer se obenem pojavljajo tudi blokirani računi zdravstvenih skupnosti. Skupna »blokada« v kranjskem zdravstvu je torej kar 6 milijard 197 milijonov, škofjeloškem milijardo 582 milijonov, tržiškem milijardo 422 milijonov, jeseniškem 2 milijardi 165 milijonov in radovljiškem 3 milijarde 528 milijonov. Drugače pa je gorenjsko izobraževanje preseglo dovoljeno porabo za 5,9 odstotkov, kultura za 13 odstotkov, telesna kultura za 12,34 odstotkov, otroško varstvo za 9 odstotkov, socialno skrbstvo za 36 odstotkov, zaposlovanje za 43 odstotkov, zdravstvo za 13 odstotkov in raziskovanje za 162 odstotkov s tem, da v raziskovanju znašajo dovoljeni presežki 114 milijonov, dejanski pa znašajo 185 milijonov dinarjev.

Vse skupnosti, ki so za več kot 3 odstotke presegle dovoljeno porabo, morajo do 10. oktobra znižati prispevne stopnje. Več kot 12 milijard dinarjev, ki jih je prispevalo gorenjsko gospodarstvo, pa je blokiranih, »mrtvih«, a edina sreča je, da jih lahko banka uporablja v svojem kreditnem potencialu. Vse interesne skupnosti so dolžne napraviti temeljito analizo, pri Službi družbenega knjigovodstva pa pričakujejo, da že čez mesec dni ne bo tako ogromnih prekoračitev na žiro računih gorenjskih interesnih skupnosti.

D. Sedej

Štiriindvajsete letne olimpijske igre Seul 88

Naš zastavonoša Matija Ljubek

Kranj, 15. septembra — Točno ob 02.30, v noči od petka na soboto, bodo na osrednjem stadionu v Seulu zadonele slavnostne fanfare ob slovesnem odprtju letošnjih že štiriindvajsetih letnih olimpijskih iger. Na igrah v Južni Koreji bo nastopilo rekordno število športnikov in športnic iz 160 držav sveta. Naš zastavonoša v paradi jugoslovanskih reprezentantov bo kanuist Matija Ljubek.

Med športniki je tudi 155 jugoslovanskih tekmovalcev in tekmovalk, od tega le 38 žensk. Med našimi je tudi šest Gorenjcev.

Vsi upamo in želimo, da bodo med igrami športniki in gledalci živeli v resnični harmoniji in bratstvu. S tem bomo potrdili, da smo za svet brez diskriminacije in ponižanja, vreden človekovega dostojanstva in obstoja. Le tako se ne bo ponovil masaker z olimpijskih iger leta 1976 v Münchenu.

D. Humer

JUBILEJNI MOPED SHOW

na GORENJSKEM SEJMU V KRANJU v petek, 23.9. ob 19. uri

Predprodaja vstopnic po 4.000 din

— Turistična agencija ODISEJ
— Gostilna SEJEM
— Uprava PPC Gorenjski sejem Kranj

Osnovne organizacije sindikata! Pri nakupu nad 50 vstopnic je cena vstopnice 3.500 din

nastopa celotna ekipa

ADRIA
ADRIA AIRWAYS

Adria Airways obvešča, da je s septembrom pričela samostojno sprejemati in odpošiljati letalske blagovne pošiljke z letališča Brnik. Telefon: 064/27-085

Ob odhodu mladincev k vojakom

Slovesa naj ne grenijo skrbi

Ljubljana, 13. septembra — Sredi tega meseca odhaja v vojašnice širom po Jugoslaviji skoraj štiri tisoč slovenskih mladincev, so povedali na današnji tiskovni konferenci v republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo. Obenem ko so opozorili na nevarnosti na poti, so bodočim vojakom in njihovim staršem zagotovili, da je odveč njihov strah zaradi odhoda v oddaljene in neznane kraje.

Odhod k vojakom pomeni za vsakega mladinca prelomnico v njegovem življenju, saj se novim obveznostim in spremenjenim življenjskim razmeram pridruži še drugačno okolje. Gre tudi za ločitev od svojcev, kar je zlasti za starše boleč dogodek. Če je ob teh občutkih navzoč še strah, kam odhajajo njihovi sinovi in kako jih bodo tam sprejeli, potlej pred slovesom gotovo niso odveč razumevajoče in spodbudne besede.

Predvsem zato so med tiskovno konferenco v republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo nanizali nekaj podatkov o letošnjem naboru in odhodu obveznikov k vojakom. Osnovna značilnost tokratnega nabora, ki so ga prvič izvedli sami ob sodelovanju občinskih upravnih organov, je bila ponovna prisotnost obveznikov na naboru, o napotitvi nabornikov po garnizijah pa so odločale komisije pri občinskih svetih za SLO in DS. Mladi odhajajo k vojakom šestkrat na leto; največ jih bo v skupini od 14. do 20. septembra, ko gredo na služenje vojaškega roka zlasti bodoči študentje.

Vsi fantje seveda ne morejo ostati doma, kar je posebno letos povzročalo skrbi nemalo staršem. Ker so mladi premalo seznanjeni, kaj jih čaka ob prihodu v armado, je njihova negotovost toliko večja. Zato so v vodstvu slovenske mladinske organizacije pripravili za bodoče vojake sporočilo, v katerem jih seznanjajo z osnovnimi pravicami in dolžnostmi v armadi. Kot so priporočili, se mladi ob morebitnih težavah vendarle lahko povežejo z republiško konferenco ZSMS, ki bo ob pomoči RSLO in armadnega območja skušala razumno rešiti vsak konkreten primer.

Za boljšo obveščenost mladincev, ki odhajajo k vojakom, bodo poskrbeli tudi po občinah. Ponekod pripravljajo pred odhodom skupne slovesnosti. Na Gorenjskem so se mladinci že zbrali v Tržiču, v četrtek in petek jih spremljajo s kranjske železniške postaje, v petek ob 9. uri jih bodo pozdravili v sejni dvorani škofjeloške občinske skupščine, dan pozneje pa ob 8. uri na Jesenicah in ob 9. uri v Radovljici, povsod v občinskih zgradbah. Zaželimo jim še mi srečno pot in vrnitev domov!

S. Saje

Gorenjsko prvenstvo v orientaciji

Kranj, 14. septembra — Društvo Partizan iz Škofje Loke in taborniški odred Stražni ognji iz Kranja vabita na 6. odprto prvenstvo Gorenjske v orientaciji, ki bo v soboto, 17. 9. 1988, na Mlaki pri Kranju. Udeleženci tekmovanja se bodo zbrali pri osnovni šoli na Kokrici, od koder bodo odšli po oznakah na 1500 metrov oddaljeni start. Prvi tekmovalec bo krenil na pot ob 10. uri in 30 minut. Cilj bo približno 700 metrov od zbirališča, čas tekmovanja pa bo omejen na 150 minut. Ženske bodo tekmovale v štirih kategorijah od 12 do 18 let, moški v petih kategorijah od 12 do 19 let starosti; drugi tekmovalci bodo nastopili v rekreativni skupini. Tekmovalci bodo uporabljali črno-belo karto v merilu 1 : 10 000, E=5 m; tekmovali bodo po pravnilniku PZS in OL Slovenije.

Tekmovanje, ki bo ob vsakršnem vremenu, bodo sklenili ob 14. uri. Takrat bodo tudi razglasili rezultate in podelili priznanja oziroma medalje. Kdor se ni prijavil organizatorju do predvidenega roka, se lahko prijavi 2 uri pred začetkom tekmovanja, vendar bo plačal dvojno startnino. Za najmlajši tekmovalni skupini in rekreativce je tekma zastonj.

S. Saje

Denar za odpravo posledic suše

Kranj — Kranjski izvršni svet predlaga skupščini, naj za odpravo posledic suše v kmetijstvu nameni 30 milijonov din rezervnih proračunskih sredstev.

Škoda v kmetijstvu zaradi suše v juliju in avgustu je bila v kranjski občini že ugotovljena. Ali pa bo ostala ocena nekaj več kot 10 milijard novih din, kot je bila ugotovljena pred časom, nespremenjena, bo znano konec meseca, ko bo posebna komisija znova dokončno ocenila škodo. Za zdaj kaže, da v kranjski občini kmetijstvo ne bo moglo dobiti povračila za škodo iz republiških solidarnostnih sredstev, ker škoda ne bo dosegla treh odstotkov družbenega proizvoda v občini.

Da pa bi vsaj nekoliko omilili posledice v kmetijstvu, izvršni svet skupščine občine predlaga zborom skupščine občine, naj na seji konec tega meseca odobrijo 30.000 milijonov novih din nepovratnih sredstev iz rezervnega sklada proračuna občine. Denar naj bi bil porabljen kot pomoč družbeni in kooperacijski živinoreji. Večino tega denarja naj bi prejela Gorenjska kmetijska zadruga in sicer v višini 24 milijonov din, ki naj bi jih razdelila kooperantom skladno z ocenjeno škodo; 6 milijonov din pa bi prejel Mercator KŽKG — tozd Kmetijstvo.

V kranjski občini se suša pozna na več kot 8600 hektarih kmetijskih površin. Najbolj so prizadeti posevki silažne koruze in koruze za zrnje, saj je suša pustila posledice skoraj na polovici pridelka. Zaradi suše pridelek zgodnjega in semenskega krompirja ni bil manjši, medtem ko naj bi bilo zaradi suše za 30 odstotkov manj poznih sort krompirja. Po prvih ocenah naj bi bilo škode samo pri tem krompirju za dobrih 5 milijard novih din, večinoma pri zasebnih kmetijskih proizvajalcih. V sadovnjakih in plantažnih sadovnjakih se suša prav tako pozna, vendar je v primerjavi z ostalimi pridelki dosti manjša.

L. M.

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, tiska Ljudska pravica Ljubljana

Predsednik časopisnega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejamo in pišemo: **Stefan Žargi** (glavni urednik in direktor), **Leopoldina Bogataj** (odgovorna urednica), **Jože Košnjek** (notranja politika, šport), **Marija Volčjak** (gospodarstvo, Kranj), **Andrej Žalar** (gorenjski kraji in ljudje, komunalne dejavnosti), **Lea Mencinger** (kultura), **Helena Jelovčan** (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofja Loka), **Cveto Zaplotnik** (kmetijstvo, kronika, Radovljica), **Darinka Sedej** (razvedrilo, Jesenice), **Danica Dolenc** (tradicije NOB, naši kraji, za dom in družino), **Stojan Saje** (družbene organizacije in društva, SLO in DS, ekologija), **Danica Zavrl-Žlebir** (socialna politika), **Dušan Humer** (šport), **Vilma Stanovnik** (Tržič, turizem), **Vine Bešter** (mladina, kultura), **Franc Perdan** in **Gorazd Šinik** (fotografija), **Igor Pokorn** (oblikovanje), **Nada Prevc** in **Uroš Bizjak** (tehnično urejanje) in **Marjeta Vozlič** (lektoriranje).

Akontacija naročnine za 2. polletje 24.000 din

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 — Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorna urednica 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, računovodstvo, naročnine 28-463, mali oglasi 27-960.

Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

uredništvo tel. 21860

Štiridesetletni spomini na Kosovo

Nekdaj gostoljubni, danes nezaupljivi ljudje

Kranj, 14. septembra — Kranjčan Dušan Feldin je eden tistih Gorenjcev, ki je imel večkrat priložnost obiskati Kosovo. Tja je vsakič odhajal z drugo nalogo, vendar se je vselej srečal in spoznal s tamkajšnjimi prebivalci. Spominja se jih iz preteklosti kot preprostih, vendar gostoljubnih ljudi, ki pa so se zadnja leta čudno zaprli vase.

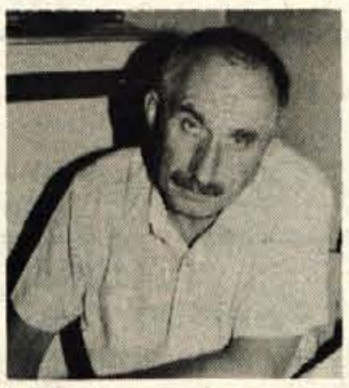

Kdaj in kako ste prvič obiskali Kosovo?

»Po osvoboditvi domovine so me kot borca Kokrškega odreda razporedili v enote Korpusa narodne obrambe Jugoslavije. Varovanju meje in šolanju so sledile naloge v enotah KNOJ. Z eno od enot sem se poleti 1947. leta skoraj cel mesec zadrževal na Kosovu. Prehodili smo vse od Kosovske Mitrovice, Vučitrna in Peči prek pogorja Prokletij do Djakovice in Prizrena. Preganjali smo sovražne skupine, med katerimi je bilo največ balistov, to je albanskih fašistov. Od prebivalcev ni bilo težko zvedeti, kje se skrivajo odpadniki, saj so si sami želeli miru in reda. Bili so zadovoljni, da smo jim pomagali pri tem, hvaležni pa so bili tudi za našo pomoč s hrano.

Take revščine še nisem videl do takrat nikjer drugod. Ljudje so prebivali v kolibah iz lesa in blata ali celo v luknjah. Že takrat je bilo v družinah veliko otrok, zato je ljudi pestilo pomanjkanje vsega. Vseeno so nas gostoljubno sprejeli in nam od daleč prinašali svežo vodo.

Še nekaj je bilo značilno za takratno Kosovo. Oblastne naloge so izvrševali pripadniki vojske in milice, saj so takrat šele ustanavljali krajevne ljudske odbore. Sestavljali so jih borci albanskega rodu, ki so veliko pričakovali od nove države, od življenja v jugoslovanski skupnosti. Zanimivo je, da je večina izmed njih obvladala srbohrvaščino in ni odklanjala kontaktiranja z nami v tem jeziku.«

Kakšni so vaši spomini na ponovna srečanja s prebivalci Kosova?

»Dve desetletji pozneje, leta 1966 in 1967, sem prihajal na Kosovo kot organizator prodaje v kranjski Planiki. Največkrat sem obiskal Kosovsko Mitrovico, Peč in Prizren, kjer smo imeli svoje prodajalne in smo prevzemali tudi njihove izdelke za prodajo pri nas.

Najprej sem opazil velik napredek, ki se je kazal v izgrajenih naseljih in tovarnah. Zato me ni čudilo, da so ljudje množično prihajali iz vasi v mesta. Poslovno sem se srečeval skoraj s samimi Albanci, ki so bili zelo zainteresirani za sodelovanje z nami. Upoštevali so naše zahteve za kvalitetno obutev. Tudi v skladišču, kjer smo prevzemali izdelke kooperantov, sem naletel na pridne ljudi.

Včasih sem ostal na Kosovu celo za teden ali dva. Nikdar nisem slišal za sovraštvo med prebivalstvom. Vladal je občutek miru in složnosti. Ljudje, s katerimi sem govoril, so tako ali drugače izražali pripadnost Jugoslaviji. Tudi njihova prijaznost ni bila nič manjša, kot sem jo doživel dvajset let poprej.«

Bili ste tudi vodja delegacije iz Planinskega društva Kranj na 9. srečanju pobratenih društev v Peč leta 1986. Kaj ste doživeli takrat?

»Med udeleženci srečanja iz 8 planinskih društev po vsej Jugoslaviji, ki sodelujejo s kranjskimi planinci, je bilo vedno čutiti pravo tovarištvo. Večina se tudi tokrat ni obnašala drugače, vendar je vodja neke delegacije poizkušal izražati svojo nestrpnost do Albancev. Ker mu drugi nismo prisluhnili, ni dobil priložnosti za sejanje razdora.

Najbolj me je presenetilo, da so se prebivalci Prištine in Peči od mojih poprejšnjih obiskov zelo spremenili, da so postali nekako zaprti vase. Če smo koga kaj vprašali, ali ni hotel slišati ali pa je na kratko in nerazumljivo odgovoril. Mimoidoči so bili tudi nezaupljivi do naših planinskih oblačil. Čeprav se nas verjetno niso bali, je bilo v njih čutiti pregrado ob kontaktiranju z neznanimi ljudmi.

Kmalu sem razumel, zakaj so takšni. Ko smo pred lepo prištinsko čitalnico povprašali neznanca po vzrokih za neurejenost in umazanijo okrog nje, je v čistem srbskem jeziku zabrusil, češ da je za te cigane vse dobro. Ob takih izrazih manjvrednosti nihče ne more ostati neprizadet.«

V čem je, po vašem mišljenju, rešitev kosovskih vprašanj?

»Albanski narod, ki je na Kosovu v večini, ne bi smeli prikrajšati za njegovo bit, dobiti bi moral svoj 'JAZ'. Na enem ozemlju namreč ne more biti nižje vrednotenega ljudstva. Teh stvari pa ne bo moč urediti z represijo. Kdor poziva k orožju, se gre skrajno nevarne igre!«

Zapisal: Stojan Saje

Emil Muri

Tudi slepi mora živeti samostojno

Kranj, septembra — Ta čas Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih na Gorenjskem praznuje 40 let dela. Ob tej priložnosti smo povabili k besedi njenega predsednika Emila Murija, ki je med drugim tudi dober športnik in šahist.

Emil Muri je redkih besedi, kadar gre zanj, vendar kot v ilustracijo, kakšno je življenje slepega, vendarle pove, da se je šolal v Beogradu in Zagrebu, preden je leta 1972. dobil službo v Kranju. V kranjskem zdravstvenem domu je fizioterapevt, odtlej pa tudi dela v organizaciji slepih, sprva bolj kot športnik in šahist, zdaj kot njen predsednik. V življenju se je treba nekako znajti, je njegov komentar, pa naj gre za delo, zabavo ali zgolj pot v službo, ki je drugim ljudem nekaj najbolj vsakdanjega. Običajne poti obvladuje sam, brez spremljevalca, pač z nekaj tveganja, se zasmeje. Rad je namreč samostojen, neodvisen. Celo pes vodnik, ki ga ima veliko slepih, pomeni obveznost, odgovornost.

»Pomagam si s pripomočki, ki lajšajo življenje prizadetim na vidu,« pripoveduje sogovornik. **»A njega dni so bili ti tehnični predmeti laže dosegljivi, kot so danes. Imam Braillov pisalni stroj, pa kasetofon, ki ga ima večina slepih, ter redkejši optakon. Slednji je namenjen branju črnega tiska, deluje pa tako, da s kamero vlečeš po knjigi, naprava pa ti črke pretvarja v reliefno pisavo, da jo lahko otipaš. Na Gorenjskem je kakih osem takšnih naprav, sam jo imam od leta 1980, ko je veljala 15 starih milijonov. Tedaj je to pomenilo enoletno plačo. Sam si je ne bi mogel kupiti, s pomočjo skupnosti za zaposlovanje in delovne organizacije pa je nekako šlo. Danes bi bil tak nakup velika naložba, saj je vreden 4000 ameriških dolarjev, se pravi okoli 1,2 stare milijarde, kolikor pa dvomim, da zaslužim v enem letu.«**

Domala poldrugo desetletje dela Emil Muri v organizaciji slepih, ki si je za poslanstvo izbrala skrb za trden socialni položaj slepih.

»Smisel v življenju naših članov je, da se izšolajo in zaposlijo, da si na ta način zagotovijo vsaj gmotno neodvisnost. Večina članstva naše organizacije (431 jih je bilo lani na Gorenjskem) je zaposlenih, kar jih seveda ni invalidsko upokojenih. Večina so telefonisti, saj imajo slepi po zakonu prednost pri sprejemanju na ta dela. Nekaj je zaposlenih tudi v Centru slepih, kjer se ubadajo s ščetarstvom in delom v kovinarski stroki. Do zdaj zaposlovanje še ni bilo problematično, za kasneje pa lahko računamo, da ne bo vse teklo gladko. V organizaciji pa ljudi tudi usmerjamo na pravo mesto, če se obračajo na nas s kakimi težavami.«

Kultura, šport, rekreacija sestavljajo tudi mozaik v življenju slepih. Člani so dobri šahisti, tudi Emil Muri je »prvokategornik«. Neprecenljivo je njihovo sodelovanje z zunanjimi šahisti. V športu je nekaj nenadkriljivih smučarjev, pa igralcev z zvenečo žogo, celo športniki mednarodnega slovesa so med njimi: Darko Kisovec, Rajko Kopač, Štefan Hudolin... Pevke prepevajo v nonetu, ki te dni odhaja na glasbeno revijo v Strugi, vodita pa ga zakonca Mihelčič. Tudi aktivna žena pridno dela, nekaj pa najdejo zase tudi rekreativci. Skratka, na mnoge načine si ti ljudje bogatijo življenje, zastrto s temo.

D. Z. Žlebir

Predsednik odhaja

Kranj, 14. septembra — Člani predsedstva Občinske konference ZSMS Kranj so na svoji redni seji osrednjo pozornost namenili odpiranju kadrovskih postopkov za novo vodstvo občinske mladinske organizacije. Pripravili so poseben rokovnik postopka, po katerem se evidentiranje odpira z 20. septembrom in bo trajalo do 31. oktobra. Po tem času bodo pripravili osnutek kandidatne liste, kjer bodo posebej izpostavili funkcije predsednika, podpredsednika in sekretarja, za katere bodo morali kandidati napisati svoja mnenja in stališča o opravljanju navedenih nalog. V ta sklop bo sledila tudi javna predstavitev kasneje izbranih kandidatov, ki naj bi jih bilo praviloma za vsako funkcijo več.

Člani predsedstva so bili obveščeni, da sedanji predsednik OK ZSMS Kranj Boštjan Šefic s 1. novembrom odhaja na novo delovno dolžnost, zato so sprejeli sklep, da do izvolitve novega predsednika vodi delo kranjske mladinske organizacije Slavko Hudobivnik, ki sedaj opravlja naloge podpredsednika.

Mladi so spregovorili tudi o težavnem gmotnem položaju mladinskega občinskega glasila Naprej, razpravo o mladinskem kulturnem centru pa so zaradi slabe udeležbe, in hkrati pomembnosti vsebine, preložili na naslednjo sejo predsedstva.

V. B.

Javna razprava o cesti

Škofja Loka — Osnutek lokacijskega načrta za rekonstrukcijo ceste R-314 in R-319 na odseku Lipica - Stari dvor - Grenc je javno razgrnjen v prostorih krajevne skupnosti Trate in občine Škofja Loka še do 24. septembra. Javna razprava o osnutku pa bo v torek, 20. 9. 1988, ob 18.uri v sejni dvorani občinske skupščine Škofja Loka. Pripombe na osnutek lokacijskega načrta sprejema komite za družbeno planiranje in urejanje prostora občine Škofja Loka. Pojasnila o rešitvah v osnutku lokacijskega načrta pa daje Zavod za družbeni razvoj občine Škofja Loka.

V sedanjih razmerah bi sindikat moral biti glasnejši

Žepi žal vsega ne prenesejo

Škofja Loka, 13. septembra — Sindikalni delavci v škofjeloški občini se zavedajo, da bodo jesenski meseci tisti, ki bodo lahko sindikatu dali resnično pomembno vlogo v našem družbenopolitičnem sistemu, lahko pa mu jo bodo tudi odvzeli. Zato so na občinskem svetu pripravili načrt konkretnih nalog, ki jih sindikat do konca leta mora izpeljati. Na torkovem posvetu s predsedniki osnovnih organizacij so vse zastavljene naloge podprli, čeprav so izrazili bojazen, da jih bo težko izpeljati.

Čeprav je škofjeloška občina po višini osebnih dohodkov prva na Gorenjskem in tudi v zgornji polovici slovenskega povprečja, je rast osebnih dohodkov daleč za rastjo cen življenjskih potrebščin. S hujšimi težavami se že srečujejo delovne organizacije, ki večinoma prodajajo na domačem trgu, nekatere tekstilne delovne organizacije, vedno večji so problemi v gradbeništvu. Vedno več je takih, ki plačujejo več denarja za najete obresti kot za osebne dohodke. To pa se na žepih delavcev že krepko pozna, zato so se na posvetu upravičeno spraševali, do kdaj bo vse skupaj še moč prenašati. To pa predvsem zato, ker tudi v delovnih organizacijah, ki dobro poslujejo in izvažajo, delavci, ki dobro delajo, ne morejo zaslužiti kaj več kot za preživetje.

Beseda sindikalnih delavcev naj bi se odslej močneje slišala v občinski skupščini, tako v družbenopolitičnem zboru kot zboru združenega dela. Zato je naloga izvršnih odborov osnovnih organizacij ZSS, da se tesneje povežejo z delegati za zbor združenega dela, pa naj gre za sprejem predlogov ustavnih amandmajev, ukinitve zakona o združenem delu ali (in še posebno) ob obravnavi ukrepov gospodarske reforme. Prav tako je potrebna prisotnost sindikata na delavskih svetih, še posebno, če gre za vprašanje ekonomskega položaja delavcev. Sindikat spremlja tudi gospodarske tokove posameznih delovnih organizacij, plače delavcev. Vendar pa evidence in statistični podatki prihajajo prepozno, veliko je neuporabnih informacij. Sindikat bo zahteval konkretne podatke o osebnih dohodkih izplačanih v zadnjem mesecu, o najnižjih OD v posameznih delovnih organizacijah in o likvidnostnem položaju. Le na takšen način je moč standard delavcev pravočasno zaščititi in opozarjati na napake v delovnih organizacijah. Čeprav ekonomski in tehnološki viški delavcev v škofjeloški občini še ne predstavljajo hujšega problema, je že nekaj delovnih organizacij, ki so delavce začele premeščati, kar pa vedno ni lahko. Po majskih ukrepih je bilo veliko govora in konkretnih predlogov za razbremenjevanje gospodarstva, vendar pa v sindikatu ugotavljajo, da je ostalo le pri sklepih. Plače iz meseca v mesec zastajajo za dvigom življenjskih stroškov, zato je treba odločneje zahtevati sprotno objavljanje najnižjega nivoja osebnega dohodka, ki bo delavcu omogočal socialno varnost. Čeprav se v sindikatu še zdaleč ne zavzemajo za uravnilovko, pa je treba delavcu, ki dobro dela in dosega normo, zagotoviti osebni dohodek, ki bo zagotavljal vsaj preživetje. Na posvetu so podprli tudi predloge slovenjebistriških članov sindikata, prav tako pa so menili, da je sindikalno vodstvo v zdajšnjih razmerah preveč ob strani ostalih političnih delavcev, saj zaostrene socialne razmere naravnost kličejo po ukrepih sindikata. Premalo je namreč slišati stališč in pobud iz vodstva republiškega sindikata.

V. Stanovnik

V KŽK Gorenjske opozarjajo: kmetijstvo ne prenese 432-odstotne obrestne mere

S sposojenim denarjem se potapljamo in pritiskamo na cene

Kranj, 14. septembra — Vodilni delavci Kmetijsko živilskega kombinata Gorenjske so ob »dnevu KŽK« pripravili pogovor z novinarji, na katerem so opozorili na najpomembnejše probleme v kmetijstvu in živilstvu. Problem številka ena so vsekakor visoke, 432-odstotne obresti, ki jih kmetijstvo zaradi značaja proizvodnje le težko prenese, kajti v tej dejavnosti je obračanje denarja pogojeno tudi z naravnimi zakonitostmi: bika je treba rediti (in vlagati vanj) najmanj poldrugo leto, pšenica in ostala žita vračajo vloženi denar šele po enem letu...

Selektivni krediti, ki jih kmetijstvo lahko najame le za vzrejo živine, za pšenico in še za nekatere namene, so sicer nekoliko ugodnejši (obrestna mera je 390-odstotna), vendar predstavljajo pri financiranju KŽK-jeve proizvodnje le tretjino vseh sredstev. Nekako nerazumljivo je tudi to, da je selektivne kredite mogoče najeti za proizvodnjo riža in tobaka, ne pa tudi za pridelovanje krompirja.

Kooperacijska reja: da ali ne?

Ko v kombinatu ocenjujejo posledice dragih posojil, ugotavljajo, da se jim s sposojenim denarjem ne bi splačalo opraviti jesenske setve. V precejšnjih dvomih so tudi semenskem krompirju, ki ga letos v Evropi ni veliko in je tudi doma po njem veliko povpraševanje. Če bi ravnali kot dobri gospodarji in gledali na problem samo skozi očala finančnih rezultatov, potem bi se jim ob zdajšnjih obrestih najbolj splačalo, da bi ves semenski krompir takoj prodali po ceni, ki velja za jedilnega (700 do 800 dinarjev za kilogram). Na ta način bi se znebili tri četrtine kratkoročnih posojil, kaj pa bi to pomenilo za pridelavo krompirja in za naslednjo letino pa se očitno razen delavcev KŽK nihče ne sprašuje. Prav obresti so tudi razlog, da v škofjeloškem tozdu Mesoizdelki razmišljajo o tem, ali bi še nadaljevali s kooperacijsko vzrejo živine ali ne. Pri kmetih na Gorenjskem, Dolenjskem in v okolici Ljubljane imajo zdaj v pitanju 2800 telet oz. bikcev (vrednost 3,5 milijarde dinarjev), še približno tisoč pa bi jih morali kupiti in dati v rejo. To sploh ne bi bil problem, če sedanja vrednost nakupa 1,5 milijarde dinarjev ne bi čez eno leto predstavljala 5,4 milijarde in odkupno ceno deset tisoč dinarjev za kilogram. Kaj to pomeni, je vsakomur jasno. Nov pritisk na cene, navijanje, ki mu ob takšnih pogojih skorajda ni videti konca. Direktor Mesoizdelkov Miro Duič se ob tem kajpak sprašuje, doklej bo kupčev žep še prenesel podražitve. Prodaja govejega mesa je bila že v prvih osmih mesecih za štiri odstotke manjša kot v enakem lanskem obdobju, svinetine za sedem in mesnih izdelkov za šest odstotkov, vsaka nova podražitev pa bo prodajo še upočasnila. Ljudje sicer ne bodo nehali jesti mesa, kot je slikovito pripomnil Duič, bodo pa močno okrnili jedilnik.

Država dolguje 1,8 milijarde dinarjev

V Oljarici visokih obrestnih mer ne občutijo toliko kot v kmetijstvu, ker jim zaloge financira republiški zavod za rezerve, sicer pa ugotavljajo, da se je položaj po zadnji podražitvi olja še celo poslabšal, ker sočasno z novo ceno ni bil sprejet tudi zakon o nadomestilih (kompenzacijah). Država dolguje Oljarici 1,8 milijarde dinarjev nadomestil, kar za 115-članski delovni kolektiv veliko pomeni. Zahtevek za izplačilo tega denarja so vložili v sredo, vendar se tako kot drugi oljarji v državni bojijo, da bo zavrnjen in da bo verjetno minilo še nekaj časa, preden bodo prišli do obljubljenega denarja. V Oljarici so v prvem letošnjem polletju predelali četrtino več surovega olja kot lani v enakem času, vendar se jim to pri osebnih dohodkih ni kaj dosti poznalo, ker so predpisi takšni, da so plače bolj kot od dela odvisne od izplačil v minulem letu. To kajpak ni spodbudno, še posebej, če vemo, da so v tozdu dali za osebne dohodke le petino več denarja kot za zamaške na steklenicah.

KŽK Gorenjske ima pri internih in poslovnih bankah najetih za 11 milijard kratkoročnih posojil, od tega samo kmetijstvo 6 milijard. Avgusta so za obresti plačali 1,1 milijarde dinarjev, septembra bodo dve milijardi, od tega samo v tozdu Kmetijstvo 700 milijonov dinarjev, kar je le nekaj manj od njihovega celotnega prihodka.

Janez Tavčar, direktor KŽK Gorenjske: »Cene so za nas prenizke, za kupca pa že previsoke. Ostanka dohodka ni oziroma je zelo skromen, zato nas še bolj kot sedanjost skrbi jutrišnji dan. Smo v globoki razvojni krizi. Že letos smo odstopili od obnove sirarne in linije za proizvodnjo svežega mleka ter od nakupa opreme za izdelavo novih vrst sira, v Mesoizdelkih načrtujejo modernizacijo predelave in izgradnje obrata ob hladilnici na Trati, v Oljarici so se že odrekli predelavi krompirja, v kmetijstvu bi bila nujna obnova štirih mlečnih farm, mešalnice krmil in izpopolnitev centra za hitro razmnoževanje krompirja... Ko v kombinatu tehtamo, kaj storiti, slišimo tudi za zahteve, naj ukinemo proizvodnjo, ki daje izgubo. Žal je to predvsem predelava mleka. Za to pa moramo dobiti odgovor širše skupnosti.«

Sire pocenili za 20 odstotkov

Še v hujših škripcih je Mlekarna, ki je ob polletju izkazala 120 milijonov dinarjev izgube, sicer pa je bilo dejanske izgube več kot 390 milijonov. Negativno poslovanje se še nadaljuje: samo pri proizvodnji konzumnega mleka »zmanjka« 90 dinarjev pri litru, pred dvema tednoma pa so tudi morali znižati zaloge in se je prodaja zaustavljala za slovensko mejo. Poslovanje obremenjuje tudi milijon dolarjev dolga in neizplačane kompenzacije, ki jih tako kot Oljarici dolguje federacija. Rešitve, ki jih za izboljšanje položaja predvideva predsanacijski program, bodo precej prizadele tudi kmete, saj se lahko zgodi, da bodo bistveno okrnili dodatno nagrajevanje kakovostnega mleka ter se odrekli deležu, ki ga prispevajo za zavarovanje živine in za vzdrževanje molznih strojev.

C. Zaplotnik

Ostali bodo le najboljši

Zasebne turistične agencije so se v zadnjem letu razrasle kot gobe po dežju, je bilo večkrat slišati na tiskovni konferenci, ki so jo ob celjskem obrtnem sejmu pripravili pri sekciji za gostinstvo in turizem Zveze obrtnih združenj Slovenije. Pred dvema letoma je bila namreč ustanovljena prva zasebna turistična agencija Albatros na Bledu, nato pa so pogumni, delovni in podjetni posamezniki sklenili, da poskusijo na svoje tudi v turizmu. Tako niti pri obrtnem združenju trenutno nimajo natančnih podatkov, koliko zasebnih turističnih agencij trenutno dela. Število se giblje med petnajst in dvajset, vendar vsak teden dobijo podatke o novoustanovljenih.

Gotovo je mesto zasebnih turističnih agencij med ostalimi večjimi agencijami že znano. Nekateri so se ozko usmerili, pa naj si bo to v športni turizem, kongresni turizem, kmečki turizem, ponujanje različnih posebnosti ... takšne posle in posredovanje pač, ki bi velikim agencijam vzele preveč časa in energije. Zato nikoli ni bilo vprašanja in dvoma ali so male turistične agencije potrebne ali ne. Nekatere so si že našle mesto med velikimi, druge si ga s svojo prilagodljivostjo še iščejo. Kar pa je še posebno pomembno (sicer zasebnim turističnim agencijam ne daje prida zaslužka), pa je dejstvo, da so se mnogi zasebniki vključili v življenje kraja, da so kraj popestrili s prireditvami. Če se spomnimo samo primera kranjskega Odiseja in njegove priljubljenosti ter naklonjenosti domačinov, ki si jo je pridobil v zadnjih mesecih, potem je gotovo, da so zasebne turistične agencije lahko veliko več kot le posredovalci ponudbe počitnic.

Prav nič čudno pa ni, da so lastniki zasebnih turističnih agencij pri svojem delu že naleteli na nekaj ovir. To je pri nedorečeni davčni politiki posameznih občin in pri delu v tujini, s tujci. Obetajo si, da bi nov obrtni zakon rešil tako en kot drugi problem, saj hočejo, da bi bila njihov dohodek in njihova uspešnost odvisna od dela, ne pa od zakonskih ovir, ki bi jih skušali vsak po svoje (ter seveda združeni pri Zvezi obrtnih združenj Slovenije v sekciji za gostinstvo in turizem) premagati. Hkrati pa se zasebniki tudi zavedajo, da bo boj za tržišče lahko za koga tudi neuspešen. Zato sedanja rast agencij »kot gob po dežju« pomeni tudi veliko konkurenco, v kateri sicer vsak lahko dobi, obdržali pa se bodo gotovo le najboljši.

V. Stanovnik

Jeseniška čistilna naprava že poskusno dela

Jesenice, 15. septembra — Na jeseniško čistilno napravo na Javorniku se priključuje vse mesto Jesenice, medtem ko bodo v Kranjski gori morali zgraditi svojo lokalno čistilno napravo.

Komunalno podjetje Kovinar Jesenice je investitor mestne čistilne naprave, ki jo od oktobra leta 1986 gradijo na Javorniku. Čistilna naprava že poskusno obratuje, saj so 8. septembra opravili tehnični prevzem, otvoritev pa načrtujejo ob koncu meseca.

Jeseniška čistilna naprava, na katero je priključenih 10.000 uporabnikov in Železarna Jesenice (vendar ne z industrijskimi odplakami), je veljala nekaj več kot 2 milijardi dinarjev. Največ, 30 odstotkov sredstev je prispevala območna vodna skupnost, uporabili so kredit banke, prispevali so delovne organizacije ter občani s prispevkom za razširjeno reprodukcijo. Zmogljivost naprave zadostuje za priključitev vsega mesta Jesenic in bližnje okolice, s tem, da bodo postopoma priključili najprej Hrušico z mejnim platojem, nato pa Javornik in Koroško Belo.

Tudi pri jeseniški napravi ni šlo brez podražitev, saj so se pojavila nova dodatna dela. Za prvo podražitev so morali odšteti 200 milijonov dinarjev, nato še dodatnih 641 milijonov dinarjev, tudi za nekatere projektantske pomanjkljivosti. Take čistilne n aprave v Sloveniji še ni, zgrajena je po drugačni tehnologiji kot druge, med drugim je novost v tem, da vpihavajo zrak skozi panele.

Ob sedanjem poskusnem obratovanju se polni bazen, dogovarjajo pa se, kam bodo vozili mulj iz čistilne naprave. Investitorji zagotavljajo, da čistilna naprava v rednem obratovanju ne bo motila okolice. Zdaj morajo vsi Jeseničani plačevati prispevek za razširjeno in enostavno reprodukcijo, kanalščino, tudi tisti, ki imajo greznice. Pri komunalnem podjetju Kovinar pa jim bodo iz vseh zasebnih greznic brezplačno vozili odplake v čistilno napravo.

Jeseničani so torej končno dočakali čistilno napravo, obstaja pa še hud problem v drugih krajih, predvsem v Kranjski gori, kjer bodo v prihodnjih letih morali poskrbeti za svojo lokalno čistilno napravo. Opažajo, da je Sava zaradi kranjskogorskih odplak tudi pred Jesenicami že precej onesnažena, saj so pred nedavnim opazili alge v Savi celo pri Gozd Martuljku, s tem pa je reka Sava takoj prešla v višjo kategorijo onesnaženosti.

D. Sedej

Slovenski ekologi terjajo

Stop za nasilje nad naravo in ljudmi

Kranj, 14. septembra — Poziv k udeležbi na bližnjih ekoloških zborovanjih in pristopu k iniciativnemu odboru za preprečitev ekološkega holokavstva zaradi nove avtomobilske ceste od predora v Karavankah nas je spodbudil k pogovoru o teh vprašanjih. Neodvisni založnik dr. Marek Lenardič iz Most pri Žirovnici, eden koordinatorjev slovenskih ekologov, je predstavil nekatere poglede na posledice uničevanja narave za prebivalstvo.

Marek Lenardič, ki se je rodil 1947. leta na Koroški Beli pri Jesenicah, je po končani gimnaziji študiral na Pravni fakulteti in Visoki šoli za politične vede, kasneje FSPN. Zatem so ga sprejeli na Diplomatsko akademijo na Dunaju, kjer je diplomiral 1970. leta. Tri leta pozneje je promoviral v NDR na področju političnih ved, že 1974. leta pa je opravil v Zagrebu doktorat iz ekologije. S to znanostjo se je veliko ukvarjal med bivanjem v tujini, ko je v letih 1977-1983 sodeloval pri delu več svetovnih organizacij in izvedbi mednarodnih konferenc, zlasti s področja varstva okolja, ekologije, humanekologije, sociologije in politologije. Od 1984. leta se doma ukvarja s samostojnim založništvom, postal pa je tudi eden koordinatorjev slovenskih ekologov in ekologistov.

Za uvod vas prosimo, dr. Marek Lenardič, da nam predstavite nekaj naslovov svojih publikacij iz zadnjih let!

»Čeprav izdajam tudi pravljice za otroke, gre v glavnem za ekološko znanost. Med drugim so izšle publikacije Ekologija in industrijska družba v slovenščini in hrvaščini. Nasilje kot eden glavnih vzrokov obremenjevanja okolja v Sloveniji, Članki (iz revij Dialogi in Mladina), Ekološka misel I in II ter Uvod v humanekologijo. V slednjem delu razlagam pojem in uporabnost vede, po kateri bodo morali seči tudi znanstveniki kot politiki pri odločanju o nadaljnjem razvoju družbe.«

In za kaj pravzaprav gre pri humanekologiji?

»Humanekologija proučuje odnose človeka do okolja ne samo s stališča zdravja in dobrega počutja, ampak raziskuje tudi vzroke za ekološke krize ter obravnava vsa vprašanja odnosov med človekom in okoljem. Sem spada temeljno proučevanje odnosov ekološke potence oziroma ekološke valence živega bitja ali skupine oziroma človeštva kot celote. Pri humanekologiji pa gre tudi za socialne in humane komponente (etiko, vzgojo, izobrazbo), upoštevanje dosežkov socialnih teoretikov in za razna organizacijska spoznanja. Humanekologija naj torej pomaga pojasnjevati stvari, osveščati znanstvenike in tudi širšo javnost na povsem konkretnih primerih ali procesih.«

Kako je z ekološko zavestjo v svetu in pri nas?

»Svetovni trend ekološkega gibanja vodi k nenasilju nad naravo in človekom, k boljši kakovosti življenja. Kdor ne spozna in ne razume te potrebe sedanjega časa, izgubi različne bitke; lahko gre za strokovna, lahko pa celo za politična vprašanja.

Naše znanje in zavedanje o pomenu ekologije oziroma humanekologije je nasploh izredno pomanjkljivo. To potrjujejo številni primeri slabega ravnanja z okoljem v Sloveniji, kar posredno ogroža tudi prebivalstvo. Ob

vrnitvi v domovino so me posebej razžalostili nadaljnji nepremišljeni posegi v prostor okrog mojega rodnega kraja. Jesenice so namreč klasičen primer nasilja nad naravo in ljudmi. Le-to se iz tehnoloških struktur širi tudi v politične sfere, ki omogočajo uresničevanje problematičnih projektov. Izgradnja nove jeklarne je sicer omogočila ukinitev starih plavžev in s tem izboljšanje zraka na Jesenicah, vendar je vprašljiva lokacija objekta in še bolj ekonomska učinkovitost energetsko zelo potratne proizvodnje. Še hujši problem se odpira na Jesenicah z izgradnjo nove avtomobilske ceste od karavanškega predora.«

Na kaj opozarjate ekologi v zvezi s slednjim problemom?

»Predvsem menimo, da narava na robu nacionalnega parka ne more sprejeti tolikšnega povečanja prometa, zlasti tovornih prevozov. Ne strinjamo se s trditvami, da večje hitrosti vozil na novi cesti prinašajo manj onesnaževanja, saj strokovne raziskave v tujini kažejo ravno nasprotno. Slabšanje zraka bo pomenilo nadaljnje uničevanje gozdov, ki so že sedaj precej prizadeti. Gozd bo izgubil varovalno vlogo, zaradi česar bodo delovale erozijske sile in ogrožale naselja pod pobočji s plazovi, poplavami in drugimi nesrečami. Gre torej za ekološko katastrofo, ki bo toliko večja zaradi neprimerne trase cestišča in nadaljnje izgube obdelovalne zemlje ter neugodnega vpliva hrupa na prebivalstvo, zlasti na šolsko mladino. Ob vsem tem ni moč spregledati dejstva, da se pri odločanju o tako pomembnih vprašanjih izloča ekologe, kar je ena temeljnih zmot že iz časov industrijske ekspanzije v naši deželi.«

Ali so s temi opozorili povezana tudi napovedana ekološka zborovanja?

»Zbori so izraz zaskrbljenosti osveščenih ljudi nad ekološkimi problemi. Javno opozarjanje nanje pa omogoča širjenje osveščenosti med vsem prebivalstvom.

Napovedanega zbora na Jesenicah ne bo, ker ocenjujemo, da v tem mestu ni ugodne klime za take dogodke. Zbrali se bomo 8. oktobra v Kranju, kjer bomo pripravili ekološko stojnico in anketo, pa 15. oktobra v Ljubljani, kjer bomo organizirali poleg mitinga pred Metalko, pohoda po ljubljanskih ulicah in večerne kulturno-informativne prireditve v študentskem centru tudi okroglo mizo o jeseniški ekološki problematiki. Nanjo bomo povabili investitorje ceste od karavanškega predora, od katerih želimo izvedeti predvsem podatke o načrtovanem prometu in količinah izpušnih plinov v okolju. Poleg tega načrtujemo za prihodnje leto internacionalno ekološko manifestacijo v Ljubljani in mednarodno konferenco s področja ekoloških ved.«

Besedilo in slika: S. Saje

Manj denarja družbenim dejavnostim

Znižane prispevne stopnje

Kranj — Za 0,19 odstotka od bruto osebnih dohodkov manjše prispevne stopnje v oktobru in novembru, za dva meseca ukinjena prispevna stopnja 0,19 odstotka iz dohodka za skupnost za zaposlovanje - vse to so posledice prilagajanja zahtevam o omejitvi skupne porabe v kranjski občini. Za december pa se obeta - če vmes ne bo kakšnih sprememb - celo enomesečna ukinitev prispevnih stopenj za interesne skupnosti družbenih dejavnosti.

Zaradi znanih zakonskih omejitev skupne porabe ta čas v vseh občinah izračunavajo, za koliko bodo v naslednjih dveh mesecih morali znižati prispevne stopnje za interesne skupnosti družbenih dejavnosti, da bi preprečili nabiranje tako imenovanih presežkov. V Kranju so pohiteli in že predlagali nekoliko nižje prispevne stopnje, da bi letošnjo skupno porabo lahko omejili na dovoljenih slabih 80 milijard novih din. Izvršni svet skupščine občine je zato na zadnji seji sprejel za 0,19 odstotka nižje prispevne stopnje za interesne skupnosti družbenih dejavnosti. Doslej je skupna prispevna stopnja iz bruto osebnega dohodka za interesne skupnosti družbenih dejavnosti znašala 21,47 odstotka, v oktobru in novembru pa bo veljala zmanjšana in sicer 21,28 odstotka. Predvideva pa se, da se bo zaradi rasti osebnih dohodkov tudi v teh dveh mesecih zbralo za te dejavnosti toliko »dovoljenih« sredstev, da jih verjetno decembra niti ne bo treba obračunati.

Takšna možnost se za vse zaposlene sliši kaj privlačno, saj bi to pomenilo avtomatično povečanje osebnih dohodkov za nekaj več kot 20 odstotkov. Kako pa bodo ob tako omejeni porabi zvozile izvajalske delovne organizacije - zdravstveni domovi, vrtci, osnovne šole itd. pa je seveda drugo vprašanje. Za zdravstveno skupnost Kranj je že sedaj jasno, da bo ob koncu leta v izgubah tako kot tudi vse gorenjsko zdravstvo. Sicer pa se izguba vleče že iz preteklega leta, posledice pa so bile posebno letos opazne pri dokaj povišani participaciji in drugih za zdaj nerešljivih (in tudi nerešenih) problemih, ki niso drugje po Sloveniji prav nič drugačni.

V oktobru in novembru bodo nekaj nižje tudi prispevne stopnje za družbene dejavnosti, ki se plačujejo iz dohodka. Znižale se bodo za zdravstveno skupnost in raziskovalno skupnost, medtem ko se dva meseca za skupnost za zaposlovanje sploh ne bodo plačevale. Očitno pa ne bo treba prilagajati prispevkov do konca tega leta le za skupno porabo, pač pa podobna preračunavanja čakajo tudi splošno porabo.

L. M.

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ — V Prešernovi hiši je odprta spominska razstava likovnih del ***Štefana Simoniča.*** V galeriji Mestne hiše je na ogled spominska razstava akvarelov ***Ljuba Ravnikarja.***

V galeriji kava bara Kavka razstavlja ***Izidor Jalovec.***

JESENICE — V razstavnem salonu Dolik danes, v petek, ob 18. uri odpirajo razstavo slik akad. slikarja ***Janeza Ravnika.***

V galeriji Kosove graščine razstavlja ***Alenka Sottler.***

RADOVLJICA — V galeriji Šivčeve hiše je na ogled razstava ilustracij akad. slikarke ***Marjance Jemec-Božič***

ŠKOFJA LOKA — V galeriji Ivana Groharja na Mestnem trgu je na ogled razstava plastik ***Toneta Logondra.***

V galeriji Loškega gradu je odprta ***7. občinska razstava fotografije.***

BLED — Danes, v petek, ob 20. uri bo na Blejskem otoku nastop ***Okteta bratov Zupan iz Tržiča.***

KAMNIK — V razstavišču Veronika je odprta razstava risb in slik akad. slikarja ***Viktorja Šesta.***

PROMENADNI KONCERT

Kranj — Na dvorišču gradu Kieselstein v Tomšičevi ulici bo jutri, v soboto, ob 17. uri zadnja poletna prireditev. Zaključil jih bo kranjski Pihalni orkester pod vodstvom dirigenta Branka Markiča. Godbeniki bodo na svoj koncert v Kieselsteinu opozorili tudi z igranjem poskočnih melodij od Delavskega doma skozi Prešernovo ulico do prireditvenega prostora.

L. M.

Apezejevci vabijo

NOVI PEVCI ZA VRHUNSKO PETJE

Kranj — Na osnovni šoli France Prešeren vsak ponedeljek in četrtek od 20. do 22. ure vadi APZ France Prešeren. V tem času bodo ves september pa tudi v oktobru sprejemali nove člane. Veseli bodo prav vsake mlade pevke ali pevca.

Čeprav se kranjski Akademski pevski zbor France Prešeren vsako leto pomladi za kakih pet, šest novih pevcev, pa so letos sklenili povabiti v svoje vrste večjo skupino novih - vsaj dvajset. Pevski zbor, o katerem ni treba znova poudariti, da sodi med najboljše slovenske amaterske pevske zbore, šteje sicer stalnih petdeset pevcev, vendar pa jih večina poje že leta in leta. Lahko se zgodi, da bo ravno ta ali pa naslednja sezona zbor osula po članski plati bolj, kot bi bilo dobro.

»Zato bi radi povabili več mladih, ki radi pojejo, nastopajo, na koncertih doma in v tujini, in ki jim je do dobre družbe in prijateljstva«, je na kratko opisala odločitev zbora njegova predsednica Janja Krašovec.

Zbor, ki se ponaša z vrhunskimi dosežki v slovenski pevski kulturi, že sedem let uuspešno vodi Tomaž Faganel. V novi sezoni bo dirigent oziroma pevski zbor dobil pomočnika v pedagogu za pevsko tehniko. Pedagog je pri naših zborih pravzaprav nekaj izjemnega, medtem ko v drugih deželah zbori brez tega strokovnega sodelavca skorajda ne obstajajo več. Z glasovno tehniko, ki v veliki meri izboljša zvokovno kvaliteto pevskega zbora, se navadno dirigenti ne utegnejo ukvarjati. No, APZ France Prešeren ima to srečo, da je njegov dirigent tudi po tej plati strokovno podkovan in so v minulih letih pevci tudi v pevski tehniki lepo napredovali.

»Malo nas sicer skrbi pomladitev našega zbora, ker v Kranju trenutno ni mladinskega pevskega zbora, iz katerega navadno vodi pot v odrasle pevske skupine. Zdaj se sliši sicer, da naj bi v Kranju ustanovili mladinski pevski zbor iz mladih z vseh kranjskih srednjih šol. To bi bilo potem nekakšno zagotovilo za stalen dotok mladih pevcev v našo skupino, le da je naš program zahtevnejši«, pravi Krašovčeva.

Pomladitev je za ta kranjski zbor vsekakor pomembna. Nekaj tudi zato, ker imajo za novo sezono, ki bo jubilejna - dvajseta - do potankosti izdelan program nastopov. Med zahtevnejšimi bo vsekakor ponovitev julijskega koncerta v ljubljanski stolnici: sredi oktobra bodo z orkestrom Slovenske filharmonije v kranjski župnijski cerkvi predstavili Janeza Dularja Psalm Miserere mei Deus - za soliste, zbor in orkester. Konec oktobra jih čaka koncert v Slovenski filharmoniji ob 40-letnici revije Naši zbori, le dan kasneje pa bodo nastopili v Nabrežini pri Trstu. Kaže, da se bo sodelovanje s Slovensko filharmonijo tudi v novi sezoni nadaljevalo - konec decembra bo ženski del zbora v Cankarjevem domu s filharmonijo predstavil Mahlerjevo 3. simfonijo. To seveda ni celovit program, ampak le delček verjetno zelo naporne jubilejne sezone.

L. M.

VEČER SLOVENSKIH PODOKNIC

Škofja Loka — Na dvorišču Puštalskega gradu bo danes, v petek, ob 19.30 Večer slovenskih podoknic. ZKO Škofja Loka je na prireditev povabila tele pevske skupine: Nonet Blegoš, Dekleta z Bukovice, Gorenjevaški oktet, Oktet Jelovica, Dekliški decet Kresnice, Kvartet Spev, Škofjeloški oktet, Nonet Zadružniki in tamburaško skupino Bisernica iz Reteč.

PRAVLJICA NA ODRU

Kranj — Andersenove pravljice so vedno hvaležno gradivo tudi za gledališko predstavo. Z eno njegovih - o cesarični, ki jo je bilo treba omožiti in se je nazadnje izkazalo, da bo pravšnji zanjo v svinjskega pastirja preoblečeni kraljevič, se bo v veselje otrokom ukvarjala gledališka skupina Prešernovega gledališča z režiserjem Lojzetom Domanjkom.

Medtem ko je prva gledališka premiera te sezone v Prešernovem gledališču bila že sinoči, pa bo prva predstava za otroke postavljena na oder v novembru.

Že prihodnji teden se začnejo vaje za Andersenovo pravljično igro Cesarična in pastir, ki jo je po Andersenovi pravljici za gledališče priredil Nicolas Stesart Gray. Delo pa je bilo za kranjski oder še vedno preobširno, zato ga je režiser Lojze Domanjko nekoliko skrajšal in tudi vsebino delno priredil igralski zasedbi.

Pravljico, ki ima seveda svoj poduk in ta je - da položaj in obleka še ne naredita človeka, bo zaigralo šest igralcev: Tine Oman, Matjaž Višnar, Judita Zidar, Bernarda Oman in novi igralec v kranjskem gledališču Ivo Godnič.

Za odrsko sceno bo poskrbel Vasja Repinc, glasbo izbira Oliver Telban, kostume si je zamislila Karin Košak, lektor pa je Ludvik Kaluža.

Predstava je predvsem namenjena otrokom od petega do desetega leta, zato bo kot naročena za decembrski prednovoletni čas. Verjetno pa bo predstava preživela tudi novoletni čas in jo bodo ponavljali tudi v drugi polovici sezone.

L. M.

KONCERT KVARTETA FLAVT

Jesenice — Danes, v petek, ob 20. uri bo v Kosovi graščini drugi koncert letošnjega Poletnega glasbenega srečanja. Po uspešnem nastopu Pihalnega kvarteta se bo tokrat predstavil Kvartet flavt Akademije za glasbo iz Ljubljane. Kvartet sestavljajo Maša Bertok, Alenka Goršič, Katarina Mali in Nataša Paklar. Vse so uspešno zaključile drugi letnik Akademije za glasbo in za umetniške dosežke v kvartetu prejele študentsko Prešernovo nagrado. Kvartet pod vodstvom prof. Fedja Rupla igra skupaj šele dve leti in je že ena najboljših mladih komornih skupin v Jugoslaviji. Članice kvarteta so med drugim osvojile tudi prvi nagradi na letošnjem republiškem in zveznem tekmovanju učencev in študentov glasbe z najvišjim možnim številom točk med komornimi skupinami. Kvartet je imel koncerte že po vseh večjih jugoslovanskih mestih. Na nocojšnjem večeru se bo kvartet predstavil z deli Dittersdorfa, Boismortierja, Gianella, Kronkeja in Bozze.

uredništvo tel. 21860

Krajevna skupnost Podljubelj praznuje

Prireditve in »prazrnični« zbor krajanov

Podljubelj, 15. septembra — V spomin na prve žrtve med NOB praznujejo vsako leto na soboto pred ali po 14. septembru v krajevni skupnosti Podljubelj v tržiški občini. Letošnje praznovanje z različnimi prireditvami se je začelo že konec minulega tedna, ko je bilo v soboto in nedeljo na sporedu tekmovanje v streljanju, v ponedeljek pa je bilo srečanje gasilcev. Včeraj (četrtek) se je začel dvodnevni odbojkarski turnir, jutri (sobota) ob 20. uri pa bo v domu družbenopolitičnih organizacij namesto slavnostne seje »prazrnični« zbor krajanov.

Letos se v vodstvu krajevne skupnosti in v organizacijah za tradicionalen slovesen način proslavljanja krajevnega praznika niso odločili. Ocenili so, da pravzparav ni posebnih razlogov (delovnih uspehov), da bi proslavljali. Nekateri problemi, ki se vlečejo že kar desetletje in več, in so bili letos v programu, da bi jih končno razrešili, so ta trenutek še vedno prav takšni, kot so bili do zdaj.

Jože Hladnik

»Devet manjših zaselkov na obeh straneh 1960. leta zgrajene magistralne ceste v dolžini deset kilometrov in blizu 600 prebivalcev ima naša krajevna skupnost. Morda se sliši neverjetno, vendar je res, da do danes še vedno nekateri zaselki nimajo uradno rešenega dostopa na glavno. cesto. Takrat, pred skoraj 30 leti, so menda napačno ocenjevali, in niso pravilno ugotovili, da magistralna cesta pravzaprav prereže Podljubelj na dva dela. Zapisali so namreč, da cesta vodi mimo naselja. Zato danes še vedno nimamo rešenega vprašanja avtobusnih postajališč na odseku desetih kilometrov. To pa je le eden od razlogov, da bomo letošnji krajevni praznik proslavili malce drugače in sicer z zborom krajanov, na katerega smo povabili predstavnike občine, da se pogovorimo o odprtih vprašanjih,« pravi predsednik sveta krajevne skupnosti **Jože Hladnik.**

Kot rečeno, magistralna cesta in z njo neurejeni uradni dostopi nanjo za posamezne hiše in zaselke in neurejena avtobusna postajališča (čeprav se otroci vsak dan vozijo v šolo, domačini pa na delo v Tržič in v Kranj), niso edini problem, da so se odločili za zbor krajanov. Že vrsto let se namreč pogovarjajo tudi o gradnji televizijskih pretvornikov v Podljubeljski dolini. Želje, da bi v Podljubelju lahko gledali vsaj prvi ljubljanski televizijski program, so stare najmanj deset let. Pravzaprav so že takrat začeli resno opozarjati na to. Bolj zavzeto so potem začeli delati na tem pred petimi, šestimi leti, zadnji dve leti pa sploh.

»Prepričani smo bili, da se bo letos končno premaknilo in da se bo tisti tretjini prebivalcev krajevne skupnosti, ki zdaj komaj in slabo gledajo prvi ljubljanski televizijski program, pridružil še preostali del krajevne

Čeprav bo že trideset let, ko je magistralna cesta prerezala Podljubelj na dva dela, še vedno niso urejeni nekateri dostopi in postajališča...

skupnosti. Vendar dlje od podpisa pogodbe med občino in krajevno skupnostjo do danes še nismo. Čakamo, da pogodbo podpiše še tretji in sicer RTV Ljubljana. Kar zadeva dokumentacijo in ostalo, so stvari urejene in lahko bi že zakopali. Trenutno menda kaže, da se bodo stvari vendarle premaknile, vendar želja, da bi že letos lahko gledali prvi in drugi TV program, najbrž ne bo uresničena; saj je jesen pred vrati. Sicer pa pričakujem, da bomo več o tem lahko zvedeli na zboru krajanov«.

Nekaj podobnega kot s televizijo je tudi s telefonijo. Trenutno je v krajevni skupnosti okrog 60 telefonov, prav toliko pa je tudi interesentov za nov telefonski priključek. Načrtovali so, da bodo letos nasproti šole lahko postavili telefonsko centralo, vendar so se postopki glede dokumentacije in soglasij zavlekli, tako da se bo akcija lahko šele zdaj začela. Med obiskom, ko smo se pogovarjali s predsednikom sveta krajevne skupnosti Jožetom Hladnikom in predsednikom krajevne konference socialistične zveze Tinetom Nemcem o praznovanju oziroma o problemih, ki bodo na dnevnem redu zbora krajanov, pa je bilo omenjeno tudi dokaj nejasno vprašanje preskrbe v krajevni skupnosti. Že dlje časa je namreč v programu, da bodo Živila trgovino v Podljubelju adaptirala in da bodo krajani dobili samopostrežno trgovino. Zadnje čase pa se (neuradno) govori, da naj bi jo menda celo zaprli.

Tine Nemec

»Čeprav smo pri razreševanju nekaterih komunalnih, če tako rečem osnovnih, problemov nemočni, nam volje in aktivnosti v naši krajevni skupnosti ne manjka«, ugotavlja predsednik krajevne konference SZDL Tine Nemec.

»Ljudje so še vedno pripravljeni (tako kot v preteklosti) prispevati in veliko narediti tudi prostovoljno. Trenutno na primer poteka tovrstna akcija za ureditev razsvetljave in ceste v novem naselju Skale. Živahna aktivnost pa je predvsem v posameznih društvih. Zares delavni so na primer v gasilskem društvu, ki je letos praznovalo 60letnico. Podobno je tudi v kulturnem in turističnem društvu, kjer je še posebno aktivna športna sekcija... Kar zadeva sobotni »prazrnični« zbor krajanov, pa se bomo skušali dogovoriti tudi o odvozu smeti in odpadkov iz krajevne skupnosti v prihodnje«.

Prebivalci Podljubelja upajo, da bodo Živila vendarle preuredila sedanjo klasično trgovino v samopostrežno...

A. Žalar

Kmetovo delo ni nikoli plačano

Vrba, 15. septembra — Med najbolje urejenimi kmetijami v jeseniški občini je nedvomno tudi kmetija 60-letnega Zdravka Žemlja iz Vrbe.

Med najboljšimi kmeti, ki v jeseniški občini sodelujejo z zadrugo in skrbijo za vedno večjo mlečno proizvodnjo, je tudi **Zdravko Žemlja** iz Vrbe. V Vrbi se danes mnogi še ukvarjajo s kmetijstvom, vendar sta »prava« čista kmeta ostala le dva. Oba bosta tudi najbolj prizadeta, ko bo skozi Vrbo stekla nova magistralna cesta, saj predvidena trasa poteka prav po posestvih, ki jih imajo v lasti kmetje iz Vrbe.

»Že zdaj je zemljo, ki je razdeljena na toliko parcel, težko obdelovati; če pa se bo še bolj drobila, potem bomo resnično prizadeti,« pravi **Zdravko Žemlja,** ki ima ob sedanji cesti devet hektarov obdelovalne zemlje, 20 glav živine v hlevu, ki so ga lepo obnovili večinoma brez velike družbene pomoči.

»V jeseniški občini smo večinoma manjši kmetje, a zato škrb za obdelano zemljo ne bi smela biti nič manjša. Prej nasprotno. Sami se trudimo, kolikor se le moremo in ne morem reči, da nam gre slabo. Kmetje se moramo sprijazniti s tem, da nam delo na kmetiji, v hlevu in na njivi nikoli ne bo plačano. Še nikoli ni bilo.

Ob odkupnih cenah, ki so zdaj

take, zdaj drugačne, nikoli pa ne tiste prave, se pri nas ukvarjamo tudi z dopolnilno dejavnostjo: z ovčerejo. Na Belščici se pase 50 naših ovac, ki jih oddamo klavnici na Jesenicah. Tudi pašna skupnost v Žirovnici dobro dela, obnovili so pastirsko kočo in uredili pašnik, pred leti pa smo dobili tudi zbiralnico mleka v Zabreznici.«

Zdravko Žemlja že vse življenje kmetuje, pridno mu pomagajo tudi domači, tako da imajo po mnenju številnih sosedov in kmetijske skupnosti eno izmed najbolje urejenih kmetij v občini. Ne seveda brez odrekanja in dela od jutra do mraka, ob zavesti, da pač kmetovo delo ne bo nikoli plačano...

D. Sedej

Zakonca Rozalija in Kazimir Zavrl z Labor sta prejšnjo nedeljo obhajala biserno poroko. Častitljivi jubilej 84-letnega ženina in 82-letne neveste, obeh še čilih, zdravih in bistrega spomina, je minil v družinskem krogu, ki ga tvorijo štirje (od šestih rojenih) otroci in deset vnukov z družinami ter prav toliko pravnukov. Oče Mirko, nekdaj mizarski mojster, ki je dolga leta delal v Jugočeški in Tekstilindusu (1946 je bil celo proslavljeni udarnik), je že 28 let v pokoju. Še vedno ga mikajo hribi, nazadnje je bil v gorah pred štirimi leti, pa tudi s kolesom obišče bližnje in daljne prijatelje. Mati Rozalija, ki v življenju pomni več trnja kot rož, je vseskozi podpirala troje hišnih vogalov in še danes vzorno vodi njuno malo gospodinjstvo. Najbolj srečna sta bila v življenju ob rojstvih otrok, na katere sta silno ponosna, vesela pa sta tudi številnih prijateljev, ki še danes radi pridejo k hiši. Ob 60-letnici njunega skupnega življenja se čestitkam pridružuje tudi naš časopis, ki ga oče Mirko, čeprav s povečevalnim steklom, vselej rad vzame v roke. - Foto: F. Perdan

Zlata poroka v Drulovki — 8. avgusta je minilo 50 let, odkar sta se vzela Marija in Peter Kozamernik iz Drulovke pri Kranju. Na veselici na Podreči, kjer je bila proslava ob obletnici rojstva Simona Jenka, leta 1935, sta se spoznala. A je bilo življenje vse prej kot veselica. Skromno, z nič sta začela. Mama Marija, Končeva iz Kokre, je od mladega služila okrog, kasneje pa se je zaposlila v tedanjem Semperitu v Kranju, ata Peter, s Trnovca pri Katarini doma, pa je okrog tesaril in zidal. Leta 1948, ko sta se z Orehka preselila v Drulovko, sta že začela spravljati skupaj za hišico in čez nekaj let sta bila v svojem. Po vojni je ata delal pri Gradisu in kasneje pri Projektu, mama pa je ostala doma pri sedmih otrocih. Danes imata 10 vnukov in 2 pravnkuka. Nikoli nista imela kaj posebno lepega, kajti družina je bila velika in skrb zanjo prav tako, toda v družini je vedno vladalo razumevanje. Najhuje pa je bilo med vojno, ko je bila mama sama doma z otroki, oče pa v partizanih. Danes jima je lepo. Vesela sta, da sta poštene in dobre otroke vzgojila. Z delom sta jih vzgojila in taka vzgoja je najboljša, pravita. D. Dolenc

TV SPORED

PETEK 16. septembra

9.50 Video strani
10.00 Mozaik: Tednik
11.00 J. Goll - G. Jarolim: Tretja žena, nemška nadaljevanka 1/2
12.30 Video strani
16.30 Video strani
16.45 Tednik, ponovitev
17.45 Oliver Twist, angleška otroška nadaljevanka
18.15 Dediščina Evrope, dokumentarna serija
18.45 Risanka
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 Obzornik
19.13 TV okno
19.18 Zrno
19.22 Propagandna oddaja
19.30 TV dnevnik
19.59 Zrcalo tedna
20.20 Propagandna oddaja
20.20 J. Barthel: Smrt v Kaliforniji, ameriška nadaljevanka
21.10 Propagandna oddaja
21.15 Štirje, dokumentarna serija
21.55 Propagandna oddaja
22.15 Sodobni španski film: Epilog
23.45 Video strani
2.25 OI Seul '88: Otvoritev, prenos

Oddajniki II. TV mreže:

19.00 Domači ansambli: Ansambel Vilija Petriča
19.30 TV dnevnik
20.20 Iz koncertnih dvoran: Koncert orkestra RTV Lj
21.40 Mozaik kratkega filma
22.10 Volčji brlog, češkoslovaški film
23.40 Kronika BITEF-a

Zagreb I. program

14.25 TV v šoli
15.25 Poročila
15.30 Program plus,ponovitev
17.30 Otroška serija
18.00 Znanost
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke, kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Kriminalistične zgodbe 4/19
20.55 Disco folk z mladimi vojaki
21.55 TV dnevnik
22.15 V petek ob 22-tih, kulturni magazin
23.45 Program plus
0.45 Poročila
0.50 OI Seul '88

SOBOTA 17. septembra

8.00 Video strani
8.05 Ponovitve otroških oddaj
8.20 Pamet je boljša kot žamet
8.25 Predigra življenja, poljska mladinska serija 5
8.55 Periskop: Prekmurje
10.00 Ponovitev oddaj, izbor tedenske programske tvornosti
10.40 Video strani
15.05 Video strani
15.20 Živali nastopajo, ameriški mladinski film
16.45 OI Seul: Posnetek otvoritve
18.45 Risanka
19.00 Vreme
19.01 Knjiga
19.18 Zrno
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.59 Naš utrip
20.14 Propagandna oddaja
20.20 Žrebanje 3 x 3
20.30 S. Alexander: Hrestač, ameriška nadaljevanka 1
21.15 Propagandna oddaja
21.20 New Swing Quartet, 2. oddaja
22.00 TV dnevnik
22.15 Grabežljivka, danski film
0.05 Video strani

Oddajniki II. TV mreže:

18.30 Zabavnoglasbena oddaja
19.30 TV dnevnik
20.00 Pozdrav iz Slovenije: Trgatev v Beli Krajini
22.40 Športna sobota
23.00 Skoki s plastične skakalnice, reportaža z Igmana

TV Zagreb I. program

9.00 TV v šoli, ponovitev
14.15 Program plus, ponovitev
16.15 Dallas, ameriška nadaljevanka
17.00 Narodna glasba
17.30 Poročila
17.35 TV koledar
17.45 Sedem TV dni
18.30 »Švenk«; dokumentarna oddaja
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Rezerviran čas
20.15 Konvoj, ameriški film
22.05 TV dnevnik
22.20 Velesejemski TV biro
22.35 Nočni program
0.35 Poročila

NEDELJA 18. septembra

8.25 Video strani
8.40 Živ-žav
9.25 Oliver Twist, pon. angl. nad.
9.55 Cagney in Lacey, ponov. am. nad.
12.00 Ljudje in zemlja
12.30 Video meh
13.00 Živ žav v Kranju, glasbena prireditev
13.25 Video strani
13.40 G. Zapolska: Leta in dnevi tečejo, Poljska nadaljevanka
15.00 OI SEUL — boks, dnevni pregled, skoki, gimnastika
18.45 Risanka
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 TV mernik
19.16 TV okno
19.20 Zrno
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.05 J. Tihec:Vrtnice in Kaktusi, TV nadaljevanka 2/7
20.45 EPP
20.50 Tabor v Ljutomeru, reportaža
21.20 OI Seul: Dnevni pregled
22.20 Razbite sanje, dokumentarna serija BBC
23.15 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

10.55 Tršič: Vukov sabor, prenos
17.05 Puščavska lisica, ameriški film
18.30 Festival narodnozabavne glasbe — Ptuj '88: Zlati nagrajenci
19.30 TV dnevnik
20.00 Pa se sliš — Tržaški oktet
20.35 Poročila
21.20 Športni pregled
20.55 Mali koncert
21.10 Reke Vojvodine: Tamiš in Begej
21.40 Zabavnopropagandna oddaja
22.40 Reportaža z nogometne tekme

TV Zagreb I. program

9.15 Poročila
9.25 Otroška matineja
12.30 Kmetijska oddaja
13.30 Zanimivo potovanje
14.45 Sen o zahodu, amariška nadaljevanka 2/7
15.35 Dokumentarni mozaik
17.20 Hotel Regina, sovjetski film
18.55 Risana serija
19.30 TV dnevnik
20.00 Vrtnice in kaktusi- TV nadaljevanka
20.50 Ciklus filmov W. Wilerja - Detektivova zgodba, ameriški film
22.15 TV dnevnik
22.35 Program plus
0.35 Poročila

PONEDELJEK 19. septembra

9.45 Video strani
10.00 Mozaik
10.15 Zrcalo tedna
10.30 Ti trije, ameriški film
12.00 Video strani
14.10 Video strani
14.25 OI Seul: Studio, dnevni pregled, veslanje, gimnastika, dviganje uteži, boks, plavanje
17.45 Spored za otroke in mlade
17.55 Makedonske narodne pripovedke
18.45 Risanka
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 Obzornik
19.13 TV okno
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.05 I. Pelant: Tretje nadstropje, češkosl. nad.
21.15 EPP
21.25 OI Seul: Dnevni pregled
22.25 Dinar: odnosi med razvitimi in nerazvitimi
23.05 TV dnevnik
23.20 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

18.00 Naš utrip, ponovitev
18.15 Zrcalo tedna, ponovitev
18.30 Ameriško plesno dgledališče Alvina Aileya — baletna oddaja
19.30 TV dnevnik
20.00 Umetniški večer - Portret Jane Fonda
20.50 Barbarella, francosko italijanski film
22.35 Meridialni, zunanjepolitična oddaja
23.20 Kronika BITEF-a

TOREK 20. septembra

9.45 Video strani
10.00 Mozaik: Šolska TV
10.50 Risanka
11.00 Tuji jeziki: Angleščina 47. lekcija
11.20 Video strani
12.05 Video strani
12.20 IO Seul: studio, gimnastika, dnevni pregled, plavanje, boks, rokoborba, rokomet YU : SZ., skoki, kolesarstvo, dviganje uteži
17.40 Pamet je boljša kot žamet
17.40 Periskop
18.15 Mož, ki je sadil drevesa, kanadski risani film
18.45 Risanka
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 Obzornik
19.13 TV okno
19.18 Zrno
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.10 Osmi dan, oddaja o kulturi
20.55 OI Seul: Dnevni pregled
22.10 Videogodba
22.55 Video strani

Oddajnik II. TV mreže

17.20 Šolska TV, ponovitev
18.15 Angleščina, 47. lekcija
19.00 Medijev TOP
19.30 TV dnevnik
20.00 Arhitektura slovenskih pokrajin: Kras — kamen in izročilo, izobraževalna serija
20.25 Žrebanje lota
20.30 Balerina: Velike vloge, 3 del angleške serije o baletu

TV Zagreb I. program

10.35 TV v šoli
12.30 Poročila
15.25 Program plus, ponovitev
17.10 Risanka
17.25 Poročila
18.00 Svetovalnica za starše
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke, kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Žrebanje lota
20.05 Kri in orhideje, ameriška nad. 1/4
21.00 Kontaktni magazin
22.30 TV dnevnik
22.50 Program plus
0.30 Poročila

SREDA 21. septembra

3.55 OI Seul: Plavanje — finale
9.35 Video strani
9.50 Mozaik
11.00 OI Seul: Studio, dnevni pregled, gimnastika, rokoborba, boks, konji, dviganje uteži, plavanje
9.50 Mozaik
16.15 Video strani
17.45 Anton Ingolič: Mladost na stopnicah
18.15 Izgubljena govorica, 3. del izobraževalne oddaje TV Sarajevo
18.45 Risanka
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 Obzornik
19.13 TV okno
19.18 Zrno
19.22 Propagandna oddaja
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
10.59 EPP
20.05 Dokumentarec meseca: Montaža ekstaze
21.10 EPP
21.15 OI Seul: Dnevni pregled
22.15 TV dnevnik
22.30 Zabavno glasbena oddaja
22.45 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

18.00 Angleščina, 47. lekcija
18.20 Osmi dan, oddaja o kulturi, ponovitev
19.00 Mostovi, ponovitev
19.30 TV Dnevnik
20.00 Film tedna: Orfej, francoski film
21.30 Oslo: Poletni koncert

TV Zagreb I. program

8.25 Poročila
8.30 Vesela šola, angleška TV serija za otroke
9.00 TV v šoli
10.30 Poročila
10.35 TV v šoli
12.30 Poročila
14.25 TV v šoli
15.25 Program plus, ponovitev
17.10 Risanke
17.25 Poročila
17.30 Vesela šola, serija za otroke
18.00 Družinske teme, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke, kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Bela griva, francoski film
21.50 Potopisna reportaža
22.25 TV dnevnik
22.45 Program plus
0.05 Poročila

ČETRTEK 22. september

4.30 OI Seul: Gimnastika (do 7 h)
9.35 Video strani
9.50 Mozaik: Šolska TV
10.50 OI Seul: plavanje, dnevni pregled, rokoborba, kolesarstvo, boks, dviganje uteži, konji, gimnastika, studio
17.30 Spored za otroke in mlade
18.00 Novi rock
18.45 Risanka
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 TV obzornik
19.13 TV okno
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.05 Tednik
21.10 OI Seul: Dnevni pregled
22.40 TV dnevnik
23.00 Uspešnice pop delavnice '88
22.55 Video strani

Oddajniki II. TV mreže

18.10 Ašolska TV, ponovitev
19.05 Domači andambli
19.30 TV dnevnik
20.00 Zadnja arija, španska nadaljevanka
20.50 Pogledi, oddaja o kulturi

TV Zagreb I. program

8.25 Poročila
8.30 Oddaja za otroke
9.00 TV v šoli
10.30 Poročila
10.35 TV v šoli
12.30 Poročila
14.20 TV v šoli
15.50 Program plus, ponovitev
17.30 Oddaja za otroke
18.00 Aids na Kitajskem, izobraževalna oddaja
18.30 TV razstava
18.40 Številke in črke, kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Politični magazin
20.55 Izbrani trenutek
21.00 Zabavnoglasbena oddaja
21.50 TV dnevnik
22.10 Program plus
00.10 Poročila

RADIO

PETEK, 16. septembra:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - 8.35 Mladina poje - 9.05 Z glasbo v dober dan - 10.05 Rezervirano za... - 12.10 Pod domačo marelo - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti - 13.20 Osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 13.30 Od melodije do melodije - 14.05-15.25 Popoldanski mozaik - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.00 Vrtiljak želja in EP - 17.00 Studio ob 17.00 in glasba - 18.00 Minute z ansamblom Slovenski muzikantje - 18.15 Gremo v kino - 19.00 Radijski dnevnik - 19.25 Obvestila in zabavna glasba - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Pojemo in godemo - 20.00 Mladi mostovi - 20.30-23.00 Slovencem po svetu - 23.05 Literarni nokturno: Božo Vodušek: Pesmi- 00.05-4.30 Nočni program

SOBOTA, 17. septembra:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 8.05 Pionirski tednik - 8.35 Napotki za naše goste iz tujine - 10.05 Sobotna matineja - 11.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom - 11.20 Minute za staro glasbo - 11.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.30 Kmetijski nasveti - 14.05 Glasbena panorama - 15.10-15.25 Popoldanski mozaik - 16.00 Vrtiljak in EP - 16.30 Srečanje republik in pokrajin - 17.00 Studio ob 17.00 - zunanje-politični magazin - 18.30 S knjižnega trga - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00 Radio na obisku - 22.20 Od tod do polnoči - 23.05 Literarni nokturno - Miroljub Todorović: Omotični jezik - 00.05.5-5.00 Nočni program - glasba

NEDELJA, 18. septembra:

Prvi program

5.00-8.00 Jutranji program - glasba - 8.07 Radijska igra za otroke: Rosanda Sajko: Leteči kovček - 9.05 Še pomnite, tovariši? - 10.05 Nedeljska matineja - 11.00-16.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 13.20 Za naše kmetovalce - 15.30 Poročila - 17.05 Nedeljska reportaža - 17.30 Pojo amaterski zbori - 12. oddaja iz NAŠE PESMI 88 - 18.00 Humoreska tega tedna - Matija Logar: Uspešna ekskurzija - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20-24.00 Glasba za prijeten konec tedna - 00.05-4.30 Nočni program - glasba

PONEDELJEK, 19. septembra:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 8.05 Ringaraja - 8.30 Glasbena lepljenka - 9.05 Glasbena matineja - 10.05 Tekoča repriza - 11.05 Izbrali smo - Sibeliusa in Saint-Saënsa - 13.30 Od melodije do melodije - 14.15 Mladi na glasbenih revijah in tekmovanjih - 16.00 Vrtiljak želja in EP - 18.25 Zvočni signali - 19.25 Obvestila in zabavna glasba - 20.00 Pesmi slovenskih skladateljev - 21.05 Zaplešite z nami - 22.30-24.00 Zimzelene melodije - 00.05-4.30 Nočni program - glasba

TOREK, 20. septembra:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 8.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - 9.05 Glasbena matineja - 10.05 Rezervirano za ... - 11.05 Aktualni problemi marksizma - 14.05 Znanje za jutri - 14.35-15.25 Popoldanski mozaik - 18.00 Sotočja (prenos iz studia radia Maribor) - 19.25 Obvestila in zabavna glasba - 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi - 21.05 Radijska igra - Aleksander Marodić: Kričač, 12. nadaljevanje: Obračun - 22.30 Slovenski pevci zabavne glasbe - 23.05 Literarni nokturno: Vratislav Effenberger: Pesmi - 23.15 Iz filmov in glasbenih revij - 00.05-4.30 Nočni program - glasba

SREDA, 21. septembra:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 9.05 Glasbena matineja - 10.05 Rezervirano za... - 11.05 Danes smo izbrali - 12.10 Pod domačo marelo - 13.20 Osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 14.05 Mehurčki - 14.45-15.25 Popoldanski mozaik - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Studio ob 17.00 in glasba - 19.25 Obvestila in zabavna glasba - 22.25 Iz naših sporedov - 23.05 Literarni nokturno - Milan Donojlić: Pesmi - 00.05-4.30 Nočni program, glasba

ČETRTEK, 22. septembra:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 8.35 Koncert za mlade poslušalce - 9.05 Glasbena matineja - 10.05 Rezervirano za - 12.10 Pojemo in godemo - 13.30 Od melodije do melodije - 14.05 Za mlade radovedneže - 14.45-15.25 Popoldanski mozaik - 15.55 Zabavna glasba - 16.00 Vrtiljak želja in EP - 17.00 Studio ob 17.00 in glasba - 18.15 Razmišljamo, ugotavljamo - 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov - 21.05 Literarni večer: Slovenski prevajalci IX: Andrej Arko - 22.30 Večerna podoknica - 23.05 Literarni nokturno: Jorge Luis Borges: Disk

radio žiri

Nedelja, 18. septembra

9.00 Napoved programa — EP — Sprehod po naših kinodvoranah
9.50 Minute za šport in rekreacijo
10.10 Spomini Javorčkove mame iz Selške doline — Iz zgodovine naših krajev
11.00 Novice in dogodki
12.00 Čestitke in pozdravi

Torek, 20. septembra

16.00 Napoved programa — EP — sprehod po naših kinodvoran — melodije za vas
17.00 Minute za šport in rekreacijo — Za vsakogar nekaj
18.00 Novice in dogodki — Literarni kotiček za mlade in malo mlajše
19.00 Napoved programa za četrtek

Sreda, 21. septembra

16.00 Napoved programa — EP sprehod po naših kinodvoranah — Melodije za vas
17.00 Glasbena lestvica
19.00 Napoved programa za četrtek

Četrtek, 22. september

16.00 Napoved programa — EP —sprehod po naših kinodvoranah — Melčodije za vas
17.00 Minute za šport in rekreacijo — Urica za starše in otroke
18.00 Novice in dogodki
19.00 Napoved programa

radio triglav jesenice

Petek, 16. septembra:

16.00 Pričetek programa - 16.05 Pregled kulturnih in športnih dogodkov ob koncu tedna - 16.30 Domače novice - 16.45 Obvestila - 17.00 Kamen spotike: Ureditev Čufarjevega trga na Jesenicah, Prispevek staršev k oskrbni ceni v vzgojno varstveni organizaciji na Jesenicah, - 17.45 Aktualno - 18.00 Čestitke poslušalcev in EP - 18.55 Zaključek programa.

Sobota, 17. septembra:

16.00 Obvestila - 16.30 Domače novice - 16.45 Moja je lepša kot tvoja — glasbena oddaja z lestvico narodnozabavne glasbe - 18.00 Čestitke poslušalcev in EP - 18.55 Zaključek programa.

Nedelja, 18. septembra:

11.00 Mi pa nismo se uklonili: Bled med NOB — blejski hoteli so dobro služili nemški okupacijski oblasti- 11.30 Obvestila - 12.00 Čestitke poslušalcev - 14.00 Nedeljska tema: Obnova osnovne šole na Bledu - 14.15 EP in zaključek programa

Ponedeljek, 19. septembra:

16.00 Obvestila - 16.30 Domače novice - 16.45 Obvestila - 17.00 Tema dneva: Poletna turistična sezona v Bohinju - 17.50 Aktualno - 18.00 Čestitke poslušalcev in EP - 18.25 Športni pregled - 18.35 Minute za resno glasbo - 18.55 Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

Torek, 20. septembra

16.00 Obvestila - 16.30 Domače novice - 16.45 Obvestila - 17.00 Oddaja v živo: Krajevna skupnost Mošnje - 18.00 Čestitke poslušalcev in EP - 18.25 Aktualno - 18.35 Novosti iz zabavne glasbe - 18.55 Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

Sreda, 21. septembra:

16.00 Obvestila - 16.30 Domače novice - 16.45 Obvestila - 17.00 Tema dneva: Težave leških verigarjev - 17.45 Aktualno - 18.00 Čestitke poslušalcev in EP - 18.35 Novosti iz narodnozabavne glasbe - 18.55 Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

Četrtek, 22. septembra:

16.00 Obvestila - 16.30 Domače novice - 16.45 Obvestila - 17.00 Tema dneva: Perspektiva razvoja Kovina z Jesenic - 18.00 Čestitke poslušalcev in EP - 18.20 Gremo v Bohinj - 18.35 Vedno zelene melodije - 18.55 Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

KINO

KRANJ CENTER

16. septembra: angl. zgod. spektakel ZADNJI KITAJSKI CESAR ob 16. in 19. uri, **17. septembra:** angl. zgod. spektakel ZADNJI KITAJSKI CESAR ob 16. in 19. uri, premiera amer. komedije TRIJE SIMPATIČNI POTEPUHI ob 22. uri, **18. septembra:** angl. zgod. spektakel ZADNJI KITAJSKI CESAR ob 15. in 18. uri, premiera amer. thriller filma BREZ USMILJENJA ob 21. uri, **19. septembra:** amer. komed. TRIJE SIMPATIČNI POTEPUHI ob 16. in 18. uri, angl. zgod. spektakel ZADNJI KITAJSKI CESAR ob 20. uri, **20. septembra:** amer. komedija TRIJE SIMPATIČNI POTEPUHI ob 16. in 18. uri, angl. zgod. spektakel ZADNJI KITAJSKI CESAR ob 20. uri, **21. septembra:** amer. komed. TRIJE SIMPATIČNI POTEPUHI ob 16. in 18. uri, angl. zgod. spektakel ZADNJI KITAJSKI CESAR ob 20. uri, **22. septembra:** amer. akcij. film VELIKA ZMEDA V KITAJSKI ČETRTI ob 16., 18. in 20. uri

KRANJ STORŽIČ

16. septembra: amer. črna komed. ČAST PRIZZIJEVIH ob 16., 18. in 20. uri, **17. septembra:** amer. pust. film OGNJEVITI FANTJE ob 16. in 18. uri, amer. erot. film MLADA LADY CHATERLY ob 20. uri, film ni primeren za otroke!, **18. septembra:** avstral. akcij. film ČETRTA NORA MISIJA ob 16. in 18. uri, premiera nem. western filma VELIKI SKAVT ob 20. uri, **19. septembra:** Ni kinopredstavl, **20. septembra:** nem. western film VELIKI SKAVT ob 16., 18. in 20. uri, **21. septembra:** nem. western film VELIKI SKAVT ob 16. in 18. uri, amer. erot. film MLADA LADY CHATERLY ob 20. uri, film ni primeren za otroke!, **22. septembra:** japon. erot. film ZAPELJEVANJE POLETI ob 16., 18. in 20. uri

JESENICE ŽELEZAR

16. septembra: amer. akcij. film AMERIŠKI NINJA 2 ob 16. in 18. uri, premiera amer. vojne drame ROJEN VOJAK ob 20. uri, **17. septembra:** amer. akcij. film AMERIŠKI NINJA 2 ob 16. in 18. uri, premiera amer. thriller filma ČRNA VDOVA ob 20. uri, **18. septembra:** amer. ital. pust. film SUPER VOHLJAČ ob 16. uri, amer. akcij. film AMERIŠKI NINJA 2 ob 18. in 20. uri, **19. septembra:** amer. thriller film ČRNA VDOVA ob 16., 18. in 20. uri, **20. septembra:** amer. thriller film ČRNA VDOVA ob 16., 18. in 20. uri, **21. septembra:** avstral. akcij. film ČETRTA NORA MISIJA ob 16., 18. in 20. uri, **22. septembra:** angl. zgod. spektakel ZADNJI KITAJSKI CESAR ob 16. in 19. uri

KAMNIK DOM

16. septembra: amer. znan. fant. komed. KOKON ob 18. in 20. uri, **17. septembra:** amer. znan. fant. komed. KOKON ob 17. uri, amer. akcij. komed. VRAŽJI POLICAJI ob 19. uri, premiera amer. vojnega filma ROJEN VOJAK ob 21. uri, **18. septembra:** amer. akcij. komed. VRAŽJI POLICAJI ob 17. in 19. uri, amer. komed. TRIJE SIMPATIČNI POTEPUHI ob 21. uri, **19. septembra:** amer. ital. pust. film SUPER VOHLJAČ ob 18. uri, amer. spektakel MESO IN KRI ob 20. uri, **20. septembra:** amer. krim. film LISTA SMRTI ob 18. in 20. uri, **21. septembra:** Ni kinopredstavl, **22. septembra:** amer. drama MESTO GROZE ob 18. in 20. uri

TRŽIČ

16. septembra: amer. pust. film OGNJEVITI FANTJE ob 18. uri, amer. spektakel MESO IN KRI ob 20. uri, **17. septembra:** amer. akcij. film POLICAJ IZ LOS ANGELESA ob 18. in 20. uri, premiera amer. thriller filma BREZ USMILJENJA ob 22. uri **18. septembra:** amer. akcij. film POLICAJ IZ LOS ANGELESA ob 17. in 19. uri, premiera amer. znan. fant. komedije KOKON ob 21. uri, **19. septembra:** avstral. akcij. film ČETRTA NORA MISIJA ob 18. in 20. uri, **20. septembra:** amer. erot. film MLADA LADY CHATERLY ob 18. in 20. uri, **21. septembra:** Ni kinopredstavl, **22. septembra:** amer. znan. fant. komed. KOKON ob 18. in 20. uri

ŠKOFJA LOKA

16. septembra: nem. film ZALJUBLJENA MELODY ob 18. in 20. uri, **17. septembra:** amer. znan. fant. film ALIENS - OSMI POTNIK II ob 19.30 uri, amer. trda erotika POPER IZ MIAMIA ob 22. uri, **18. septembra:** amer. film ALIENS — OSMI POTNIK II ob 18. uri, amer. film POPER IZ MIAMIA ob 20.30 uri, **20. septembra:** angl. krim. film BASKERWILLSKI PES ob 20. uri, **21. septembra:** angl. film BASKERWILLSKI PES ob 18. in 20. uri, **22. septembra:** ital. erotični film IZKUŠNJE LJUBKE VDOVE ob 20. uri

ŽELEZNIKI

16. septembra: amer. film ALIENS — OSMI POTNIK II ob 18. uri, amer. trda erotika POPER IZ MIAMIA ob 20.30 uri, **17. septembra:** nem. erotični film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri, **18. septembra:** ital. western SODNI DAN ob 18. in 20. uri, **21. septembra:** amer. horror film MUHA ob 20. uri

POLJANE

16. septembra: ital. western SODNI DAN ob 20. uri, **18. septembra:** amer. znan. fant. film MUHA ob 18. uri, **20. septembra:** ital. erotični film IZKUŠNJE LJUBKE VDOVE ob 19. uri, amer. trda erotika DOBER TEK ob 21. uri, **21. septembra:** amer. film DOBER TEK ob 20. uri

ŽIRI

17. septembra: amer. drama COTTON CLUB ob 17. in 20.30 uri, **18. septembra:** amer. akcij. film AMERIŠKI NINJA ob 18. uri, **20. septembra:** amer. komedija OSTRA PAPRIKA ob 20.30 uri

KOMENDA

16. septembra: amer. thriller BREZ USMILJENJA ob 20. uri, **17. septembra:** amer. pust. film OPERACIJA ZEBRA ob 20. uri

KRANJSKA GORA

16. septembra: amer. komed. TRIJE SIMPATIČNI POTEPUHI ob 18. in 20. uri, **20. septembra:** amer. thriller film BREZ USMILJENJA ob 20. uri

MEDVODE

16. septembra: FILMSKO GLEDALIŠČE: amer. komedija TOOTSIE ob 20. uri, **17. septembra:** amer. glasb. film ŠKRLATNI DEŽ ob 20. uri, **18. septembra:** amer. vojni film ROJEN VOJAK ob 18. in 20. uri

ČEŠNJICA

16. septembra: amer. akcij. film POLICAJ IZ LOS ANGELESA ob 20. uri

DUPLICA

17. septembra: avstral. akcij. film ČETRTA NORA MISIJA ob 20. uri, **18. septembra:** amer. pust. film OPERACIJA ZEBRA ob 18. uri, amer. erot. film MLADA LADY CHATERLY ob 20. uri, **21. septembra:** amer. thriller film BREZ USMILJENJA ob 20. uri, **22. septembra:** amer. komed. TRIJE SIMPATIČNI POTEPUHI ob 20. uri

CERKLJE

17. septembra: amer. komedija POLICIJSKA AKADEMIJA 2 ob 18. uri, amer. krim. film LISTA SMRTI ob 20. uri

DOVJE

18. septembra: amer. thriller film ČRNA VDOVA ob 19.30 uri

RADOVLJICA

16. septembra: amer. film THERASHIN ob 18. in 20. uri, **17. septembra:** amer. film VRAGOV SIN ob 18. uri, amer. film VETERANI V AKCIJI ob 20. uri, **18. septembra:** amer. film VETERANI V AKCIJI ob 18. uri, grški zabavni film MAČJI SINDROM ob 20. uri, **19. septembra:** amer. film THERASHIN ob 20. uri, **20. septembra:** amer. film VETERANI V AKCIJI ob 20. uri, **21. septembra:** grški zabavni film MAČJI SINDROM ob 20. uri, **22. septembra:** amer. pust. zabavn. film VOHUNI KOT MI ob 20. uri

BLED

16. septembra: hongk. film OPOROKA ob 18. in 20. uri, **17. septembra:** hongk. karate film V ZMAJEVEM GNEZDU ob 18. uri, amer. film ZLATI FANT ob 20. uri, **18. septembra:** amer. film ZLATI FANT ob 18. uri, franc. film PO PRVI LJUBEZNI ob 20. uri, **19. septembra:** amer. film VRAGOV SIN ob 20. uri, **20. septembra:** amer. film THERASHIN ob 20. uri, **21. septembra:** amer. film VETERANI V AKCIJI ob 20. uri, **22. septembra:** grški zabavni film MAČJI SINDROM ob 20. uri

BOHINJ

17. septembra: franc. film PO PRVI LJUBEZNI ob 20. uri, **18. septembra:** hongk. karate film V ZMAJEVEM GNEZDU ob 18. uri, hongk. film OPOROKA ob 20. uri, **22. septembra:** amer. film VETERANI V AKCIJI ob 20. uri

PREJELI SMO

O »JAVNEM ZA JAVNOST«

Dobil sem zanimivo, a polno laži, blatenja in podtikanja napisano dopisnico - in to kar iz moje rojstne vasi. Seveda kot reakcijo na moja pisanja v Gorenjskem glasu. To pot, kajti dobil sem tudi že druga, podobna, predvsem anonimna pisanja, gre za reagiranje na zadnji zapis z naslovom »Raztrganci, dodatni okupatorjevi pomočniki«. Saj bi to človek še nekako razumel, a oglasila se je ravno »prava«: J. S., roj. Poklukar, sestra dveh raztrgancev, ki pa se je tudi navduševala nad Hitlerjevim »novim redom«. To je vendar javno znano. A tudi, če se ne bi podpisala, bi prepoznal njen rokopis, ki mi že dolgo ni neznan!

Ker je privlekla na dan ime moje pokojne sestre Ivice (in še druga »odkritja«) in ker taka blatenja ne izvirajo le od ljudi, ki so bili med okupacijo na nemški strani (znani so mi že nekaj časa, a širše bom o vsem tem bolečem dogajanju še pisal, kajti dokumentacija je vse dostopnejša in se pač ukvarjam z zgodovinopisjem), temveč tudi na partizanski, bom tu postregel z nekaterimi neizpodbitnimi dejstvi. Ob tem naj pripomnim, da so slednji vsekakor bolj obsojanja vredni kot oni, ki so bili na drugi strani. Seveda je neprijetno pisati o teh zadevah, zlasti ker gre za najožje sorodnike, toda pred smrtjo, »tako ali drugačno« bom o tem in še marsičem drugem marsikaj napisal in razčistil. S tem ne mislim, da sem brez madežev in da se lahko postavim v vlogo razsodnika, kajti ni ga človeka brez osebnih slabosti. Toda — že dolga leta se ukvarjam z zgodovinopisjem NOB zlasti na Gorenjskem, pa se mi je nabralo kar precej izkušenj, še več pa raznih dokumentov, spominov in spoznanj, zato sem celo dolžan to urediti. Navzlic občutljivi tematiki ali prav zaradi nje. Kljub mazaškemu pisanju bom zdaj delček tega prikazal javnosti. To tudi zato, da taki pisuni in pisunke, ki so tako »obveščeni« ter s časom »na tekočem«, ne bodo mislili, da je zdaj, v teh trdih časih le prišel trenutek, ko lahko govore in pišejo različna blatenja, ki so brez argumentacije in odgovornosti. Take zadeve niso dovoljene v nobeni demokraciji, če bi se slučajno kdo izgovarjal nanjo! Oglašam se tudi zato, ker mi avtorica tudi grozi. Sicer lepo zavito, saj je zapisano, da »bom tudi jaz umrl tako ali drugače«. In kakopak, da bom, saj to vendar čaka vsakogar. Vendar se ta »nedolžna« grožnja zlahka dešifrirano bere ***o umiranju, da je »tako« mišljena moralna smrt****, ono drugo* ***»ali drugače« pa kakršna koli nasilna! Saj se poznamo! Že dolgo! Toda račun je napačen!***

»Pravičniška« roka avtorice je začela takole:

»Javno za javnost!

Če ti že zmanjkuje gradiva ... zdaj se že o drugačnih zdajšnjih prestopnikih (piše)... kaj res sediš na ušesih, te vprašam, kako da o svoji sestri Ivici, ki je službovala v Ljubljani (Italiji, z Maksom Kobalom), ne veš ničesar poročati...«

To je del pisunstva, na katerega bom najprej odgovoril. Kar vidim, kako so ob tem tudi drugi pogledali debelo in z radovednostjo berejo naprej. Toda verjetno še največ lahko povem prav jaz, ker sem to raziskoval in še raziskujem.

No z gradivom je prav nasprotno: vedno več ga je, *kajti kot sem že zapisal, znanje se širi, po dolgih desetletjih se nam odpira tudi taka dokumentacija, o kakršni smo spočetka želje lahko le gojili. In ker vojni zločinci ne zastarevajo, so pa različne teže, boste brali še marsikaj. A ne kot izraz maščevanja, temveč kot potrebo po zgodovinski resnici. Ta pa bo za posameznike boleča, za večino pa v uteho. Sicer pa bi o nekaterih mojih »dragih sovaščanih« različnih barv že zdaj veliko napisal. A vse argumentirano, objektivno, kajti vojne so preveč krvave, da pretekla dogajanja ne bi poznali in spoznali ter jih cenili kot opozorilo! Brez skrbi:* **tudi o današnjih prestopnikih sem že javno pisal in govoril,** *vendar je to predvsem stroka drugih. Sicer naj ne hodi na sonce tak, ki ima na glavi preveč masla (v obliki krivičnega prisvajanja, izkoriščanja oblasti, utaje davkov, preproste kraje in podobno), a v tem pogledu ga nimam niti toliko, da bi mi njegova raztopina segla vsaj do čela! A ona: kar z maslom na sonce, ki se ji je skrilo! To pomeni, da v glavnem ne sedim na ušesih! Ne morem, tudi če bi hotel!*

Zdaj pa poglavitno: o sestri Ivici (mimogrede: imaš ti korajžo, pisati o bratih in še nekaterih drugih sorodnikih?).

Tole omenjam tudi zaradi pouka drugim s prepričanjem, da kljub hudim medvojnim časom poznamo le redko podobno tragedijo, kakršna se je spletla okoli moje sestre. A verjemite, da jih poznam veliko, saj se že (včasih pravim: žal) več kot 30 let ukvarjam s to tematiko. Že kmalu po vojni je iz našega kraja prišla na tožilstvo prijava, ki strahotno bremeni sestro, **češ, da »je sicer delala za OF, dejansko pa je tajno sodelovala z Italijani in izdajala...«**

Naveden je le del izmišljenih bremenitev, a celoto bom opisal drugod in ob drugi priložnosti. Tu le toliko s pripombo, da nasprotno ni polagal in položil računov marsikak tak, ki je resnično sodeloval z okupatorjem in škodoval upirajočemu se ljudstvu. Mimogrede tudi: v Ljubljani ni službovala, temveč je obiskovala Christofov administrativni zavod.

Kako pa je bilo s sestro v resnici, preberite vsaj del izjave priče Angele Kastelic, pri kateri je stanovala:

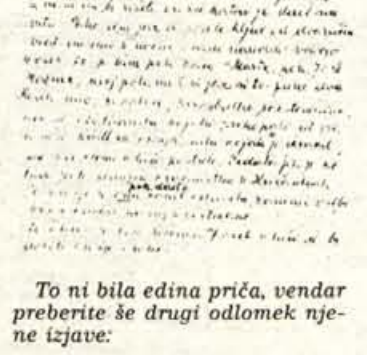

To ni bila edina priča, vendar preberite še drugi odlomek njene izjave:

(Opomba: tedaj je bila še kandidatka, a je delala, kar je nekaterim na Bledu še znano.)

»Ustrežljiva« dopisnica omenja tudi Maksa Kobala, ki ga je v Ljubljani (verjetno) prihajal v stik z sestro Ivico. Pri tem dodaja in vprašuje, če tudi o njem ne vem »ničesar poročati«. V veliki zmoti je, če misli, da sem se tega »prestrašil«, kajti tudi o njem zdaj vem kar precej, kajti videl sem ustrezne dokumente. Tu le to, da gre za Maksa Jana (p. d. Kobala), ki pa je bil - kaj hočem in morem zato - moj in naš bratranec. Toda, že več let pred vojno, ko je delal v KID na Jesenicah, je - fanatično veren - postal najožji sodelavec kaplana Andreja Križmana, proslulega klero - fašističnega organizatorja in zlasti za otroke ter idejne nasprotnike nevarnega in surovega človeka. Na Jesenicah je osnoval klerofašistično sindikalno organizacijo z imenom Zveza združenih delavcev — ZZD na kratko. Iz nje so rasli bodoči belogardisti, črnogorci in narodni izdajalci. Tako sta bili naši družini kljub sorodstvu daleč vsaksebi. Vendar, Maks je bil izjemno bister fant, ključavničar po poklicu. In takega so prestavili v centralo v Ljubljano, kjer ga je zatekla okupacija. Kot klerofašistično zanesljiv človek je bil imenovan za tajnika belogardistično-domobranske »Delavske protikomunistične akcije« — DPA. Okoli njega bom lahko (a ne zdaj) napisal še marsikaj, a za konec tu le to, da je bil na tako visokem protipartizanskem položaju, da so mu dali celo ilegalno ime. Ob koncu vojne je, kot vsi podobni, pobegnil čez mejo, v Argentino. Tako smo med vojno stali in delovali vsak na drugi strani.

»Obveščena« dopisovalka omenja tudi čevljarja Antona Blažiča (šele od nje sem zvedel, da je bil Anton), ki je bil med vojno tudi raztrganec tako, kot njeni bratje in je tudi nekje izginil. Zapisala pa je tudi, da se »sliši, da sem postal (njegov) sorodnik, oziroma njegove žene Marije, ki živi v N...«

Kako je s tem nizkotnim blatenjem, si preberite ponatis iz moje knjige, ki je izšla že 1956. leta. Obrišite si ure in notranjost, če je imate kaj! Blažičeva sta bila naša soseda!

Na tako nizkotnost nima pomena odgovarjati, vendar naj za nepoznavalce povem, da so se res večkrat. **Prvič avgusta 1937. leta,** *ko so najprej obkolili hišo (štirje orožniki in trije detektivi), premetali vso hišo, zaplenili veliko literature - legalne in tudi ilegalne, toda ne take, ki se je ukvarjala s kriminalom, temveč revolucionarne, komunistične, kajti družina - razen verne mame - je bila izdana in osumljena komunistične dejavnosti. Tedaj do pri nas aretirali tudi Franja Fedetla, ilegalnega okrožnega sekreterja KP Jesenice. Razen mame so tedaj aretirali tuti pet članov naše družine.To je bilo torej res. A da so kraljeve oblasti o tem izvedele, so poskrbeli prav sosedje, o katerih je beseda in kakršnih ena je tudi tokratna »obveščevalka«. Po okupaciji so prihajali tudi nemški žandarji, natančneje gestapovci! Toda - ne na obisk, kakor k nekaterim nemčurskim sosedom, temveč zaradi preiskav in aretacij. Ne morem se še posebej načuditi, da si »dopisnica« drzne vso zadevo tako nizkotno obrniti, saj živi še cela vrsta ljudi, ki vedo, kako so se obnašali posamezniki med vojno. In zapomnite si: tudi zapisano je! O vsem tem bo drugod tudi več in natančneje opisano. Obljubim!*

In še o sestri Ivici, katere sošolka je bila celo J. P. S. (imam celo še fotografijo iz 8. razreda).

Ker je po vojni kljub iskanju nikakor nismo našli in nihče ni hotel prav povedati, kako je bilo z njo, sem se dolga leta trudil, da sem ugotovil bistvo. Tako sem našel tudi italijansko dokumentacijo z njenim zaslišanjem. Bila je izdana in v Šentpetrski kasarni tako mučena, da je tesnobno to zapisati. A nekaj vendarle bom, in sicer, da so jo fašistični zasliševalci (1943) ob pretepanju tudi žgali po spolovilih in - zapisal bom, ker je to doslej vso svojo družino na umazan način služil okupatorju. Tudi Pokljukarjeva družina se je polakomnila mark in je bila strašno navdušena za hitlerjanski „novi red". Naši ljudje so se jih morali skrbno ogibati.

Vsi ti ljudje so se radi zbirali pri ženi raztrganca Blažiča. Ta človek je že pred vojno govoril, da bi tudi Jugoslaviji bil potreben takšen človek kot je bil Hitler. Njegova žena je raztrgance povezovala. Gestapovski oficir Heller, tudi zasliševalec v Begunjah, se je poleti 1942 o njej takole izrazil: „Frau Blažič ist unsere erste, beste SS-Frau". („Gospa Blažič je naša prva, najboljša SS-žena.") Po vojni se je Blažičeva

sem jo. Je to torej »sodelovanje« z Italijani in izdajanje?! Sicer pa: če bi bila res sodelavka fašistov, bi jo res poleg ostalega mučenja tudi posiljevali? Ni še bilo slišati, da bi kakršnakoli policija na svetu svoje sodelavke tako mučila!

Z njo so torej okupatorji počenjali strahotne reči, a je takole blatenje morda zdaj še grše!

Za konec, ki pa to še ni, še tole.

Zaradi sodelovanja s pravimi ljudmi in zaradi konspirativnega delovanja za OF in KP, sem se doma na terenu uspel obdržati do februarja 1943, ko sem se priključil partizanom na Mežakli in Pokljuki. Zaradi tega — a tudi zaradi nekega dezerterja (ime je znano) sem bil izdan tudi jaz, in v začetku aprila so moje starše in drugo sestro izgnali v Nemčijo. Po tistem — imeli smo kar dobro obveščevalno mrežo — so me žandarji in posamezni raztrganci, med katerimi je bil včasih tudi Pepi ali Cene, hodili večkrat čakat v zasedo, ki so jo postavljali prav pod Blažičevo hišo, ki je bila čisto blizu v strmini tik nad nami. Računali so, da bom skušal priti kdaj domov, toda tega niso dočakali.

Zakaj ta J. P. S. ne bi opisala tudi kaj takega?

Ali pa epizodo iz časa mojega političnega delovanja (bil sem kot partizan) v okrožju Jesenice, oz. v okraju Radovljica, ko sem bil til ob vhodu v dolino Drage pri Begunjah kar precej hudo ranjen ? Ker je obveščevalna tudi v tem primeru zvedela, da je bil med tistimi osmimi, ki so me (naju) zalezovali in obstrelili tudi vsaj eden izmed njenih bratov, bi bilo zelo zanimivo, če bi opisala še kaj o tem? Seveda jo k temu ni mogoče prisiliti, a obenem tudi ni verjetno, da o tem ne bi nič vedela, saj so zalezovalci vedeli, koga imajo na muhi. Tedaj bi me zlahka tudi ubili, a so me hoteli dobiti živega itd.

Ali pa kratek zapis, ki govori o raztrgancu Cenetu (Pokljukarju) v gorenjski kroniki »Boj pod Triglavom« na strani 357-358? Tudi to ni pisanje v prazno. Sicer pa obstoje dokumenti o vojnih zločinih, kar pa tu ne bom opisoval.

Vse tole sem - ne z lahkim srcem in po temeljitem premisleku — zapisal zaradi trpečih med vojno, predvsem pa zaradi podlih ljudi, ki nočejo ali ne morejo spoštovati resnice. Da, hudo je, če gre za bližnjega sorodnika, toda — saj ne napadam kakih pravičnikov in naj preživeli ne jemljejo grehov svojcev na svoja ramena! Če pa jih, so prav taki ali podobni. Kakor vidite, »vse pride naokoli«, kakor pravimo po domače. In še več bo lahko, kajti, dokumentacija nam je vedno bolj odprta. Seveda pa jo in jo bomo uporabljali pošteno, znanstveno in človeško. Zavedam se, da sem s tem pisanjem, ki bi moralo biti mnogo daljše, odprl marsikatero neprijetnost — toda tako so mi narekovali trpljenje, smrti in nadaljuje življenje, zgodovina!

Ivan Jan, Kranj

MED GORENJSKIMI PARTIZANI

OB 15-LETNICI VSTAJE

KRANJ 1956

Čas za podobno razčiščevanje je bil že pred dobrimi tridesetimi leti!

Proti koncu mi »obveščevalka« sporoča še:

»V bivši Jugoslaviji sem bila soseda **Kovačije** *(to je bilo pri nas — moja opomba)* **kjer so se vedno oglašali orožniki** *(Gegenbande) (? - vprašaj moj)* ***le samo v Kovačiji, nikoli pa (pri)ostalih v vasi...«***

gnano — tudi posiljevali. Zaradi tega je bila občasno tudi duševno zlomljena. Od teh grozovitosti nam je v spominu ostal košček njenega okrvavljenega in s kožo zlepljenega perila! In v takem stanju je le prikimala, da je v OF res sodelovala z nekaterimi, njej naštetimi ženskami, katere pa so na srečo vse preživele vojno. Hotel sem zvedeti še tako kruto resnico — in poiskal

Zaro za jasnost, tl. Tozd Lesica, 2.9.88.
Le ti, že zmanjkuje gradiva o kakih tebi bi ži leto mine raje, zdaj že o drugačnih, odjemil prestopnikov kaj res sediš na ušesih, te sprašam, kako da o svoji sest. T. ...

Duško Dudič

MED PESKOM IN SNEGOM 6

Popotovanje na najpočasnejši možni način iz Pakistana preko puščave Takla-makan na streho sveta — Tibet

Zakaj sem šel v hotel? Cena je bila kajpak socialistična farsa: en dolar in pol za gurmansko razkošje. »Metulji« so kosilo plačali že doma. Ne vem ali dvajsetkrat ali tridesetkrat dražje, pa saj ni važno. Kot mi je rekel eden izmed njih: »It's only money, nathing more. Saj je vse skupaj le denar. Tri tisoč dolarjev za izlet na Kitajsko, kjer je za vse poskrbljeno. Saj niti ni tako slabo.«

Petsto dunhuanških jam je arheološko najbolje ohranjena in nedotaknjena kitajska kulturna dediščina. Rdeča garda brezvernega Maa jam zaradi njihove oddaljenosti od živih naselij ni uničila. Kakšna neverjetna sreča za deželo in za planet. Freske in kipi so od četrtega stoletja, ko so bili narejeni, pa do danes, ko jih stene jam ščitijo pred puščavskim podnebjem, ohranile barve daljne zgodovine. Ko sem videl kakšnih dvajset jam, sem bil pri nekaterih umetninah prepričan, da so na sveže prebarvane. Kitajski vodič je trmasto vztrajal, da je vse v prvotni obliki. O hudiča, težko, težko in še enkrat težko je na Kitajskem priti do resnic polpretekle zgodovine.

Na postaji sem znova zapel svoj evergreen »do šao čen?«, v prevodu »koliko stane karta do Golmuda«. Spet sranje. Spet borba za plačilo v RMB namesto v FEC. Zakaj gre? Z odprtjem dežele je vlada ob navadnem ljudskem denarju za mase, za turiste pripravila poseben turističen denar FEC (iz angleščine, foreign exchange certificate). Tako Yuan (kar pa vsi izgovarjajo kwai) obstaja v dveh inačicah, ki sta med seboj uradno popolnoma enakovredni. A socializem je socializem in kar drži na papirju, le redko drži v praksi. FEC je na črnem trgu vreden v povprečju šestdeset odstotkov več. Z FEC Kitajci lahko kupujejo v trgovinah prijateljstva, čeprav so te namenjene izključno tujcem. Tu so naprodaj domači in prvenstveno odlični izdelki iz uvoza. Gre za njihovo varianto naših konsignacijskih prodajaln. To je šele uvod k zgodbi o yuanu. Yuan se kasneje razdeli na sto fenov, ki obstajajo v 1, 2 in 5 fenskih bankovcih. 10 fenov tvori jiao, ki se pojavlja v 1, 2 in 5 jiaojevskih bankovcih. In na koncu 10 jiaov da 1 yuan, ki je spet v obtoku v bankovcih po 1, 2 in 5 yuanov. Jiao je za večino mao oz. mučen, yuan pa kwai, itd. Zdaj pa vse to množite z dva - varianta RMB in FEC. Blagor nič hudega slutečemu turistu!

Črna borza se je do nezavesti razvila predvsem v mejnih in turističnih mestih. Poteka za socialistične razmere izjemno odprto - na ulici, iz rok v roke, pred očmi mlade vojske. Živel realen tečaj yuana.

Karto sem po preverjeni taktiki plačal v RMB - 19 yuanov. Ona (prodajalka: »FEC, FEC. Plačate lahko samo v FEC.« Jaz: »RMB, RMB. Kot kitajski študent poznam samo RMB. Kaj je FEC? Jaz tega ne poznati.« Ona: »Fec, Fec. Plačate lahko samo v FEC.« In tako nekaj neodločenih rund.

(se nadaljuje)

IZ ZGODOVINE NOB Ivan Jan **(30)**

Izgube 9. septembra 1942 na Lipniški planini

V vrsti hudih preizkušenj gorenjskih partizanov in izraz silovitosti okupatorjeve ofenzive poleti 1942, je tudi hud in nepričakovano boleč udarec na Lipniški planini na Jelovici. To se je zgodilo 9. septembra 1942.

Poleti 1942 je proti gorenjskim partizanom izvajalo hajke in ofenzive čez 13.000 okupatorjevih mož. Nacistična smrt je še posebno kosila po vodilnih partizanih, ki so bili običajno najbolj izpostavljeni. Dotlej jih je padlo že preveč. Okupatorjeve enote pa tedaj niso bile le številčno in vojaško močne, temveč so tudi prilagodile taktiko, ki je bila maloštevilnim partizanom še posebno nevarna. Razdeljene na več enot so namreč ostajale v gozdovih tudi po več dni in sredi njih postavljale tudi močne zasede. Zato so bili partizani večkrat presenečeni.

Tako se je zgodilo tudi 2. in 3. avgusta na Blegošu, ko je skupaj z deli 2. grupe odredov padlo 15 borcev 4 pa so bili ujeti. Odtlej pa do 9. septembra je bilo še več hajk, bojev in žrtev, a na obravnavani dan največ. Tega dne je bila na Lipniški planini razbita 1. četa Poljanskega bataljona — Selška, s katero je bil tudi štab 1. grupe odredov. Partizanska poročila pravijo, da je 9. septembra 1942 na Lipniški planini padlo 25 borcev, 8 pa je bilo ujetih (preživeli pa pravijo, da jih je padlo 27). Med padlimi je bilo tudi veliko poveljniškega in drugega kadra. Tako sta padla tudi komandir in politkomisar Selške čete Polde Ravnihar, rojen 1918. leta na Križni gori, ter Mirko Šušteršič, študent iz Ljubljane, rojen 1922. leta. Padla sta tudi člana grupne tehnike Franko Rajšter — Fedor in Aleš, oba iz Ljubljane. Padel pa je tudi komandant 1. grupe odredov, španski borec in oficir, že proslavljeni poveljnik gorenjskih partizanov Jože Gregorič — Gorenjc. To je bila še posebej huda izguba, saj je vodilnega in izkušenega vojaškega kadra že tako zelo primanjkovalo, da bi ga že dotlej zaradi izgub morali dobiti nekaj v okrepitev iz Ljubljanske pokrajine. Hudo je bilo tudi zato, ker je le 12 dni prej padel komaj imenovani namestnik politkomisarja grupe Viktor Kejžar — Peter. Po takih udarcih je predvsem padla bojna morala oslabljenega partizanskega moštva. Vseh iz čete in grupnega štaba se je tedaj rešilo 18.

Okupatorji propagandisti pa so 23.9.1942 med drugim v »Karawanken Bote« razglašali, da smo uničili gorenjskega rokovnjaškega glavarja Josipa Gregorčiča iz Aslinga in tolpo 32 njegovih pajdašev...«

Jože Gregorčič — Gorenjc je bil rojen v Opatiji 1903, a je kmalu po 1. svetoni vojni prišel na Jesenice ter postal priljubljen športnik, kulturnik, revolucionar in med prvimi prostovoljci odšel na pomoč svobodoljubnim Špancem. Potem je postal poveljnik gorenjskih partizanov. Je narodni heroj!

Prihodnjič: Nov okupatorjev uspeh v Udinem borštu.

VIKTOR ŽAKELJ

Tempirana bomba tiktaka

Jugoslovanska večplastna kriza se nevarno, morda celo usodno, poglablja. Bilo je pričakovati, da bo gospodarski nujno sledila politična, tej mednacionalna in končno moralna kriza, pa kljub temu z upravičenim strahom ugotavljamo, da so ti vidiki krize dosegli raven, ko jih začne gnati njih lastna logika in ko je vse več medsebojnega podžiganja. Zato se ta čas že resno maje pravna in politična konstitucija države. Ko pohodniki s Kosova (in ne le Kosova) terjajo »tretjo prvo Jugoslavijo«, vodstva države (ne-modro) molčijo. Celo vojska, ki si je ob t. i. slovenskem sindromu, še jemala pravico do vloge političnega arbitra, ne reče nobene. V kaki moderni državi se bi jim slednje zdelo celo samo po sebi umevno. Seveda žal, mi nismo moderna država - in zato molk institucije, ki prisega, da v njej »razredno dominira nad nacionalnim«, čudi. Toda tako je in iz tega se kaže česa naučiti. Človeka mrazi, ko se namesto pravne države ponuja zakon džungle, namesto diferencirane civilne družbe temelječe na svobodnem posamezniku, združba nacionalno homogenih militantnih grup, namesto omiljenega bratstva, stara sovraštva, namesto, da bi hiteli (večni zapoznelci) za razvitejšimi sosedi v 21. stoletje, zremo nazaj v komaj preživelo krvavo zgodovino, namesto... To je naša realnost tega trenutka. Sedaj niti ni več pomembno kako, pri kom in kje se je začel ta usoden proces; tempirana bomba tiktaka in prestrašene (tu in tam že tudi lačne) oči naših ljudi nemo vprašujejo; kje, kako in kdaj se bo ta balkanizacija, kosovizacija, libanonizacija (ali kako drugače poimenovani razkroj države), zaustavila.

Logično je, da se krizni procesi vedno nekje zgostijo, ob tem se problematika skrajno poenostavi in izrazi v nekaj povsem preprostih vprašanjih, obtožbah, namigovanjih ter se hkrati ponudi prav tako preproste rešitve. Če je temu tako, in kaže, da je, ne bi bilo nemogoče, da bi se vsa ta nasprotja - nova in stara - te države, ki se že dlje časa ostrijo zgostila namesto na SAP Kosovo na SR Sloveniji in Slovencih. Skromen premislek kaže, da smo bili že blizu tega. Nekaterim v državi - kar povejmo - je bilo in je še vedno veliko do tega. Spomniti se velja, da se je nam iznenada začelo pripisovati vse tisto, kar povprečnega Neslovenca žali, dozdevno ogroža itd. Saj se spominjate obtožb o kontrarevoluciji, separatizmu, izkoriščanju (gospodarsko) nerazvitega Juga, blatenje Juga, države in sistema ter podobno (s smetišča bolševizma). Nič ni pomagalo naše ugovarjanje, pridušenje, bentenje; vsako slovensko samopotrjevanje, še zlasti pa redke ekscese, je zlasti del beograjskega, sarajevskega in skopljanskega tiska nategal na to kopito.

S tem sem, spoštovani morebitni bralec, hotel le opozoriti, da je sestavni del te naše krize tudi popolna pojmovna zmeda. Vzemimo meni bliže pojme kot so n. pr. trg, moderna država itn., ki jih uporabljamo vsi od Triglava do Gevgelije, a je več kot očitno, da jih različno razumemo. Skratka, posamezne ali izrečene misli ne izražajo vedno dejanskega stanja stvari. Kako si pomagati? Relativno cenena, a časovno zahtevna možnost (te se večina pri nas tudi poslužuje), je branje različnega ubesedenja istega fenomena, a še vedno je najbolje, če moreš seči do originalnih virov, informatorjev, videti dogajanja. Zato (razume se, da ne le zato) je kosovska problematika, ob kateri se je (in se bodo še dolgo) kazala vsa temeljna razhajanja v naši večnacionalni in v vseh drugih pogledih nadvse heterogeni Jugoslaviji, tako različno razlagana in razumljena. S tem še ni rečeno, da se o nekaterih dejstvih povezanih s SAP Kosovo v Jugoslaviji ni mogoče poenotiti kot npr. da gre za gospodarsko in sicer zaostalo področje, da na Kosovu živijo nekatere oblike družinskega in družbenega življenja, ki jih razvitejši del Jugoslavije, da ne rečem Evrope, že dolgo ne pozna več, je pa zagotovo več tistega, o čemer so mnenja deljena.

In še na nekaj kaže opozoriti. (Primer navajam tudi kot dokaz defektnosti našega vzgojnoizobraževalnega sistema, o katerem bi kazalo tudi s tega vidika razpravljati.) Kaj npr. je donedavna povprečni Slovenec (tudi šolan) vedel o tej oddaljeni pokrajini in njenih prebivalcih. Bržčas mu je ostala v zavesti iz šolskih dni Kosovska bitka iz 1389. leta. (Tu se meša mit in resničnost in letošnje praznovanje obletnice - nisem prepričan, da bo doprineslo k sožitju narodov živečih na Kosovu.) Albance, Šiptarje, Arnaute (že ta različna imena govorijo o zapleteni in težki zgodovini tega naroda) smo pri nas poznali predvsem kot slaščičarje ter jih v novejšem času spoznavamo kot izvrstne prodajalce sadja in zelenjave na naših tržnicah. O njihovi težki zgodovini, svojski kulturi, pa nič ali skoraj nič. Šele zadnjih nekaj let smo tudi Slovenci dobili nekaj knjig, ki govorijo o zgodovini, umetnosti, kulturi in gospodarskem razvoju tega naroda, ki zapoznelo - merjeno z evropsko uro - vstopa med (enakopravne) narode Evrope in to ob handicapu, ki se mu reče LR Albanija, ki iz različnih razlogov ne uživa posebnega spoštovanja. Tudi ta naša neukost na svojski način govori o tem, da je imel (in še ima) ta narod »specifičen« položaj znotraj Jugoslavije. Skratka izrekati take ali drugačne sodbe o SAP Kosovu in tam živečih Albancih in Nealbancih in o dogodkih, ki jih je ta čas (pre)poln zlasti srbski in sploh jugoslovanski tisk, je zelo tvegano početje. Razmer človek resnično ne pozna, informacije, ki jih dobivamo, pa so pogosto dezinformacije. Očitno pa je vsaj naslednje: razmere - gospodarske, mednacionalne, politične - so do skrajnosti zaostrene. Beda in sovraštvo generirata ekscese, ki ta prostor spet delajo sod smodnika. Tudi ni dvoma, da se Nealbanska manjšina - še zlasti Srbi in Črnogorci - čutijo ogrožene. Prav gotovo so obsojanja in ostrega kaznovanja vredna početja kot skrunjenje grobov, posiljevanje, motenje posesti itd., ki jih opravljajo kriminalci iz vrst albanske večine Nealbancem. Premajhna - vsaj v preteklosti - učinkovitost organov pregona in sodišč k strahu in nezaupanju Nealbancev dodatno prispeva. Očitno je, da albanska večina še ni spoznala - zlasti ne vsa in povsod - da ta početja njihovih narodnih izmečkov ne ogrožajo le njihovih sodržavljanov Nealbancev, ampak že danes, še bolj pa jutri, njih same. Vse dotlej dokler to spoznanje ne bo postalo prepričanje velike večine Albancev, bo to pokrajino pretresalo nasilje vseh vrst in iredenta ne bo onemogočena. To nefunkcioniranje države in nedelovanje tistega, čemur pravimo družbena samozaščita na eni, ter razglašanje domala vseh konfliktov med Albanci in Nealbanci za premišljena nacionalistična početja na drugi strani, ohranjajo in celo poglabljajo občutek splošnega nezadovoljstva, strahu, krivde in nemoči pri prebivalcih te naše Pokrajine.

Temeljitejša analiza stanja v Pokrajini kaže, da nagle, takojšnje rešitve tu niso mogoče. Tu je, če kje, potrebna sprava med ljudmi kot ljudmi, ki so stoletja živeli v sosedstvu, prijateljstvu pa tudi sovraštvu, ki ga je zadnje mesece žal vse več. Tega ponovnega zbližanja ni mogoče doseči s policijsko ali vojaško silo. Ljudje na Kosovu potrebujejo mir, spravljivo besedo, potrebujejo organizirano večnacionalno združevanje, ne pa neprestana razdvajanja na narodnostni podlagi. V te kraje oziroma med Kosovarje se mora vrniti občutek zaupanja, varnosti in medsebojnega spoštovanja. Kosovarje zlasti pa albansko večino je treba končno postaviti v položaj, da se bo za gospodarske, politične in mednacionalne razmere v SAP Kosovo čutila v prvi vrsti odgovorna sama. Vse dotlej dokler jih bo preostala Jugoslavija tega amnestirala, se torej skušalo probleme reševati mimo albanske večine ali celo proti njenim interesom in to še s pozicije sile, se razmere v Pokrajini ne bodo izboljšale, še več - slabšale se bodo. To je naša in svetovna izkušnja.

Zato frontna RK SZDL Slovenije skupaj z drugimi zlasti gospodarskimi, informacijskimi ter znanstvenoraziskovalnimi ustanovami naše republike usmerja svoje aktivnosti k odpravljanju vzrokov kosovske drame, v mejah možnosti doprinaša k vzpostavljanju razmer v katerih se bo sleherni občan SAP Kosova počutil varnega, svobodnega, delamo na tem, da bo vsak Albanec in Nealbanec jemal republiko Srbijo in državo Jugoslavijo za svojo republiko in svojo državo. To je trnova, dolgotrajna, a obenem edina pot po kateri mora družno kreniti vsa Jugoslavija. Tempirana bomba iz dneva v dan glasneje tiktaka. Jo bomo utišali?!

Odprte strani 14.

DOBER DAN, KOSOVO

Današnje, 14. Odprte strani, smo odprli trenutno najbolj aktualni problematiki v Jugoslaviji — Kosovu. Naši novinarji Vine Bešter, Jože Košnjek in Cveto Zaplotnik, ter fotoreporter Franc Perdan so se pridružili Dnevnikovi ekspediciji — informacijskemu preboju na Kosovo. Marsikaj zanimivega so videli in slišali, marsikaj tudi drugače kot imamo moč slišati iz uradnih virov informiranja.
Naslednje Odprte strani bodo izšle v petek, 30. septembra. Odpiramo jih ustavnim spremembam. Vabimo, da nam pišete.

Leopoldina Bogataj

Odlomki iz zgodovine in tiska

Kosovo in Metohija sta bili pomembni pokrajini že pod Rimljani. V 7 st. so se tu naselili Slovani, do 11. st. je bila to obmejna bizantinska pokrajina in v tem času so začeli sem prodirati Srbi iz Raške. Ime Kosovo srečujemo od 12. st. dalje. Na Kosovu je ok. l. 1170 premagal Nemanja Bizantince in svoje brate ter tako utrdil svojo oblast v Raški. Po l. 1190 se Raška razširi na Kosovo in Lab, nato pa še na Metohijo (Hvosno); osvojitev kosovskometohijskega ozemlja je pomenila gospodarsko okrepitev srednjeveške Srbije. Od Štefana Nemanja do prihoda Turkov je bila to osrednja pokrajina srbske srednjeveške države; sčasoma so se tu razvila pomembna mesta s številnimi zgodovinskimi spomeniki: Priština, Janjevo, Nerodimlje, Pauni, Zvečan, Vučitrn, Trepča, Prizren in druga. Že v srednjem veku so bili tu rudniki Trepča, Zvečan, Janjevo, Novo Brdo in še drugi, ki so bili pomembni za gospodarsko krepitev srednjeveške Srbije; bili so last vrhovnega fevdalca, vladarja. V srednjem veku so nastali še zdaj ohranjeni spomeniki samostanske arhitekture: patriarhijska cerkev v Peči, Dečani, Gračanica in drugi. Arhitektonsko in likovno so to zelo pomembni umetnostno-zgodovinski spomeniki, zlasti Gračanica. Na Kosovu je doživela poraz srednjeveška srbska država l. 1389; na istem mestu so Turki l. 1448 porazili Madžare, ki jim je poveljeval Ivan Hunyadi. Od l. 1402 do 1459 je bila pokrajina del srbske despotovine. Pod turško oblastjo (1459 — 1912) je gospodarsko in kulturno občutno nazadovala in v tem času so nastale velike etnične spremembe (zaradi doseljevanja Albancev je izgubila svojo prejšnjo srbsko značilnost). Najbolj množično so se Srbi iz te pokrajine odselili l. 1690 pod vodstvom patriarha Arsenija III. Čarnojevića in med avstrijsko-turško vojno (1683 — 1699). Da bi se rešili Turkov, so Srbi v tej vojni podprli Avstrijce; ko pa so se ti morali umakniti, je prišlo do »velike selitve Srbov«, ki so se nato stalno naselili v delih južne Ogrske in dobili od avstrijskega cesarja nekaj privilegijev. Ko je spet izbruhnila vojna med Avstrijo in Turki (1735 — 1739), so se Srbi znova selili pod Arsenijem IV. Šakabento (1737), čeprav v nekoliko manjšem obsegu kot med veliko selitvijo. Izseljevanje se je še nadaljevalo ves čas, dokler niso bili Srbi l. 1912 osvobojeni. Srbska vojska je sicer prodrla na Kosovo že l. 1878, vendar so ti kraji prišli v okvir Srbije in Črne gore šele l. 1912. To je prineslo delno gospodarsko poživitev, vendar so pod srbsko vlado kot tudi po prvi svetovni vojni večino prebivalstva gospodarsko izkoriščali tuji in domači kapitalisti, vrh tega pa narodnostne manjšine v Srbiji, posebno po prvi svetovni vojni v stari Jugoslaviji, niso bile deležne svobodnega nacionalnega in kulturnega razvoja. Kot drugi jugoslovanski narodi so se med vojno l. 1941 — 1945 tudi narodi na Kosovu borili proti okupatorju in njihovim pomočnikom za osvoboditev domovine ter za boljše možnosti nacionalnega in kulturnega napredka. Nastanek nove Jugoslavije je omogočil narodom na Kosovu svoboden nacionalni in kulturni razvoj.

Mala splošna enciklopedija

* * *

Slovenci se radi sklicujemo na avnojska načela in na zgodovinski vrstni red, po katerem se je oblikovala nova Jugoslavija. V teh razmerjih so nam bile zgodovinske okoliščine naklonjene, naše politično vodstvo je ustrezno delovalo na praktičnem in teoretičnem razvoju. Slovenija je v teh procesih dosegla novo, višjo stopnjo svoje samopotrditve, novo, višjo stopnjo samostojnosti in državnosti. Zgodovinski model, po katerem je nastala nova Jugoslavija, se nam zdi še danes uporaben in v razpravah o ustavnih spremembah vse bolj stopa v ospredje tudi kot model novega, vnovičnega oblikovanja odnosov med federalnimi enotami, kot model za dograjevanje in utrjevanje državne tvorbe, Jugoslavije. Jugoslaviji kot skupni državni tvorbi tudi v drugih delih države ne omenjajo nikakršne alternative. Njenega obstoja nihče ne problematizira, nerešena pa so mnoga vprašanja medsebojnih odnosov njenih sestavnih delov. Nedvoumno lahko zatrdimo, da južnoslovanski narodi vidijo svojo razvojno perspektivo le v skupni državi Jugoslaviji.

Nimamo pa dovolj jasnega vpogleda v zgodovinske težnje in razvojne perspektive Albancev. Njihova zahteva po republiki morda vsebuje doslej še neizrečeno težnjo po odcepitvi. Tudi eventualna združitev z matičnim narodom ne zagotavlja že vnaprej njene socialistične orientacije. Poznavalci notranjih razmer in političnih tendenc med 400 000 emigranti po Evropi in ZDA dopuščajo možnost močne prozahodne orientacije, težnje po vzpostavitvi demokracije zahodnega tipa. Takšno orientacijo podpirajo tudi nekateri krogi na zahodu.

Nobenega dvoma ne more biti glede tega, da Albancev ne zavezujejo avnojski sklepi. Oni se kot celota za novo Jugoslavijo niso borili, v avnojskih odločitvah Kosovo sploh ni omenjeno. Po več kot 500-letni turški okupaciji in kasnejši nadvladi Srbije je največji del albanskega naroda najprej kot osvoboditelje dočakal italijansko, nato še nemško okupacijo... Le v manjši meri je podpiral osvobodilni boj, Pozimi 1944/45 je celo prišlo do množičnega upora zoper jugoslovansko oblast. Te zgodovinske okoliščine so položaj Kosova v Jugoslaviji zaznamovale v vsem povojnem obdobju, do današnjih dni. Vprašanje je, ali na Kosovu sploh lahko govorimo o kontrarevoluciji, ker tam tudi revolucije ni bilo.

Reševanje kosovskega problema zahteva nov pristop tudi zaradi tamkjašnjih demografskih gibanj, zaradi naravnega prirastka, ki je precej večji kot drugod v državi. Ta naravni prirast, če se bo nadaljeval s sedanjo intenzivnostjo, bi prej kot v petdesetih letih bistveno spremenil nacionalno sestavo v Jugoslaviji, albanskega prebivalstva bi bila že polovica. Ob odločni tendenci kulturnega zapiranja vase, ki je značilno za Albance, bi v Jugoslaviji nastala popolnoma nova socialna in kulturna razmerja, med drugim tudi zato, ker že sedanja demografska eksplozija ne omogoča izboljšanja socialnega stanja tega ljudstva.

Do vseh teh vprašanj kažemo Slovenci neutemeljeno in neustrezno ravnodušnost. Vse preveč se zanašamo na to, da gre za srbski problem. Kosovski problem je skupen problem vseh v Jugoslaviji živečih narodnih skupnosti. Ne more ga reševati Srbija sama in ne more ga reševati na dosedanji način.

Avnojske rešitve tudi v Srbiji niso zagotovile povsem ustreznega položaja v skupnosti jugoslovanskih narodov in srbskemu narodu niso zagotovile vseh možnosti ustvarjalnega razvoja. Okupiran s problemi lastne suverenosti in možnostmi lastnega razvoja, ki jih kot najštevilčnejši sestavni del federacije nedvomno zasluži, je bil večkrat obtoževan, da ne ponuja in ne zagotavlja dovolj demokratičnih projektov za sožitje z drugimi jugoslovanskimi narodi.

Vladimir Kavčič,
Žirovski občasnik, junij 1988

Na Kosovu zelo pridno sodijo in zapirajo. Višina zapornih kazni je politično dogovorjena in predstavlja pravo sramoto za našo državo. Mladeniči, ki so bili bolj izraziti v demonstracijah, ki so nosili gesla in vzklikali, da so Albanci in ne Jugoslovani, so obsojeni na 13 do 15 let zapora. Nezaslišano! Stara Avstrija je bila v svojem obračunavanju z Mlado Bosno dobrotljiva teta. Režim v stari Jugoslaviji je za podobne izpade prisodil 3 do 6 mesecev zapora. Sodni obračun na Kosovu spominja na italijanske »pravne« represalije v Ljubljanski pokrajini v letih okupacije. Kam smo prišli? Vedno smo dvignili svoj glas, če so kje v svetu uprizarjali take ali podobne pravne pogrome zopet politično opozicijo. Sedaj to sami počenjamo. Vsa naša javnost pa molči ali celo pritrjuje. Sram me je in težko mi je, ker sem to dočakal. Samo upanje na prihodnost mi brani, da zaradi tega, kar počno na Kosovu, ne vrnem članske izkaznice ZKJ. Če bi imel možnost javno obrazložiti svoj korak, bi ga takoj napravil. Žal to ni mogoče. Zaprta so mi vsa pota do javnosti. Režim bi moj protest in izstop iz ZK tolmačil kot podporo Enverju Hoxhi, kot nacionalizem in bi jim bil celo politično dobrodošel. Zato molčim, trpim in upam!

Stane Kavčič,
Dnevnik in spomini

Kosovci so pregovorno pridni in tudi sposobni, dokler delajo v okvirih rodovne morale, in niti četrt tako učinkoviti v državnih oziroma družbenih službah. Res je, da ne gre za njihovo specialnost, je pa pri njih bolj opazno.

Po čudnem zgodovinskem paradoksu so Albanci bržkone edina nacionalna skupnost v današnji Jugoslaviji, ki kapital zvečine akumulira nadindividualno, vendar ne družbeno oficializirano. Rodovni sistem podreja posameznika klanskim interesom, delo je vredno predvsem kot prispevek k rodovni skupnosti: blagajne za nekaj deset in tudi sto ljudi so skupne in rodovna morala nalaga, da vanjo prispeva vsakdo po svojih najboljših močeh. Po najrazličnejših stojnicah in slaščičarnah se od jutra do večera, na petek in svetek vrti množica bledih in pridnih fantov, ki jih je toliko več, kolikor novodobna zdravstvena zaščita zagotavlja optimalen učinek neodjenljive populacijske eksplozije na Kosovu. Vsi ti možje in fantje zaslužek odvajajo na en kup, od koder se kupuje posest.

Obstajajo dovolj resne podmene, da je problem izseljevanja Srbov in Črnogorcev s Kosova prav ta: albanski klani so sposobni gotovinsko in celo devizno preplačati karkoli, na kar vržejo oko — tudi večkratno (celo v Ljubljani so znani takšni primeri). Ko nakupovanje v domačem okolju »garnirajo« še z »nagajanji«, z drobno ali tudi manj drobno represijo, začne seveda v tamkajšnji srbski ali črnogorski glavi delovati tista pamet, ki je pač ne pogreša skoraj nihče med živimi. Začne se spraševati: Zakaj za božjo voljo pa ne bi hitro vzel tistih milijard in jo pobral v Pomoravje ali Šumadijo, kupil za pol denarja zemljo, se z drugo polovico lepo opremil in živel, kot se spodobi? Brez nadležnih sosedov. Normalno; v podobnih razmišljanjih ne pomaga nobeno moraliziranje; ali pomaga samo do neke mere; nekje pa je na koncu koncev skoraj zmeraj meja, na kateri se zavest povesi pred udobnostjo in imetjem. **Srbsko in črnogorsko izseljevanje s Kosova torej bržkone ni samo stvar represije, kot se rado govori, temveč je (tudi) znamenje realne albanske gospodarske moči — v privatni posesti. Problem od daleč spominja na palestinskega:** tudi tam so Judje najprej povsem legalno in neosvajalno od Arabcev nakupovali zemljo; denar je bil preveč mamljiv, da bi kdo od prodajalcev pretirano mislil še na kaj drugega. **Ko so končno spoznali, da so že domala brez zemlje (doma, domovine), pa je bilo prepozno. Potem šele se je problem s kupoprodajne prenesel na nacionalno, politično, vojaško in humanistično raven. Z vsemi znanimi posledicami.**

Matjaž Kmecl,
Dnevnik, 6. avgusta 1988

Kdo je nosilec kontrarevolucije na Kosovu? Ubogo albansko prebivalstvo, se pravi najbolj delaven in najbolj reven del jugoslovanskega prebivalstva, ki ima dejansko v naši državi status subproletariata? Kosovsa politbirokracija, ki je prav tao kot vsa jugoslovanska politbirokracija konservativna, nezadostno izobražena in strokovno neusposobljena za posel, ki ga opravlja? Ali pa morda kosovska novonastajajoča inteligenca, ki je najbrž edina sposobna organizirati nacionalne potenciale in hkrati prevzeti tudi odgovornost za varstvo srbske manjšine na Kosovu? Zdi se, da so si stališča jugoslovanske, srbske in kosovske politbirokracije enotna v tem, da je jedro kontrarevolucije na prištinski univerzi, v društvu književnikov in v kosovskem učitelju. **Zdi se, da so si omenjene politbirokracije v laseh edinole v tem, katera naj bi odigrala odločilno vlogo pri politični mortifikaciji kosovske inteligence: lokalna kosovska, velikosrbska ali pa zvezna?**

Veljko Rus,
Delo, 13. avgusta 1988

Na mnoga kosovska vprašanja ni odgovorov

Bomo med stotimi resnicami našli pravo

Priština, 9. septembra — Kaj je pravzaprav bistveni problem Kosova? Pravega odgovora nismo dobili. Najpogostejši je bil, da Kosovo vznemirja kača nacionalizma, ki je ne znamo ali nočemo udariti po glavi, ampak jo tolčemo po repu. Če gre za resnico, potem je teh resnic veliko, so nam dejali, vendar samo ena drži: nihče v pokrajini ni zadovoljen. Ljudje vpeti med dvignjeno pest in pozive k sožitju in slogi. Veliko vprašanj pa še ostaja brez odgovorov.

Za uvod ocena, ki jo je na okrogli mizi o položaju na Kosovu dal predsednik predsedstva republiške konference SZDL **Daut Jašanica.**

»Težišče naše akcije je usmerjeno na ključna vprašanja zapletenega položaja v pokrajini kot so učinkovitost v preprečevanju albanskega nacionalizma in separatizma, vzroki in problemi, zaradi katerih se Srbi in Črnogorci izseljujejo s Kosova in preprečevanje tega izseljevanja, ukrepi za zagotovitev osebne in lastninske svobode vseh ljudi, še posebej Srbov in Črnogorcev, utrditev mednacionalnih odnosov na osnovi medsebojnega zaupanja, zagotovitev delovanja vseh funkcij sistema zaradi učinkovitega zagotavljanja zakonitosti in ustavnosti, zaradi popolne varnosti ljudi in družbene imovine. V pokrajini smo priča dvema nasprotnima pojavoma. Na eni strani smo razvili široko in intenzivno aktivnost za reševanje problemov, za delovanje med ljudmi, s ciljem okrepiti organe oblasti in institucije sistema. Kot so rekli na 16. seji CK ZKJ, smo priča nekaterim rezultatom in smo v stalni akciji. Po drugi strani pa smo priča izredno negativnim pojavom v mednacionalnih odnosih. Politično ozračje je nervozno, napeto. Praktično zaradi tega naše akcije ne dajejo želenih rezultatov. Albanski nacionalizem je še naprej prisoten in izbira občutljive točke za napade, kar vznemirja ljudi, kvari mednacionalne odnose in hoče dokazati, da je še vedno močan. Širi sovražne pamflete, ogrožena sta osebnost in lastnina Srbov in Črnogorcev. Del ekscesov je neposredno usmerjen zoper Srbe in Črnogorce, del pa jih nima političnega ozadja, pa gredo vseeno v prid albanskemu nacionalizmu in drugim sovražnikom. Pri naprednih ljudeh, še posebej pa pri Srbih in Črnogorcih, izzivajo ti ekscesi ogorčenje, revolt, pa zahteve po učinkovitih in ostrih idejnopolitičnih in zakonskih ukrepih. Preračunano v odstotke ti pojavi niso prevladujoči, vendar v napetem ozračju dobivajo politična obeležja, se politizirajo. Marsikje že slišimo, da je nacionalna enakopravnost na Kosovu zlomljena. To ni točno. Utrditev nacionalne enakopravnosti na Kosovu pa je naša prva naloga.«

Predsednik kosovske socialistične zveze navaja, da je delež srbskega in črnogorskega prebivalstva med zaposlenimi večji kot pa delež v številu prebivalcev, da se odstranjujejo napake v vzgoji in izobraževanju, kulturi, zdravstvu, uporabi jezika in pisave, kadrovski politiki. Za zaposlitev povratnikov ni potrebna posebna procedura. Nad 4000 se jih je vrnilo, zaposlenih pa jih je le nekaj nad 2000. Učencem in študentom srbske in črnogorske narodnosti se dodeljujejo štipendije ter omogoča bivanje v študentskih domovih ne glede na gmotno stanje družine. Izseljevanje Srbov in Črnogorcev se nadaljuje in to zaskrbljuje. Po letu 1981 se je izselilo okrog 28.000 Srbov in Črnogorcev, dobre štiri tisoč pa se jih je vrnilo. Okrog 16.000 izseljenih so posamezniki, katerih družine so še na Kosovu.

»Nacionalizem se pojavlja tudi na drugi strani«, ugotavlja predsednik kosovske SZDL. **»Srbski nacionalisti brez ovir izkoriščajo resnične probleme in kričijo, da je skupno življenje z Albanci v pokrajini nemogoče. Na vse vpliva nezaposlenost. Uradno imamo 140.000 prijavljenih nezaposlenih, jih je pa še enkrat več, in med njimi so tudi Srbi in Črnogorci. Okrog 50.000 zaposlenih živi na robu obstoja. Struktura kosovskega gospodarstva je neprimerna, nimamo obratnih sredstev, zadolženost v tujini je velika, inflacija divja, prav tako pa tudi cene reprodukcijskega materiala.«**

Ljudje na prištinski ulici. So res tako skregani med seboj, kot beremo, slišimo?

Protestni shodi imajo tudi mračna ozadja

Jusupi Karakuši, visoki funkcionar pokrajinskega sekretariata za notranje zadeve, je ocenil, da zoper protestne shode Srbov in Črnogorcev ne morejo nič, **ker niso nacionalistični.**

Daut Jašanica pa je dejal, da so neposredni povodi za zbiranje ljudi konkretni ekscesi ali problemi.

Daut Jašanica, predsednik kosovske SZDL

»Vendar je očitna tendenca, da želijo posamezniki te zbore uporabiti za druge cilje, da se jim da drugi značaj.. To dodatno otežuje že tako težko situacijo, lahko pa ima širše posledice na mednacionalne odnose na Kosovu in širše. Zbore na Kosovu so sklicale iste skupine ljudi, z enakimi scenariji, tudi istimi udeleženci, pa tudi parolami, ob podpori dela sredstev javnega obveščanja. Na zborih so postavljene zahteve, ki niso skladne z realnimi problemi in političnimi stališči. Zahteve skrajnih posameznikov ali skupin lahko postanejo dominantne, agresivne in nacionalistično nastrojene, s sporočili, ki širijo nestrpnost in mržnjo do pripadnikov drugih narodov in narodnosti. Organi in organizacije Kosova so pravočasno opozarjale, da taki zbori ne prispevajo k razreševanju kosovske problematike, k obračunu z albanskimi nacionalisti in kontrarevolucijo, k preprečevanju izseljevanja Srbov in Črnogorcev.«

Zahteve po glavah politikov

Na protestnih zborih Srbov in Črnogorcev odmevajo zahteve po glavah nekaterih politikov, predvsem kosovskih albanske narodnosti, ki naj bi bili krivi za brezizhoden položaj srbskega in črnogorskega življa v pokrajini. Azem Vlasi je politično talentiranejši od Fadila Hodže, vendar je krivec za razmere v pokrajini. Sramota je za pravno državo, da mi, ki smo jo osvobodili, v njej ne uživamo svobode, vpijejo. Srbi imajo sicer še hujši položaj v Albaniji. Naša oblast ni nič storila zanje. Oni se nimajo kam izseliti, kar vsaj mi lahko storimo, zveni iz mikrofonov. Ali ni 40.000 izseljenih zadosten argument za upravičenost naših zahtev. Drugega nam ne ostane, kot da gremo na take shode, v Beograd. Srbija se prebuja, Srbija mora biti enotna, Srbija je Jugoslavija, je slišati. Udarimo kačo po glavi in ne po repu! Kača so očitno Albanci in njihovi politiki. Mi nismo bili nikdar okupatorji, mi smo bili vedno osvoboditelji. Tovariši gori imajo trdo srce in nimajo duše, zato nas ne slišijo. Na mitingih, na kakršnem smo bili v Vučitrnu, tudi preberejo seznam ljudi v občini, pokrajini in v federaciji, ki morajo oditi. Med njimi je tudi Stane Dolanc, ki leta 1981 »ni uspel zatreti kontrarevolucije« kot zvezni sekretar za notranje zadeve, Francu Šetincu pa očitajo izjavo, da ustava iz leta 1974 ni vzrok za izseljevanje.

Na časnike lete očitki, da pišejo pristransko, da so gluhi za resnico, da so pod vplivom Beograda ali Prištine

Anka Cvijanović, urednica Jedinstva iz Prištine

Kolj Široka, Sveto Dolaševič, Azem Vlasi, Voja Zajič so razen nekaterih politikov v vrhu Jugoslavije najpogosteje na udaru. Neuradno smo v Prištini zvedeli, da nekaterim, predvsem Azemu, grozijo s smrtjo.

Kako Azem Vlasi komentira napade nanj in tovariše.

»Dosti je takih, ki jih moti prav naše delo. Vsem je znano, da sem prav jaz najprej opozarjal na kontrarevolucionarni značaj albanskega nacionalizma. Z ostalimi tovariši sem bil, brez lažne skromnosti, vedno v fronti zoper albanski nacionalizem. Tega se sedaj ne prizna. Zamenjani so kriteriji pravilnega obnašanja. Berejo se liste albanskih kadrov, ki jih je treba zamenjati. Vendar je nerazumljivo, da se na eni strani postavlja ostra zahteva po hitrem in učinkovitem reševanju problemov, na drugi strani pa se napadajo kadri, ki bi morali to breme nositi. Postavljam vprašanje: kdo naj bi sploh bil tisti, ki naj rešuje problematiko Kosova. To ni stvar osebne užaljenosti, to je resna stvar...«

Daut Jašanicapa o tem pravi:

»Na osnovi nacionalne razdvojenosti v in izven Kosova se pavšalno, tendenciozno in diskvalifikatorsko pozivajo kadri, ki bi morali iti. To podžigajo tudi nekatera javna glasila. Vsebina takih »prozivk« je poskus diskvalificirati čim več ljudi, da bi tako lažje postavljali vprašanje dela teh ljudi in organov.«

Kdo vpliva na tisk

Že takoj po prihodu v Prištino je bilo postavljeno vprašanje, ali je res, da so nekatera sredstva javnega obveščanja pod vplivom Beograda in srbskega vodstva, del pa je na strani pokrajinskega vodstva. Pisatelji Kosova so na okrogli mizi javno govorili o vojni med Beogradom in Prištino, o kroženju lažnih resnic, naše, ljudske resnice pa nihče noče poslušati. Ta vtis smo ob prebiranju beograjskega in prištinskega časopisja dobili tudi mi, predvsem ob konkretnih dogodkih, primerih nasilja, mitingih, izjavah politikov, ob povsem običajnih stvareh.

Šakir Mailsut, pokrajinski sekretar za informacije, ne zanika takšnih ali drugačnih odzivov v sredstvih javnega obveščanja. Dokler bo tako, je dejal, zaupanja v pokrajini tudi ne bo. Za to niso odgovorni le novinarji, ampak tudi politiki, ki nastopajo v javnosti.

Izredno zgovorna Anka Cvijanović, Srbkinja, ki se je rodila in živi na Kosovu ter **je pomočnica glavnega urednika Jedinstva,** glasila pokrajinske partijske organizacije (zakaj imamo potem jugoslovansko partijsko glasilo Komunist, se pošiljajo v albanskem jeziku, srbohrvatski prevod pa napišejo v latinici in ne v cirilici. Njihov cilj je še več rojstev, da bodo močnejši. Od države dobivajo pomoč za nerazvite, pa jo tudi za to trošijo. Niso siromašni, bogati so, pa ne delajo. Ko so leta 1981 demonstrirali, so dvigovali noseče ženske in vpili: to je naša prihodnost. Tudi pošteni so med Albanci, vendar so v manjšini. Molčijo, ker se bojijo.«

Pričevanja

Dr. Nešat Radonići, stomatolog v Peči: »Albanec sem in imam prijatelje tudi med Srbi. Govorimo o ekscesih. Če bi ga naredil Albanec in bi jaz vedel zanj, bi ga tudi obsodil. Javnost zve samo za naše napake, za napake drugih pa ne. Tudi slabi ljudje so med nami, vendar nismo vsi takšni. Potegnite linijo med poštenimi in nacionalisti, povsod! Mar za nas ni ustava zadosten zakon. Hočejo še kaj drugega. Marsikdo ne ve ali ne pove, da je albanska družina ščitila peško patriarhijo leta 1981 pred napadi albanskih nacionalistov. Imamo ljudi, ki provocirajo. Njim stopimo na prste, ni pa vsaka melankost, navaden o troški pretep nacionalizem. Prepričan sem, da bi bil Albanec bolj kaznovan, če bi vrgel kamen v vaš avtobus, kot pa če bi to naredil Srb. Mi bi bili takoj nacionalisti, iredentisti. Zaostalost Kosova ni samo problem Srbov, ampak tudi Albancev. Med nami je več nezaposlenih kot med drugimi. Razumite nas, tudi zato in nasploh je zemlja za nas sveta, želimo jo imeti, da se bomo preživeli, pa jo po novih zakonih niti kupiti ne moremo. Trdim, da bi med 100 Albanci našli 3, 4 nacionaliste. Tudi na drugi strani so. V neki prištinski tovarni se je 100 Albancev prijavilo na razpis, pa niso nobenega sprejeli, samo Srbe in Črnogorce.«

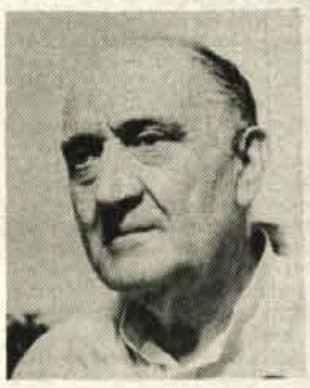

Boro Dželetović iz Kosovega polja: »Takšnega albanskega nacionalizma zgodovina ne pomni. Okrog 300.000 ljudi se je po vojni že izselilo iz pokrajine. Albanski nacionalisti to počno s pomočjo državnih organov. Oni so odgovorni za tragedijo. Na vsakem koraku smo šikanirani, ogroženi. To ni Srbija, to je Albanija, nam kličejo, izobesijo zastavo tako, da se vidi samo dvoglavi albanski orel, dopi-

Sofronie Mirković iz Vučitrna: »30 hektarov zemlje imamo, pa je ne moremo obdelovati mirno. Albanci povzročajo škodo na posevkih, kradejo, pasejo živino. Milica ne naredi nič. Stalno se lahko pretepaš, institucije sistema pa ne narede nič. Vse so naklonjene separatizmu. Tudi Srbi na položajih ne narede nič. Molčijo, bojijo se za stolčke. 'Čutolozi' jim pravimo. Kot pravi kolega Slavko Džumić iz Kosovega polja: tožuješ se za zemljo, tepeš se, da jo obdeluješ, čeprav je tvoja. Menda je v pokrajini kar 19.000 nerešenih sodnih zemljiških zadev. Od njega je neki Albanec leta 1970 hotel kupiti posestvo. Plačal ga ni, uporablja pa ga. 17 let je bil spor, z milico so Slavka pripeljali na njegovo zemljo, pa je ne more obdelovati, ker mu Albanec tega ne pusti. Kaj nam ostaja drugega kot bežati.«

Več vzrokov za izseljevanje

Srbi in Črnogorci, ki so se izselili iz pokrajine, pa bi se želeli vrniti, imajo prednosti pri dodelitvi zemlje in stanovanj, zaposlitvi, štipendijah. Za vse, ki se vračajo, ni dela. Na vseh ravneh v pokrajini tudi delujejo komisije za preprečevanje izseljevanja Srbov in Črnogorcev. Brez dovoljenja te komisije se nihče ne more uradno izseliti, razen ilegalno, seveda pa ima težave v drugi občini pri prijavi. Za Albance in druge narodnosti to ne velja. Ko smo v Djakovici vprašali, mar ne diši to po neenakopravnosti, po omejevanju svobode v primerih Srbov, so odločno zanikali.

Pritiski nacionalistov niso edini vzrok izseljevanja. Večkrat prevladajo tudi ekonomski motivi, saj Albanci zemljo in hiše dobro plačajo in marsikdo tudi špekulira. Nezaposlenost je velika, so tudi drugi problemi. Zato ima tudi izseljevanje več obrazov.

DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO

je vprašal nekdo) takole odgovarja:

»Točno je, da se razlikujemo. Tudi pred letom 1981 smo se. Enako nismo nikdar pisali. Sploh pa ne poznam dveh listov, ki bi povsem enako pisala. Po letu 1981 so te razlike še bolj izrazite. Vse pa le ostaja na ugotovitvah, da se razlikujemo, nismo se pa še lotili globljih ocen in analiz teh razlik. Če so razlike res tako velike, potem naj naši ustanovitelji rečejo, kako kdo dela. Do tega še nismo prišli. Vsi izhajamo iz enakih stališč, vendar so za Jedinstvo obvezna stališča partijskih vodstev Prištine, pokrajine, Srbije in Jugoslavije. Če mi poročamo s protestnega zbora pred tednom dni v Prištini zaradi napada na ženo, očeta, če se je na zboru zbralo 20.000 ljudi in če jim je spregovoril predsednik partije, potem je bil to za nas dogodek za prvo stran.«

Pri vseh teh različnostih pa je zanimiv odgovor, da vsi delajo na stališčih državnega in partijskega vodstva o Kosovu!

Gëzime Haliti iz Tetova, Makedonija: »Pogoji za študij tukaj v Prištini niso ravno najboljši. Seveda se tudi pri samem študiju čuti politična napetost v pokrajini. Če izhajamo iz izhodišča, da država pripada mladim, potem to tudi moramo čutiti, na žalost pa to ni v takšni meri, kot bi večina želela. Nekaj podobnega je tudi v Makedoniji, kajti, če bi bilo vse normalno, bi sama študirala v albanščini v Makedoniji, ne pa, da sem morala zaradi tega priti v Prištino.«

Je vzrok zaostritvam ustava?

Ob vseh spoznanjih o Kosovu, ki sem jih dobil, bi odgovoril pritrdilno, čeprav so tudi še druge stvari, ki burijo kosovsko javnost. Človeku dajo misliti vzkliki, da mora biti republika Srbija močna in mora imeti glavno besedo tudi v obeh pokrajinah, da je Srbija Kosovo in Vojvodina, da želi vojvodinsko vodstvo s podporo kosovskih politikov utrditi svoje hegemonistične težnje, da je Slobodan Milošević, popularni Slobo, ki ga že opeva pesem, tisti človek, za katerim je vredno iti, ker bo le tako Srbija enakopravna drugim jugoslovanskim republikam. Albanska narodnost, čeprav večinska, odgovarja tudi z izzivanjem in za zdaj še tihim odporom. Grozno bo, mi je dejal neki Albanec, če bo tudi nas potrpljenje minilo in se bomo morali na tak ali drugačen način braniti, da mi, kot večinski narod, ne bomo brezpravna manjšina.

Citiram **Azema Vlasija**, člana predsedstva kosovske partije:

»Ustavna razprava in spremembe vseh treh ustav, pokrajinske, srbske in jugoslovanske, so nova razsežnost kosovskega problema. To dodatno otežuje naš položaj v ustavni razpravi. Naše stališče je tu jasno. Mi smo za spremembe s ciljem, da se sedanja praksa zboljša. Kažejo pa se močne tendence tistih sil, ki izvajajo pritisk v drugo smer, k zmanjševanju avtonomije. To ustvarja mučno ozračje v političnem, javnem mnenju. Zavzemamo se, da se o tem ne razpravlja na mitingih, na ulici. Raje se usedimo, delajmo z močjo argumentov, normalno se pogovarjajmo, pa bomo videli, katera so bistvena, vsebinska vprašanja, skupna za vse nas na Kosovu. Če bomo s takimi ali drugačnimi pritiski nadaljevali, potem do najboljših rešitev ne bomo prišli, pa tudi težkih političnih posledic ne bomo uspeli ozdraviti.«

So stroge kazni edina rešitev?

Marsikdo se mora vprašati, ali država na Kosovu sploh še deluje, ali organi oblasti opravljajo svoje dolžnosti tako, kot bi jih morali, je edini zakon zakon ulice, je mogoče samo z ostro kaznovalno politiko rešiti vse probleme? Zadnje čase postaja tudi aktualno vprašanje, kako se bodo obnašali tisoči obsojenih v letu 1981, ki so delovali na osnovi albanskega nacionalizma in iredente. Večina jih je bila obsojenih na 6, 7 let zapora, pa se sedaj vpračajo s prestajanja zaporne kazni. Jim bomo omogočili vrnitev v normalno življenje? Ali bodo prišli na prostost z občutkom, da so bili obsojeni po krivem in prihaja sedaj čas maščevanja?

Qerim O. Shkreli iz vasi Vitomirice ter Aferdita Sahiti iz vasi Gushavc: »Kot mlad par imava cel kup problemov. Sam sem diplomiral na DIF-u (fakulteti za telesno kulturo, op.p.), zaročenka pa zaključuje študij na medicinski fakulteti. Po dolgem čakanju sem dobil službo, a partijska organizacija ni v pravem času poslala stališča o moji moralno-politični neoporečnosti, pa sem zaradi tega delo izgubil in kdo ve, kdaj ga bom spet dobil. Stanovanje? Cene podnajemniških stanovanj se gibljejo mesečno okrog 300 nemških mark, pa si potem zamislite...«

Uradni podatki pravosodnih organov in milice se razlikujejo, sploh pa se vsiljuje občutek, da se vse le preveč skuša reševati le na prisili. Sploh pa so bili odgovori na vprašanja kosovskim politikom prav s tega področja precej nejasni, splošni, zoženi na ugotovitev, da delajo vsi na stališčih 9. in 16. seje centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Na nekatera vprašanja pa odgovorov sploh ni bilo.

Vesel Latifi, pokrajinski sekretar za pravosodje, zavrača trditve, da je bilo od leta 1981 dalje v preiskavi 150.000 ljudi, prav tako pa govorice o hudih kaznih, neenakosti pred zakonom. Govoril je o 1400 obsojenih, od tega 1100 pravnomočno. Na mitingu Srbov in Črnogorcev v Vučitrnu smo slišali ugotovitev, da je Kosovo ponudilo streho desettisočim emigrantom iz Albanije, za zahvalo pa sedaj oni sejejo kontrarevolucijo in strežejo po življenju Srbov in njihovem imetju. **Jusup Karakushi**, funkcionar pokrajinskega sekretariata za notranje zadeve pojasnjuje, da živi v pokrajini 982 emigrantov in njihovih družinskih članov, ki imajo status begunca, in da jih je bilo zaradi kontrarevolucije obsojenih največ 15. Po letu 1981 beguncev iz Albanije ne sprejemajo več, pojavljajo pa se še primeri ilegalnih prehodov.

»Ne poznam človeka, ki bi bil povsem zadovoljen z razsodbo sodišča, posebno če se postopek predolgo vleče. Sodišča prednostno, na osnovi posebnega člena, obravnavajo prekrške na nacionalni osnovi, zlasti zoper Srbe in Črnogorce. Dosegli smo večjo ažurnost sodišč in v tem že dosegamo splošne jugoslovanske standarde. Nadaljuje se delovna in idejna diferenciacija med sodniki in okrog 70 jih je bilo izločenih iz sodne službe. So pritiski na sodišča, da ne bi spoštovala rokov in takšni pritiski se kažejo tudi na protestnih zborih. Moram povedati, da je na Kosovu mnogo stvari, ki niso skladne z ustavo. Zato mora biti Kosovo v pravosodju izjema, ker je pač stanje izjemno. Represija ni prijubljen ukrep in ni enaka v Prištini kot v Ljubljani. Pojavljajo se primeri bojkota ali osamitve posameznikov ali družin, ki so se pregrešile zoper nacionalno slogo človeka. To so pravila običajnega prava, to ni sistemski ukrep, vendar so pogosto učinkovitejša kot uradna. Veseli bi bili, če bi bile te mere zadostne, če bi reorganizacija odredov vojske in milice, ki sedaj pomagajo po krajevnih skupnostih, zadostovala. Bojimo se, da bomo morali represijo poostriti, kar pa bo imelo težke politične posledice. Sploh pa trdim, da pokrajinsko vodstvo ni krivo za krepitev srbskega nacionalizma«, je povedal **Vesel Latifi.**

Po kontrarevoluciji je bilo na Kosovem zaprtih, pridržanih ali obsojenih okrog 4000 ljudi in od 50 do 60 odstotkov se jih vrača s prestajanja kazni. So bili kaznovani pravi, so se tisti, ki so povzročili nemire in kontrarevolucijo, skrili in še naprej rovarijo? Odgovarja Azem Vlasi:

»Od vsega začetka je naše stališče, da je treba represivne ukrepe sprejemati samo tam, kjer so šli grobo, odprto, javno zoper sistem, zoper mednacionalne odnose s pozicij nacionalizma, kontrarevolucije. Jasno nam je, da represivne mere ne bodo spremenile zavesti mladih. Če pa bo kontrarevolucija še dvigala glavo, bomo morali žal poseči tudi po takšnih ukrepih. Naša glavna naloga pa je idejnopolitični vpliv na mlade. Imamo programe resocializacije za tiste, ki se vračajo s prestajanja zapornih kazni. To je težko, to gre počasi, posebno v sedanji klimi na Kosovu, ki je naelektrena z nacionalizmom, spopadi, konfrontacijami. Škodljiva so namigovanja o programirani nacionalni sestavi na Kosovu leta 2000. Problemov se je treba lotevati politično, pa tudi sociološko, znanstveno. Tega pa imamo premalo, kar smo obremenjeni z vsakdanjimi problemi.«

Na vprašanje kakšna je nacionalna sestava priprtih in obsojenih, pa smo dobili odgovor, da so Albanci v večini, saj jih je na Kosovu več, pa tudi zaradi tega, ker so Albanci skovali tajne organizacije, Srbi pa tega nimajo. Število kaznivih dejanj s političnim obeležjem pa se povečuje.

S posilstvi pretiravamo

Človek je zbegan, ko na eni strani prebira in sliši novice o strahotnih posilstvih na nacionalni osnovi, ki se dogajajo vsak dan, po drugi strani pa ti ljudje, s katerimi se naključno pogovarjaš, in predstavniki oblasti zagotavljajo, da je ženska za Albanca sveta, za Srba in Črnogorca pa je posilstvo enako uboju. Ne moremo mimo vtisa, da se preveč dogodkov meče pod plašč posilstev in nasilja, da se za taka dejanja črnijo samo ljudje albanske narodnosti, da se fant, ki se preveč očitno ozre za dekletom, že proglasi za nasilneža in posiljevalca. Prav tako se človeku ne zdi normalno, ko sliši, da se drugačno stališče v debati proglasi za nacionalistično in sovražno, da se otroka, ki utrga cvet in vrže žogo na sosedov vrt, razglasi za nacionalista, starši pa dobijo nacionalistične predznake. Tega je veliko v pokrajini. Obtožbe majejo zaupanje, ljudje tudi zaradi tega niso varni. Težko je človeku, ki iz časopisov izve, da je njegov najboljši prijatelj, ki ga pozna v dno duše, nacionalist, sovražnik tega ali onega naroda, zagovornik iredente. To so težke človeške stiske, verjemite mi.

Povedali so nam statistiko posilstev. Kosovo ni značilno po posilstvih, komaj dva odstotka vseh posilstev v državi se zgodi v tej pokrajini. Od leta 1981 dalje jih je bilo 130, vseh, ne glede kdo je bil žrtev, ali Albanka ali Srbkinja, in kdo je bil storilec. 16 jih je bilo na škodo Srbkinj in Črnogork, od tega v zadnjih treh letih štiri. Organi pregona sklepajo tudi po načinu, kraju in nacionalnosti žrtve, iz kakšnih nagibov je bilo to storjeno. Precej posilstev, so nam dejali, tudi ni prijavljenih, ker je posiljeno dekle črn madež za družino, za rodove, ki prihajajo. Res pa je tudi, da je bilo zadnje čase kar 12 posilstev lažno prijavljenih. Imamo primere grobega, nizkega obnašanja, in to ni nič manjše obsodbe vredno, so nam dejali. Anka Cvijanović z Jedinstva je dejala, da je logično, da se Srbkinje in Črnogorke v primerih napada poistovetijo z žrtvijo in protestirajo. Tako je bilo v primeru napada v samostanu Gračanica, kjer je bila žrtev nuna. Za storilca je bil proglašen Albanec, kasneje pa se je izkazalo, da je bil Rom. Pa še vprašanje je, ob številnih izjavah ljudi, ki smo jih vprašali, tudi nuno, če je sploh za poskus posilstva šlo.

Drago Djurić iz Prištine: »Če bi vprašali politika, kaj razume pod izrednim stanjem, bi vam verjetno odgovoril, da je to uporaba policijskih in vojaških sil, mislim pa, da moramo na to vprašanje gledati po reakcijah v našem vsakodnevnem življenju. Včeraj sem na primer videl novinarja, ki je rekel, da je neki mladenič odstopil sedež v avtobusu starejši ženski druge narodnosti. Ob tem dotični novinar ni pomislil, da verjetno mladenič sploh ni vedel, kakšne narodnosti je starejša ženska. Gre za tipičen primer, ko je povsem vsakdanje obnašanje vzdignjeno na raven mednacionalnih odnosov.«

Prvi smo, ki smo sposobni izgnati, osamiti, obsoditi zločinca, so nam zatrjevali Albanci. Priznamo, da so tudi taki med nami in ne samo med nami, vendar vse obtožbe niso resnične. Naša zaskrbljenost pa je še večja zaradi tega, so poudarjali Srbi in Črnogorci, ker nas je vedno manj. Manj nas je kot 10 odstotkov prebivalstva, in smo zato še bolj ogroženi.

Za politiko gre

V kopici informacij o stiskah ljudi vseh narodnosti, o izseljevanju Srbov in Črnogorcev, kjer ne gre vedno za nacionalne, ampak za čisto gospodarske motive, o bedi na eni in bogastvu na drugi strani, o nemoči sistema, da bi strnil človeške in gospodarske potenciale, ki jih pokrajina ima, o zastrupljenih mednacionalnih odnosih, ki za zdaj še niso prišli do kritične meje, se mi ponuja mogoče za koga drzno razmišljanje. Mar ne gre v tem trenutku predvsem za merjenje moči v pokrajini in republiki Srbiji. Mar ne gre za prelomni spopad v času ustavne razprave, ali bo pokrajina Kosovo obdržala avtonomijo, ki jo ima, ali bo Srbija dobila nazaj besedo, ki jo je v miru, kot oni sami pravijo, zgubila. To je zame v tem trenutku bistveno politično vprašanje, za katerega rešitev pa sedaj zastavljeni scenarij ne bi bil dober. Mar niso v tej igri človeška vprašanja obstoja in preživetja potisnjena ob rob, pa naj gre za Albanca, Srba, Črnogorca, Roma. Kosovo je problem in to nevaren, zato bi kazalo najprej umiriti strasti in marsikaj tistega, kar je sedaj v ospredju, potisniti vstran. Premišljujem tudi, da na vsa vprašanja tudi na Kosovu še nimajo pravih odgovorov.

Jože Košnjek

Nefail Maliqi iz vasi Preševo, Srbija: »Mislim, da mitingi, ker so samo enonaciolani, niso dobra stvar. Ravno tako je potrebno reči, da ni tudi tako črno, kot pišejo po časopisih. Jaz o kakršnem izrednem stanju v pokrajini niti malo ne bi mogel govoriti, čeprav živimo v času, ko se vsepovsod govori samo o politiki in prav ničemer drugem, kot da je življenje samo politika, ne pa tudi ali predvsem še polno drugih reči.«

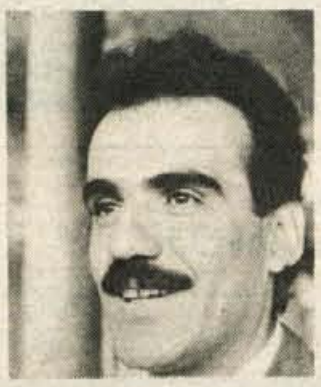

Anton Berishoj, profesor na Filozofski fakulteti v Prištini: »To krizno stanje, ki je splošno v Jugoslaviji, je seveda tudi naše prosvetne delavce udarilo po ramenih. Sam imam na primer okrog 45 starih milijonov plače. Vsi ti mednacionalni spori človeka odvlečejo od prave poti, razmišljaš o vsem drugem, ne pa prvenstveno o tistem, za kar prejemaš plačo. S tem prihaja avtomatično v drugi plan tudi študij, odnosi s študenti... Mogoče se inteligenca v javnosti ne pojavlja tudi zaradi tega, ker so lahko velikokrat razmišljanja politikov in znanstvenikov povsem drugačna, pa bi se potem to čisto drugače razumelo, spomnite se samo oznake »univerza — trdnjava nacionalizma« iz leta 1981.

Če na primer pogledate resnično statistiko v zvezi z zaposlovanji, stanovanji... in obenem opravite »nacionalno preštevanje«, izpadejo razmere povsem drugačne od tistih, ki se uradno prikazujejo. Intelektualci se sicer v javno družbeno življenje lahko vključujemo zelo malo oziroma nas praktično tam ni. Posebno mislim, da bi lahko v teh razmerah imeli besedo družboslovci, pa je ravno obratno, o aktualnih razmerah govorijo naravoslovci. Gre za razpredanje vroče teme, o kateri javno ne želim govoriti.«

Adnan Kardović iz vasi Rožaje, Črna gora: »Kako se preživljam? Poglejte, pri nas je tudi cel kup družin, v katerih ni zaposlen niti en član družine. Moramo se znajti, poiskati možnost preživetja. Sam osebno poskušam to reševati na kmetiji svojega očeta, čeprav je vse skupaj mizerija. O službi in stanovanju niti najmanj ne razmišljam, tako ali tako bodo morala miniti neskončna leta. Študentski servis? Tudi ta je v popolni paralizi. Slovenija? Kolikor lahko preberem, vidim, da imate tudi napeto ozračje.«

Kemal Solaković iz Sjenice, Srbija: »Če človek bere, posluša in gleda sredstva javnega obveščanja, bi resnično mislil, da so tukajšnje razmere na robu izrednega stanja, kot nekdo, ki pa je v Prištini že dobra tri leta, tega občutka nimam. Nerazumevanja? Sam takšnih izkušenj nimam, rečeno iskreno, tukaj se imam še bolje, kot bi se imel v domačem kraju. Ljudje se premalo pogovarjamo, pa prihaja do stereotipov, ki izgubijo vsakršno povezavo z realnim življenjem.«

Adem Hasani, predsednik PK ZSM Kosova: »Razmere, v katerih smo, so takšne narave, da lahko funkcioniramo zgolj v smislu gasilske službe. Vsakodnevni dogodki nas silijo v stalno prisotnost in izjasnjevanje o posameznih incidentih ter zavzemanju uradnih stališč. To je verjetno tudi glavni razlog, da se mladi ne moremo bolje organizirati predvsem v osnovnih sredinah, podobno stanje pa je tudi v posameznih občinah. V naše delo bi sicer želeli vključiti velik del tega kar mladinska organizacija že dela na Hrvaškem in v Sloveniji. Posebno pri vas je ZSMS dosegla stopnjo, na kateri marsikje pomeni povsem enakovrednega sogovornika ostalim političnim strukturam.«

DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO

Združevanje denarja za konkretne naložbe daje boljše učinke kot sklad za nerazvite

Ali Sloveniji res ni mar za kosovske probleme?

V jugoslovanski javnosti pogosto slišimo očitek, da se razviti, med njimi tudi Slovenija, ne zmenijo za kosovske probleme. Resnica je vendarle nekoliko drugačna. Ko so v Gospodarski zbornici Slovenije analizirali združevanje dela in sredstev za razvoj Kosova, so ugotovili, da je bilo do konca minulega leta potrjenih 63 samoupravnih sporazumov o združevanju denarja za konkretne naložbe z investicijsko vrednostjo 142,7 milijarde dinarjev, ki bodo, ko bodo uresničene, zaposlovale skoraj 13 tisoč delavcev.

Letos naj bi končali devetnajst naložb, ki bodo omogočile zaposlitev 5500 delavcev. Samo lani je bilo potrjenih deset programov za gospodarske naložbe v vrednosti 56,7 milijarde, za katere je združeno delo Slovenije prispevalo 10,2 milijarde, na novo pa se bo lahko zaposlilo 2337 delavcev. V letošnjem prvem polletju pa so slovenske gospodarske delovne organizacije — kot so povedali v kosovski gospodarski zbornici — podpisale z organizacijami s Kosova šest samoupravnih sporazumov za ureditev 300 hektarov vinograda (Slovin), proizvodnjo nepovratne embalaže (Slovin), izgradnjo farme krav (Emona), posodobitev tovarne mineralne vode (Radenska), posodobitev elektromotorjev (Gorenje) in izgradnjo objektov za promet z zdravili in sanitetnim materialom (Krka).

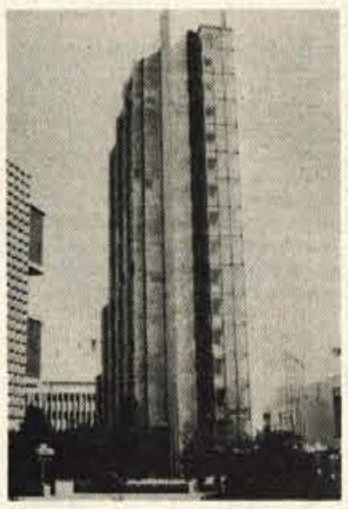

Podoben pregled kaže, da so med organizacijami, ki so združile denar za konkretne naložbe ali kako drugače pomagale, tudi gorenjska podjetja: Sava Kranj za projektiranje gum v tovarni Rekord v Djakovici, Engeneering Kranj za modernizacijo galvane v Uroševcu, pomagal pa je tudi Vinexu iz Vitine, Iskra Telematika je priskočila na pomoč prištinski pošti pri montaži telefonskih central...

Tudi podarjenemu konju je treba pogledati v zobe

Ker so tudi v razvitem delu države precejšnje gospodarske težave in vse skromnejši ostanek dohodka, je nekako razumljivo, da postajajo tudi v Sloveniji vse kritičnejši do sklada za nerazvite, iz katerega je, denimo, kosovsko gospodarstvo pridobilo v zadnjih treh letih kar 71 odstotkov vseh investicijskih sredstev. Vse glasnejše so zahteve, da bi sklad ukinili ali ga vsaj preobrazili in povečali nadzor razvitih nad tem, kako se njihov denar porablja. Star slovenski pregovor sicer pravi, da se podarjenemu konju ne gleda v zobe, vendar pa je v takšnih primerih treba storiti tudi to.

Čeprav nam ni znano, iz katerih sredstev so, na primer, v Prištini zgradili knjižnico in športno dvorano ali v Peči banko, pa je vsekakor mogoče reči, da si v zaostali in revni pokrajini ne bi smeli privoščiti tako bohotnih in dragih gradenj. Dobri poznavalci gospodarskih razmer na Kosovu trdijo, da se je denar porabljal tudi neodgovorno, nestrokovno in neproduktivno (za zgrešene naložbe) in za namene, ki nimajo dosti skupnega z gospodarstvom in razvojem pokrajine. Zdi se, da se je tudi preveč vlagalo v zidove in stroje, veliko premalo pa v kadre, v njihovo znanje, strokovno usposobljenost. Sicer pa tudi najodgovornejši kosovski politiki in gospodarstveniki priznajo, da združevanje dela in sredstev za konkretne naložbe daje boljše učinke kot denar iz sklada, še posebej, če gre pri združevanju za obojestranski gospodarski interes in če za denarjem »stojijo« ljudje iz razvitih podjetij, ki so pripravljeni pomagati tudi pri organizaciji proizvodnje, tehnološkem posodabljanju, razvijanju izdelkov, prodajanju blaga (primer Gorenje Elektromotori iz Djakovice). Mustafa Behljuji, član predsedstva Gospodarske zbornice Kosovo, zameri organizacijam, ki so se odločile za združevanje denarja za konkretne naložbe, predvsem to, da po izgradnji objektov in nakupu opreme niso več zainteresirane za poslovanje in nadaljnji razvoj.

Kaj menijo kosovski gospodarstveniki in politiki

Zoran Dokič: Upanja, da bi Kosovo v zelo kratkem času ujelo razvite, o čemer je po vojni govoril tudi Boris Kidrič, ni več. Razlike med razvitimi in nerazvitimi so se še celo povečale. Zdaj se Kosovo ne loči od ostalih delov Jugoslavije le po narodnem dohodku na prebivalca, temveč po razvojnih stopnjah. Če Slovenija že zapušča fazo industrializacije, je Kosovo šele na pragu tega obdobja.

Rabid Ređepi: V tujini dela okrog 50 tisoč ljudi s Kosova. Če bi znali privabiti njihov denar, da bi ga vložili doma, zlasti v obrtno dejavnost, bi lahko v dveh letih zaposlili najmanj 15 tisoč ljudi. Naše gospodarstvo je nekonkurenčno na domačem in kajpak tudi na tujem trgu. Kar 80 odstotkov delovnih organizacij bi morali tehnično in tehnološko obnoviti.

Seljami Kusari: Kosovsko gospodarstvo je imelo v prvem polletju 67 milijard izgub, največ v gradbeništvu, rudarstvu in premogovništvu, elektrogospodarstvu in proizvodnji papirja. Akumulacija je bila skromna, v industriji je je bilo 30 milijard, v vsem gospodarstvu 45... Nadaljnji razvoj Kosova si zamišljam tako, da bi razvili predvsem kmetijstvo (poleg poljedeljstva tudi živinorejo) in drobno gospodarstvo, nekaj možnosti pa imamo tudi v turizmu.«

Mustafa Behljuji: Razvoja Kosova brez pomoči ostalih delov Jugoslavije si ne znam predstavljati, saj samo z ostankom lastnega dohodka ne moremo pospešiti razvoja. Mislim, da je pomoč razvitih še celo preskromna.

Industrijske tradicije ni ali je slabo razvita

Zidovi in stroji še niso tovarna

Kdor misli, da probleme kosovskega gospodarstva in splošno zaostalost lahko reši le denar iz sklada za nerazvite ali združevanje dela in sredstev za skupne naložbe, se nekoliko moti. Samo nove tovarne z najsodobnejšo opremo pa ne prinašajo ničesar, kajti Kosovo nima industrijske tradicije ali je ta slabo razvita, miselnost in navade pa so zgodovinsko pogojene.

Primer Fapola v Podujevu, v občini, kjer je na dvajset brezposelnih en zaposlen, to vsekakor dokazuje. Iplas Koper in Color Medvode sta združila precej denarja za novo tovarno poliestrskih drogov, v Podujevu so zgradili proizvodne prostore, nabavili sodobno tehnologijo, potem pa se je zataknilo. Oprema je stala neizrabljena dve leti in šele, ko so letos pozimi priskočili na pomoč slovenski gospodarstveniki, se je stanje začelo spreminjati na bolje. Dve liniji zdaj že obratujeta, izdelki so odlični, delovna ekipa je izurjena, sedaj bo treba postaviti na noge še razvojno in komercialno prodajno službo, ki je bila doslej povsem zanemarjena. Pri vseh novostih in prizadevanjih pa je potrebno veliko potrpljenja, razlaganja, dogovarjanja. Na silo namreč ni mogoče ničesar spreminjati, še najmanj delovnih in splošnih civilizacijskih navad. Delavcem je šele treba privzgojiti občutek za stroj in kakovost. Teoretično in praktično znanje je še precej skromno. Samo dva primera: diplomirani ekonomist ni vedel odgovoriti, koliko kvadratnih metrov ima hektar, delavka s končano srednjo šolo ni znala odpreti mape za spise... Ni lepo tako govoriti o ljudeh, s katerimi živimo v skupni domovini, pa vendarle: za temeljito razumevanje razmer na Kosovu se nam zdi potrebno, da jih navedemo.

Tudi mladi, ki prihajajo iz šol, nimajo želje po nadaljnjem izobraževanju, novih znanjih. Mnogi zahtevajo le plačo in stanovanje ter največkrat še delo v pisarni, ustvarjalno delo je v drugem ali tretjem planu. Žal je tudi pri redkih strokovnjakih precej ležernosti, pomanjkanja ambicioznosti. Filozofija »bo že nekako« je nevarna v razvitih delih države, kaj šele na Kosovu. Če pravimo, da je čas denar, potem se zdi, da je Kosovo najbogatejša pokrajina, kajti tod se čas (denar) na veliko razmetava. Odnos do skupnega je še na razmeroma nizki ravni, kar se ne kaže le v tovarni, temveč tudi na ulici, pred stanovanjskimi bloki (smeti, odpadki). Motiviranost za delo je skromna. Eden od razlogov za to je tudi življenje v družinskih skupnostih (do 60 članov ali še več), kjer vlada velika medsebojna solidarnost. Denar se porablja za skupne namene, zaposlenim je zato vseeno, koliko prispevajo v to skupnost — 250, 350 tisočakov...

Politika ima na Kosovu še precejšen vpliv na gospodarstvo. Pri zaposlovanju je namreč zelo pomembno, da je delavec moralno politično neoporečen, manj pa njegova strokovna usposobljenost. In prav isto velja za direktorje. Nekateri med njimi so bolj kot gospodarstveniki družbenopolitični delavci, ki se več gibljejo med »občinarji«kot v gospodarskih krogih.

Gorenje Elektromotori — primer zglednega sodelovanja slovenskega in kosovskega gospodarstva

Solidarnost, gospodarski interesi in obojestransko zadovoljstvo

Niška Elektronska industrija je pred osemnajstimi leti zgradila v Djakovici tovarno elektromotorjev za pralne in pomivalne stroje. Ker se proizvodnja ni povečevala skladno z načrti, in so bile zmogljivosti slabo izkoriščene, so se v delovni organizaciji, ki je, denimo, leta 1977 imela izgubo večjo od celotnega prihodka, odločili, da ponudijo elektromotorje tudi ostalim jugoslovanskim proizvajalcem bele tehnike. Po več razgovorih so se odločili za Gorenje iz Titovega Velenja, in to kljub temu da so morali osvojiti proizvodnjo novih vrst elektromotorjev.

Kot je povedal **Janez Miklavčič, podpredsednik sozda Gorenje,** je Gorenje oz. slovensko gospodarstvo prispevalo za vse naložbe v tovarno elektromotorjev v Djakovici od skupno 15 milijard dinarjev (vrednosti so seštete in ne revalorizirane na današnje cene) več kot polovico ali 7,7 milijarde. »Uvajanje proizvodnje in ves nadaljnji razvoj je potekal s sodelovanjem strokovnjakov iz Gorenja in to sodelovanje je še zdaj primerno. Gorenje je predvsem poskrbelo, da so bila sredstva, ki jih je za nerazvite namenilo slovensko gospodarstvo, porabljena produktivno in da so naložbe rentabilne,« je dejal Miklavčič. Tovarna, ki je bila prej del Elektronske industrije Niš, se je zaradi tega, ker proda kar 80 odstotkov proizvodnje Gorenju in so velenjski strokovnjaki veliko pomagali tovarni tudi pri organiziranju proizvodnje, kontroli kakovosti in oskrbi z reprodukcijskimi materiali, pred dvema letoma vključila v sozd Gorenje. O rdečih številkah zdaj ni govora, tovarna, ki zaposluje 900 delavcev (še pred osemnajstimi leti pa jih je le 110) dobro posluje in se vključuje tudi v izvoz. V letošnjih prvih osmih mesecih je prodala v Italijo za tri milijone dolarjev izdelkov, v Zvezno republiko Nemčijo pa za 2,5 milijona mark. V Italijo izvaža elektromotorje za kompresorje, za protivrednost pa uvaža kompresorje za Gorenjeve hladilne in zamrzovalne aparate.

Samoupravni sporazum, ki ga je tovarna v Djakovici sklenila z Gorenjem pred dvanajstimi leti, je pomenil začetek poslovno-tehničnega sodelovanja, v katerem pomeni pomembno prelomnico leto 1982, ko je začela poskusno obratovati tovarna z zmogljivostjo 500 tisoč elektromotorjev na leto. Druga faza, s katero so povečali proizvodnjo na 1,5 milijona elektromotorjev, je bila končana letos aprila, tedaj pa je bil v krajevni skupnosti Ponoševac v občini Djakovica odprt tudi servis za elektromotorje, za katerega je slovensko gospodarstvo prispevalo 720 milijonov dinarjev ali več kot dve tretjini sredstev. Elektromotorji pa so se pred tremi leti zbližali tudi z mariborsko Elektrokovino, ki je pomagala pri gradnji linije za proizvodnjo industrijskih elektromotorjev in servisa, ki zaposluje 140 delavcev.

Ker je zdaj tovarna ena najuspešnejših na Kosovu, v pokrajini navajajo Gorenje Elektromotore kot zgled, kako naj bi potekalo sodelovanje med slovenskim in kosovskim gospodarstvom — ne le z denarno pomočjo, temveč tudi s kadrovsko, strokovno, z vlaganji, pri katerih gre za obojestranski gospodarski interes.

Nevarna delovna mesta

Skrb odgovornih in samih delavcev v proizvodnji za zdravje je še skromno. Med obiskom v tovarni smo lahko videli delavce, ki brusijo brez zaščitnih očal, delavce, ki so izpostavljeni visokim temperaturam in neznosnemu hrupu. Rešitev, da delavcem na težkih delovnih mestih ni treba delati dlje kot pet oz. deset let, je slaba uteha za zapravljeno zdravje in za invalidnost.

Poleg plače še številne ugodnosti

V prvem polletju je bil povprečni osebni dohodek zaposlenih v tovarni 257 tisoč dinarjev (v pokrajini 220 tisočakov), julija 330 tisoč, decembra pa bo predvidoma že 440 tisočakov. Direktor Ali Buza pravi, da je treba k osebnem dohodku razen tega, kar delavci dobijo na roko, prišteti še vse druge ugodnosti in prejemke. Prevoz na delo je brezplačen, zagotovljena sta dva obroka, delavci prejmejo za svoje otroke brezplačne učbenike, najbolj socialno ogroženi tudi po dva kubična metra drv. Po nižji ceni jim občasno preskrbijo moko, sladkor in druga živila, nekaterim delavcem, zlasti tistim na težjih delovnih mestih, zagotovijo brezplačen dopust in podobno. Letos so v neposredni bližini tovarne zgradili vrtec za 180 otrok, v katerem stane oskrbnina 15 tisoč dinarjev na mesec. Aprila je 43 delavcev dobilo stanovanja, za katera so sami prispevali 20 odstotkov.

Besnih Čehaja, kontrolor kakovosti: »Ob tolikšni brezposelnosti v pokrajini ni toliko pomembno, kolikšna je plača. Na mesec zaslužim okrog 350 tisočakov. Če se lahko prebijajo iz meseca v mesec tisti, ki dobijo polovico manj — le zakaj se ne bi mogel jaz?«

Fibra Setki, vodja priprave dela: »V tovarni delamo Srbi, Črnogorci in Albanci, vendar med nami ni napetosti, nestrpnosti. Če je delo, ni časa, da bi razmišljali o tem in na veliko politizirali. S plačo sem zadovoljen, na mesec zaslužim 750 tisočakov.«

Burhan Zeka, vodja montaže: »Dobro delamo, zato so tudi naši osebni dohodki v primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami v mestu, razmeroma dobri. Za avgust sem prejel 750 tisoč dinarjev. Sicer pa plača ni vse, delavci imajo pri nas tudi možnost, da dobijo stanovanje in posojilo, kar v nekaterih organizacijah ni mogoče.«

Vsak ponedeljek dodatek za dobro delo

V delovni organizaciji so imeli zadnje čase precej težav pri oskrbi z bakrom, zato tudi niso dosegli osemmesečnega proizvodnega načrta. Da bi nadoknadili zamujeno, bodo do konca leta delali tudi vse sobote. Delavci zato ne negodujejo, saj jih k dobremu delu in izpolnjevanju zastavljenih ciljev spodbuja tudi nagrajevanje. 70 odstotkov osebnega dohodka jim je zagotovljenih, ostalo je odvisni del: 15 odstotkov dobijo, če redno prihajajo na delo, in prav toliko, če delajo kakovostno. Vsak ponedeljek dobijo še 30 odstotkov »ekstra dohodka«, vendar le v primeru, če so prejšnji teden izpolnili normo. Oddaljevanje z delovnega mesta se kaznuje, delavci morajo biti v tovarni že četrt ure pred začetkom delovnega časa. Letos so zavarovalno premijo, ki bi jo odšteli zavarovalnici za zavarovanje opreme, razdelili med delavce, ki pa so ob tem pristali na to, da bo njihov osebni dohodek odvisen od kvarov.

Pomočnik direktorja šole je iz tovarne

V tovarni dajejo velik poudarek izobraževanju delavcev. Lani so začeli sodelovati s tehnično šolo v Djakovici, kjer po rednem delu še predava šest njihovih inženirjev. Pomočnik direktorja šole je nepoklicno strokovnjak iz tovarne, ki pa ima pravico, da enakopravno odloča o vseh pomembnih zadevah. Tovarna pomaga šoli tudi drugače, z denarjem in opremo.

Povprečna starost je 27 let

Gorenje Elektromotorji zaposlujejo 900 delavcev, med katerimi je 40 odstotkov žensk, 12 odstotkov Srbov in Črnogorcev, 27 inženirjev, 6 ekonomistov... Povprečna starost zaposlenih je 27 let.

DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO

Bližnjice in stranpoti kosovskega vsakdana

Preprodaja turškega blaga, »slepi potniki« na vlakih, kraje elektrike...

Ko človek sliši, da je na Kosovu več kot 130 tisoč brezposelnih in da nekateri zaposleni zaslužijo na mesec manj kot 160 tisoč dinarjev, se vpraša, kako se ti ljudje prebijajo iz meseca v mesec, kako sploh lahko poravnajo račune za najnujnejše življenjske izdatke... Vprašanje postane še toliko bolj zapleteno in nejasno, ko, denimo, zvemo za primer, da je delavec podujevskega Fapola, ki zasluži približno toliko, kot je povprečje za gospodarstvo v prvem polletju (okrog 220 tisočakov), pripravljen kupiti rabljen tovarniški mercedes? Na vprašanja lahko odgovorimo šele potem, ko si nekoliko pobliže ogledamo kosovski vsakdan in vse njegove bližnjice in stranpoti.

Najprej je treba priznati, da je življenje na Kosovu v primerjavi s Slovenijo precej cenejše, po oceni Slovenca, ki že več kot pol leta živi v Prištini, najmanj za 15 odstotkov. Srajco je mogoče kupiti že za 15 tisočakov, čevlje za 18 tisočakov, lepe moške hlače za 25 tisočakov, osnovni (»narodni«, »socialni«) kruh je po 330 dinarjev (pri nas 850 dinarjev), jajca 200 do 300 dinarjev, grozdje 500 do 1000 dinarjev, paradižnik 600 do 1000 dinarjev, zelje 300 dinarjev, hruške in jabolka 1000 dinarjev za kilogram, pivo v gostinskih lokalih od 1000 do 1600 dinarjev, dnevnik Jedinstvo 500 dinarjev... Osebni dohodki so resda v primerjavi s slovenskimi izjemno nizki, vendar je treba k plači prišteti še vse tisto, kar dobijo delavci zastonj. Prevoz na delo je brezplačen, prav tako malica. V nekaterih organizacijah omogočajo zaposlenim dva topla (brezplačna) obroka, brezplačni dopust, učbenike za otroke zaposlenih, cenejšo moko in sladkor, ponekod krijejo delavcem tudi del izdatkov za ogrevanje, jim plačujejo stanarino elektriko in podobno. Skoraj vsa podeželska in tudi precej mestnih gospodinjstev ima nekaj zemlje, na kateri pridelujejo zelenjavo, sadje in drugo najnujnejše, kar ob skromni plači pride še kako prav.

Prodajalec ur zapretil našemu fotoreporterju

Kar precej kosovskega prebivalstva, med katerimi prevladujejo brezposleni, se ukvarja s prodajo in preprodajo blaga, za katerega se ve, kje so mu korenine — v Turčiji, Grčiji, deloma tudi v Italiji. Prevladujejo srajce, hlače, puloverji, suknjiči, ure, računalniki, porcelan in steklenina... Tovrstna trgovina je postala že legalna, saj jo miličniki ne preganjajo, kar je po svoje tudi razumljivo: brezposelnih je, kot smo že rekli, več kot 130 tisoč in zato je bolje, da se preživljajo tako, kot da se s krajami, goljufijami in podobnim. Da gre v teh primerih za nezakonito trgovino, se je najbolje pokazalo, ko je naš fotoreporter Francelj poskušal ujeti to kosovsko »zanimivost« na filmski trak. Prodajalec je skočil pokonci, zagrozil — en posnetek pa je kljub temu nastal in tega objavljamo.

Iznajdljivost ne pozna meja

Ko smo si ogledovali kosovska mesta, smo si morali kar nekajkrat priznati, da so ljudje zelo iznajdljivi. Ker je premog ponekod vsega pol metra pod površjem, ga domačini kopljejo in vozijo na prodajo k mestnim »vratom«. Podobno je z drvmi. Vozovi, naloženi z lesom (ne gre za klaftre, temveč za tri, štiri metre dolg tanjši les listavcev) stojijo obcestah, ob njih pa prodajalci v upanju na zaslužek. Za voz drv, na katerem po naši oceni ni bilo več kot dva kubična metra lesa, je treba odšteti tudi 160 tisoč dinarjev. Tudi za naše razmere kar precej!

Čeprav predstavniki elektrogospodarstva na Kosovu zatrjujejo, da ni večjih kraj električne energije, pa dobri poznavalci razmer v pokrajini trdijo drugače: ljudje poskušajo na vse načine speljati žice mimo števca in mnogim to kar dobro uspeva, čeprav tudi z zelo nevarnimi načini, ki že o grožajo družbeno premoženje.

Vsak četrti potnik brez karte

Direktor prištinskega Mestnega prometa Jakup Kastrati je povedal, da bi lahko vsak mesec kupil en nov avtobus, če bi vsi potniki redno plačevali vozne karte. Kot je ocenil, se vsak četrti njihov potnik vozi brezplačno, največ »švercerjev« pa je na relacijah proti Mramorju, Graštici, Babinemu mostu in v sami Prištini. Kontrolorji imajo z njimi kar precej problemov, saj nekateri nočejo pokazati osebne izkaznice, drugi pa so se celo pripravljeni stepsti. Iz Mestnega prometa sicer vsak dan pošljejo okrog petdeset prijav sodniku za prekrške, vendar dela sodišče počasi in tudi kazni so tako nizke, da ni upanja, da bi se razmere izboljšale.

Podobno je tudi na kosovskih vlakih, še zlasti na progi Titova Mitrovica — Kosovo polje, kjer veliko potnikov potuje brez voznih kart, z vlakom pa prevažajo tudi kokoši, prašiče, teleta, v Prizrenu je sprevodnik naletel tudi na velikega osla. Iz vagonov izginjajo ogledala in drug inventar. Prebivalci nekaterih vasi se že dvajset let vozijo zastonj in se zato nikakor ne morejo navaditi, da bi kupovali vozne karte. Problem se zaostruje tudi zato, ker miličniki in sprevodniki ne delujejo složno, temveč vsak poskuša zastonj prepeljati svoje prijatelje, znance, sorodnike, sosede, rojake... Med njimi je prišlo že celo do fizičnega obračunavanja.

Med dolžniki tudi pokrajinski funkcionarji

Poglavlje zase je plačevanje ogrevanja. Uporabniki poslovnih prostorov dolgujejo po letošnjem polletnem obračunu prištinski delovni organizaciji Termokos 1,6 milijarde dinarjev, stanovalci pa 1,4 milijarde — skupno torej kar tri milijarde dinarjev. Inkasantska služba, ki je bila doslej slabo organizirana, po novem pa je precej bolje, je od uporabnikov poslovnih prostorov izterjala 51 odstotkov plačil, od stanovalcev pa vsega 20 odstotkov. Med tistimi, ki dolgujejo Termokosu tudi do milijon

dinarjev, je tudi več najpomembnejših funkcionarjev, torej tisti, ki imajo razmeroma visoke osebne dohodke in ki so odgovorni, da bi bil v pokrajini red. Slab zgled se kajpak z »vrha« nezadržno širi tudi v bazd. V Termokosu so zdaj odločeni, da neredu vsaj začasno napravijo konec: največji dolžniki bodo zimo dočakali v mrzlih poslovnih prostorih in stanovanjih.

Zgodbe iz kosovskih trgovin

Prosim, dajte mi kruh, nimam denarja!

Ko se je v eni od prištinskih živilskih trgovin pojavil starec in zaprosil »dajte mi kruh, nimam denarja«, je bila prodajalka v dvomih: ali gre za prevaranta, ki mu je kosovska revščina in zaostalost leozadje za pot do brezplačnega kruha, ali gre za siromaka, ki je ostal brez denarja! »Pojdite z mano, videli boste, da nimam ničesar!« je bil prepričljiv, dobil kos kruha in se v svoji skromnosti zahvaljeval vsem po vrsti. Pa to ni edina zgodba iz prištinskih živilskih trgovin.

Ko smo o tem spraševali v Žitoprometu, ki oskrbuje s kruhom vsa večja naselja na Kosovu, smo zvedeli še za več drugih. Kraja kruha v trgovinah ni tako redek pojav: med tistimi, ki naskrivaj vzamejo štruco kruha, so tudi takšni, ki bi jo lahko plačali, manj pa je (zlasti pred plačilnimi dnevi) tistih, ki so resnično ostali brez denarja, a jih je draam prositi.

Čeprav je osnovni (»narodni«, »socialni« kruh, kakorkoli ga že imenujemo) le po 330 dinarjev, so že v zadnjih jutranjih urah še zlasti pred izplačili osebnih dohodkov precejšnje vrste, kar je po svoje tudi razumljivo, saj je osnovni kruh triinpolkrat cenejši od standardnega kruha tipa 850 (1150 dinarjev).Vrste se zgostijo tudi tedaj, ko zasebni peki, ki imajo pri oskrbi s kruhom približno 35-odstotni delež, »pozabijo«, da morajo po zveznem odloku speči vsak dan najmanj 30 odstotkov osnovnega kruha. V Žitoprometu se, kot so nam zatrjevali, držijo predpisa, saj so, denimo, v zadnjem tednu pred našim obiskom na Kosovu spekli 4,5 odstotkov več tovrstnega kruha, kot bi ga morali, kajpak tudi zato, ker je v pokrajini zelo velik pritisk, da bi pekli še več »socialnega« kruha. V pokrajinah se temu upirajo, saj jim pri tej vrsti kruha, potem ko plačajo vse surovine, ostane za kritje izdatkov predelave le še 70 dinarjev. Cene kruha so na Kosovu že zdaj za 20 do 25 odstotkov nižje kot v ožji Srbiji, Črni gori in Makedoniji, vendar to ne bo več dolgo, saj že napovedujejo podražitve. Izbira posebnih vrst kruha je skromna: ne zato, ker ga v sodobno opremljenih pekarnah ne bi znali speči, temveč iz preprostega razloga, ker imajo ljudje denar komaj za osnovne oz. standardne vrste kruha. Posebne vrste predstavljajo v ponudbi kruha le 15 odstotkov, prodaja kolačkov, ki jih izdelujejo v Žitoprometovi tovarni, je upadla. In kar je tudi zanimivo: povečalo se je povpraševanje po moki. Gospodinjstva, ki imajo možnosti, so namreč sama začela peči kruh.

Položaj na Kosovu v očeh slovenskega gospodarstvenika

Kdo koga preganja? Črno-bel odgovor ni mogoč!

Slovenski gospodarstvenik, ki že sedem mesecev pomaga spraviti na noge tovarno Fapol v Podujevu, v katero sta vlagala Color Medvode in Iplas iz Koprа, ocenjuje razmere na Kosovu nekako takole: Če bi me vprašali, ali Albanci preganjajo Srbe in Črnogorce, bi rekel — da in ne, in če bi me vprašali, ali se Srbi in Črnogorci sami izseljujejo, brez pritiskov, bi tudi odvrnil — da in ne. Na vprašanja ni mogoče dejati črno-belih odgovorov, kajti kosovski problem je preveč zapleten, obremenjen s preteklostjo, civilizacijskimi in kulturnimi navadami, z gospodarskimi vprašanji, da bi lahko rekel — samo tako je in nič drugače. Ne zdi pa se mi politično modro, čeprav nisem politik, da že vsak izpad označujejo za nacionalističnega. Ko je prejšnji teden v Prištini zmanjkalo elektrike, so se v sredstvih javnega obveščanja že pojavile ocene, da je bilo to storjeno zato, ker je prav takrat po televiziji govoril Slobodan Milošević, predsednik srbske zveze komunistov. Do izklopa pa je prišlo samo zaradi vzdrževalnih del. In ko je umobolni Albanec nag skakal po pokopališču in cerkvi, so njegovo ravnanje zaznamovali kot vznemirjanje Srbov — in tako dalje. Ko ocenjujemo kosovsko stvarnost, moramo upoštevati predvsem troje: težak gospodarski položaj in veliko število brezposelnih, osveščanje naroda, kar ob veliki nataliteti povzroča reakcijo pri Srbih in Črnogorcih. In tretjih: dejansko delovanje nacionalistov oz. iredente, vendar ne v takšnem obsegu, kot se to skuša prikazati. Resda so politična in gospodarska vprašanja tesno povezana in jih ni mogoče reševati ločeno, pa so zdaj gospodarska v tretjem ali še celo v četrtem planu, kar bo vsaj dolgoročno pustilo na Kosovu hude posledice.

Vasica Šakovica

Razlike niso ovira za složnost in medsebojno zaupanje

Vasica Šakovica iz občine Podujevo, osemnajst kilometrov proč od Prištine z vsega petdesetimi hišami, je redek primer, kjer Srbi in Albanci živijo složno, si medsebojno pomagajo in zaupajo, predvsem pa drug drugemu ne podtikajo nacionalističnih izpadov niti se ne obtožujejo z (izmišljenimi) posilstvi, kamenjanji, napadi na otroke... 24. septembra bo v vasi svatba in takrat bodo spet vsi skupaj ne glede na narodnost, sicer pa imajo domačini o izseljevanju Srbov in Črnogorcev povsem svoje mnenje: glavni razlog za to je težka gospodarska situacija, predvsem velika brezposelnost, ne pa pritiski Albancev, sovraštvo, mržnja... »Jaz lahko kadarkoli vstopim v albansko hišo v vasi,« nam je zatrjevala Srbkinja — in le zakaj ji ne bi verjeli?!

V sobi za goste

Vasica je tako kot vse druge v podujevski občini kmečkega značaja. Večina kmetij ima od enega do dveh hektarov zemlje, največ od tri do štiri ter razen tega še nekaj gozda. 63- letni **Idriz Elezi** je nekdaj delal v gradbenem podjetju v Prištini, zdaj, ko je v pokoju, pa se posveča predvsem kmetiji z nekaj več kot hektarom kmetijske zemlje in šestnajstčlanski družinski skupnosti. Ima tri sinove in pet hčera, tri od njih je že oženil oz. omožil, sin, ki stanuje doma, pa ima sedem otrok. Pridelujejo predvsem koruzo, pšenico, krompir, paradižnik, papriko, fižol in sadje, redijo pa tudi pet glav govedi, od tega tri krave, med katerimi da najboljša do deset litrov mleka na dan. »Pridelujemo predvsem zase, le na vsake dva tedna prodamo okrog deset kilogramov sira,« je dejal Idrizi, ki prejema 180 tisočakov pokojnine in še 15 tisoč dinarjev kot odškodnino za poškodbo, ki jo je staknil v gradbenem podjetju. »Čeprav zemljo dobro obdelujemo in se iz nje ne bi dalo iztisniti še več, se samo s kmetijstvom ne bi mogli preživljati,« je še dejal. Slednje Idrizu sicer lahko verjamemo (družina je namreč številna), ne moremo pa se strinjati, da se s sodobnejšim načinom obdelovanja ne bi dalo pridobiti še več. Kmetijska zadruga tudi v tem delu občine obstaja, vendar domačini z njo slabo sodelujejo. Pokojninsko-invalidskega in starostnega zavarovanja kmetov, kakr šnega imamo v Sloveniji, na Kosovu ne poznajo, prav tako ne plačanega porodniškega dopusta za kmečke žene. V vasi Šakovica je tudi vse več kmetijske mehanizacije: več kot polovica kmetij ima traktorje ter po nekaj priključkov, ki si jih izmenjujemo s sosedi.

Za ograjo Elezijeve domačije

Ko smo si pridobili zaupanje domačinov, smo lahko stopili tudi za ograjo, ki obkroža večino kosovskih domačij, in si ogledali hlev (o sodobnih stojiščih in privezih za živino ni govora), nazadnje pa smo bili povabljeni celo v hišo, kjer smo se ob kavi, soku, konjaku in sadju na mizi prepričali o gostoljubnosti, zvedeli pa smo za nekatere njihove civilizacijske značilnosti. Idriz, ki je muslimanske vere, v svojem življenju še ni pokusil alkoholne pijače in svinjskega mesa (ko so mu še v partizanskih časih poskušali vsiliti alkohol, je zagrozil s pištolo). Njegovi sinovi že občasno pokusijo alkohol, pri mlajšem rodu pa je tovrstnih »pregreh« še več. V hiši imajo poseben prostor za goste, kamor med obiskom ženske iz domače družinske skupnosti nimajo vstopa. Tudi ob našem obisku je bilo tako: s pijačo in sadjem nam je postregel Idrizijev sin, absolvent prištinske fakultete. In še nekaj me je presenetilo: red in čistoča v hiši ter njihova navada, da si pred vstopom v prostor redno sezuvajo čevlje.

Cveto Zaplotnik

DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO

Dr. Ibrahim Rugova, predsednik Društva književnikov Kosova

Zaprta pot javnemu dialogu

Aktualne razmere v pokrajini so doprinesle tudi k nemirom pri kosovskih književnikih. Posamezni člani so odstopili s svojih funkcij in obsuli predsedujočega z različnimi opazkami. Kakšna je aktualna vloga pišočih ljudi v pokrajini, v kolikšni meri lahko nastopajo javno, zakaj je o kulturi na Kosovu tako malo govora...

Kaj se »skriva« pod oznako Društvo književnikov Kosova, koliko članov imate, kakšen je vaš način delovanja?

»Društvo književnikov Kosova (vnaprej DKK, op.p.) je osnovano kot samostojna celota leta 1970, prej smo delovali kot sekcija Združenja književnikov Srbije. Trenutno imamo okrog 170 članov in tik pred vstopom je še približno 20 kandidatov, ki jih bomo sprejeli v svoje vrste na bližnji seji naše skupščine. Organizirani smo podobno kot ostala jugoslovanska tovrstna društva, le da nimamo posebnih sekcij po različnih Kosovskih mestih (Peći, Djakovici...), ker večina naših članov vseeno živi v Prištini. Ob našem rednem delu pripravljamo, kot verjetno veste, miting poezije v Djakovici, srečanja pisateljev v Brezovici...

Narod proti narodu

Politiki so o aktualnih razmerah v naši pokrajini izrekli mnogo (različnih) ocen, kakšen je vaš pogled na kosovski vsakdanjik?

»Moj pogled je pogled književnika, ker nimam politične, administrativno-državne informacije, razen tiste, ki je zapisana v časnikih, v kar pa večinoma ne verjamem. Kot človek, ki tukaj živi in se, vsaj zaenkrat, nahaja na čelu ene od formalnih organizacij, mislim, da je bilo doslej vse preveč laži in umetno napravljenega hrupa okrog resničnih dogodkov v naši pokrajini. Vse to je v veliki meri povzročil, rečeno iskreno, del srbskega časopisja, ki želi na vsak način vzpostaviti določene stereotipe, svoje poglede. Povsem jasno je, da vse tovrstno pisanje stoji z roko v roki z določenimi silami. Kar se tiče splošnega stanja v pokrajini, moram reči, da problemi so. Posebno so v zadnjem času napetost zaostrili protestni mitingi, kjer se želi postaviti narod proti narodu. Povsem jasno je, da se problemi, ki so ekonomske, politične, mednacionalne in kulturne narave lahko rešijo izključno na demokratičen način, nikakor pa z represijo!«

...kot človek, ki tukaj živi in se, vsaj zaenkrat, nahaja na čelu ene od formalnih organizacij, mislim, da je bilo dosedaj vse preveč laži in umetno napravljenega hrupa okrog resničnih dogodkov v naši pokrajini...

Kako pri vsem tem vidite svojo vlogo kot tisti del naroda, ki bi moral iskati poti, ki vodijo v izhod iz kriznega stanja?

»Veste, v trenutni situaciji je nam kot književnikom težko karkoli napraviti. Nimamo časa ukvarjati se z normalnimi življenjskimi problemi, kajti stalno smo pod pritiskom, živimo pod različnimi etiketami, (nacionalizmi, separatizmi...) v času diferenciacije, ki je bila pred dvema, tremi leti še dokaj normalna, človeška, danes pa ponovno hoče največjo ostrino. Če mi kot DKK sprožimo kakršnokoli iniciativo, po pravilu vedno naletimo na različne politične prepreke. Tukaj bi zopet omenil del tiska, pod katerega vpliv zapadajo tudi naši pokrajinski politiki, ki se nekako čutijo dolžne, da pod medijskim pritiskom deluje jo proti tem zamišljenim etiketam.«

... Sam na primer ne morem javno razmišljati o svojih stališčih do družbenih problemov. V tem je tudi bistvena težava, kajti preveč dominirajo politične strukture s svojimi političnimi mišljenji. Dokler ne bomo odprli možnosti enakopravnega javnega dialoga ljudem vseh nacionalnosti, problemov Kosova v pravi vsebini ne bomo nikoli rešili...

Monopol politike in ONZ

Verjetno poznate aktivnosti Društva slovenskih pisateljev, med katerimi bi na nek način lahko izdvojili vključevanje v spremembe ustave. Je možna primerjava?

»Pri nas je kaj podobnega zelo težko. Vi veste, da smo večnacionalno društvo — več kot 140 Albancev, 20-30 Srbov in nekaj Turkov. In sedaj, ko so naši mednacionalni odnosi v tolikšni meri razrahljani, ne morete pričakovati enotnega mišljenja, enotne zoperstavitve nečemu, da na primer enotno branimo albanskega pisatelja, ki ga za nekaj obtožujejo — Srbi nočejo sodelovati ali nasprotno.«

Lahko v današnjih časih javno izražate svoja najintimnejša razmišljanja o stanju v pokrajini?

»Kaj takšnega ni mogoče. Sam na primer ne morem javno razmišljati o svojih stališčih do družbenih problemov. V tem je tudi bistvena težava, kajti preveč dominirajo politične strukture s svojimi političnimi mišljenji. Dokler ne bomo odprli možnosti enakopravnega javnega dialoga ljudem vseh nacionalnosti, problemov Kosova v pravi vsebini ne bomo rešili. Vzemimo samo primer, da del politike in organi za notranje zadeve držijo monopol nad različnimi ekscesi — tako ne more biti, to je potrebno reševati z ljudmi, ne pa na administrativen način.«

Kulturni utrip Kosova

Kakšen je sicer šnji kulturni utrip Kosova?

»Kulturno življenje Kosova je najmočnejše na področju književnikov (pisanje in izdajanje knjig, manifestacije...). Ostala področja kulture na primer glasbena, likovna umetnost, so delno prisotna le v Prištini, sicer je tega v pokrajini v ostalih mestih in naseljih zelo malo ali nič. V tem času, ko je govora samo o političnih stvareh, je popolnoma na stranskem tiru ideja o decentralizaciji kosovskega kulturnega življenja, da prenesemo različna področja kulturnih aktivnosti ven iz Prištine. V okoliških vaseh mogoče še najbolj živi, rekel bi mu glasbeni amaterizem, ki pa bi se moral začeti razvijati na nekem višjem nivoju. Imamo vsega dve profesionalni pokrajinski gledališči, pomeni okrog 800.000 ljudi na eno gledališče, to je ... netolerantno, v vaseh se trudijo po raznih prostorih, šolah, skladiščih; ni pravih možnosti. Stalno govorimo, da je potrebno vzdigniti kulturni nivo v pokrajini, pa v to nihče ničesar ne vlaga.«

V kolikšni meri vam je znan aktualni položaj v naši republiki, kjer nekateri menijo, da se poskuša zaustaviti nadaljnji razvoj demokracije?

»Kolikor imam informacij od prijateljev in iz dela jugoslovanskega časopisja, ki ga sicer vedno jemljem z rezervo, menim, da so potekajoči demokratični procesi simpatični in jih ne bi smeli zaustavljati, marveč razširiti na celotno področje Jugoslavije. Ob nedavno potekajočem procesu na vojaškem sodišču v Ljubljani smo takoj poslali telegram, v katerem smo izrazili polno podporo stališčem Društva pisateljev Slovenije ter posebej poudarili, da je nastali položaj potrebno razčistiti na demokratičen in ne administrativen način.«

Naša naloga je pisanje

V najinem pogovoru skačeva iz teme v temo, pa se spet vrniva na najino izhodišče, kulturo. Koliko knjig letno izide v vaši pokrajini?

»Imamo eno izdajateljsko hišo, ki je pravzaprav le redakcija v okviru velike Rilindje (preporoda, op.p.), kar ste verjetno imeli možnost tudi videti. Podobno imajo urejeno tudi Srbi in Turki. Rilindja izda približno okrog 150 naslovov letno tako domače kot vsejugoslovanske kot svetovne literature. Tudi v tej krizi vse eno nekako gre, začuda in hkrati razveseljivo se knjige v albanskem jeziku kljub malemu trži-ču — Kosovo ima 80 kilometrov vzdolž in poprek, kot veliko mesto, prodajajo. To hkrati tudi v dokajšnji meri vzdržuje veliko izdatje tiskanja in izdajanja.«

... Albanski pisci vidimo svojo vlogo v pisanju, ustvarjanju ne glede na vse trenutne težave in raznorazne pritiske in po možnosti, ki pa so, kot že rečeno, minimalne, tudi v javnem nastopanju. Vsi v Jugoslaviji smo majhni narodi, čeravno se nekateri želijo imitirati z velikostjo...

Zaključiva najino kramljanje o kavi v prihodnosti. Kje vidite vlogo vašega društva v reševanju aktualne krize?

»Albanski pisci vidimo svojo vlogo v pisanju, ustvarjanju, ne glede na vse trenutne težave in raznorazne pritiske in po možnosti, ki pa so, kot že rečeno minimalne, tudi v javnem nastopanju. Albanski narod tako kot ostali potrebuje svojo književnost. Vsi v Jugoslaviji smo majhni narodi, čeravno se nekateri želijo imitirati z velikostjo!«

Javna vprašanja

Spodnja vprašanja sem sicer že zastavil političnemu vodstvu SAP Kosovo na srečanju z njimi večer pred našim povratkom v Slovenijo, vendar so bili odgovori, tako kot na večino vprašanj kolegov, očitno namerno vsesplošni, politikantski ali sploh nemi. Zaradi tega vprašanja ponavljam, verjetno pa bi bilo zanimivo, če bi (si) nanje odgovorili tudi v Miloševićevem kabinetu.

1. Kako bi komentirali stališče, da je napetost v zadnjem času v Kosovski pokrajini narasla zgolj zaradi spremembe ustave (tihe in glasne želje po veliki, enotni Srbiji), torej na povsem političnem obrazcu, ki ga diktira CK ZK Srbije oziroma Slobodan Milošević?

2. Na protestnem mitingu so prisotni Srbi ob sicer nekaterih težkih besedah vzklikali ob ostalem tudi »Dole Vlasi«, kar ni naletelo na reakcijo uradne politike. Bi se enako zgodilo, če bi šlo za zbor Albancev, ki bi vzklikali »Dole Milošević«?

3. Ali je resnica, da potrebuješ za zaposlitev (vselitev v študentski dom, študij...) posebno potrdilo organov za notranje zadeve ter oceno o moralno politični neoporečnosti, ki jo izda ZK ali ZSM?

4. Kaj po vašem lahko resnično pomenijo in kam pripeljejo vzkliki tipa »Oružje u ruku«?

Kosovski vsakdan med utopijo in službo

Vse pravice izhajajo iz dela...

133.000 nezaposlenih na Kosovu, od tega 18.000 v Prištini, v prvih šestih mesecih letošnjega leta. Gre seveda za uradno prijavljene, kolikšna je končna številka tudi neprijavljenih, ki so brez službe, vsi samo ugibajo. Obstaja redna zaposlitev mlademu človeku samo v sladkih in nikoli dosegljivih sanjah?

Osnovne podatke smo poiskali na Pokrajinski skupnosti za zaposlovanje, kjer je pravkar dokončano gradivo z naslovom **»Informacija o gibanju nezaposlenosti v SAP Kosovo v času januar - junij 1988«, ki je bilo pripravljeno za pokrajinske delegate in DPO, predstavil Krsto Vujović,** višji strokovni sodelavec za medrepubliško in pokrajinsko zaposlovanje.

Resolucija o politiki izpeljevanja Družbenega plana pokrajine za čas od 1986 do 1990 predvideva, da število zaposlenih delavcev v družbenem sektorju raste po povprečni letni stopnji 3,1 odstotka ali skupaj naj bi se zaposlilo 7.042 novih delavcev, v gospodarskem sektorju pa je predvidena povprečna letna stopnja zaposlovanja 3,2 odstotka ali 5.397 novih delovnih mest. Za področje negospodarskih dejavnosti pa velja povprečna letna stopnja rasti zaposlenosti 2,8 odstotkov ali 5.397 novih delovnih mest.

Poudarek na industriji in rudarstvu

Iz podatkov pokrajinskega zavoda za statistiko je možno razbrati, da je število zaposlenih delavcev v družbenem sektorju za prvo polletje letošnjega leta 5.532. Od tega števila odpade na zaposlene v gospodarskih dejavnostih 3.715 ali 2 odstotka več in na zaposlene v negospodarskih dejavnostih 1.817 ali 3 odstotke več.

Tovariš Vujović nam je povedal, da je bilo 1. junija v pokrajini v družbenem sektorju zaposlenih 230.348 delavcev, in da je znotraj tega sektorja zaposlenost najbolj narasla v industriji in rudarstvu (4 odstotke), sledijo pa področje trgovine (5 odstotkov), kmetijstvo in ribarstvo (6 odstotkov) ter promet in zveze (1 odstotek), gozdarstvo (3 odstotke).

Upočasnjena rast zaposlenosti v pokrajini je, kot se ocenjuje, normalen pojav za gospodarske razmere, ki so prisotne na Kosovu. Da bi bilo stanje še težje, je prišlo do upadanja produktivnosti dela, padca realnih osebnih dohodkov in življenjskega standarda zaposlenih, visokih izgub v gospodarstvu, nelikvidnosti in visokih zadolžitev gospodarstva. Kljub temu ocenjujejo, da so potrebe po čimveč delovnih mestih več kot potrebne, v kar se vsakodnevno prepričujejo na političnem, socialnem in humanitarnem področju.

Po uradnih podatkih je bilo v času januar-junij 1988 v Švici zaposlenih 5.399 delavcev, Avstriji 25, in Libiji 34. Gre večinoma za sezonska dela. Velja ugotovitev, da je gornji podatek za 18 odstotkov večji od enakega obdobja lanskega leta. Na dan 30. junij je bilo v tujino zaposleno 37,30 delavcev, največ v ZRN in Švici.

Kar se tiče medrepubliškega zaposlovanja, so uradne ocene, da je v prvih šestih mesecih letošnjega leta zaposleno v Srbiji 84 delavcev, Vojvodini 34, Črni gori 26, Makedoniji in Sloveniji 2 ter na Hrvatskem 1 delavec. Čeravno po drugi strani govorijo ob tem tudi o sezonskih zaposlitvah, obenem ugotavljajo, da bo jugoslovanski program, s katerim je predvideno zaposlovanje delavcev iz Kosova v ostalih delih Jugoslavije, znatno doprinesel k reševanju sedanjega stanja. Optimizem velja še vedno, kljub njihovi paralelni ugotovitvi, da se dosedaj že omenjeni jugoslovanski program zelo skromno realizira.

Od skupnega števila nezaposlenih (vsi podatki veljajo za prvih šest mesecev letošnjega leta) je 32.975 žensk, od tega jih je skoraj 57 odstotkov z dokončano srednjo šolo ter skoraj 27 odstotkov brez kvalifikacije.

80 odstotkov mladih

Na področju zaposlovanja pripravnikov ugotavljajo, da je upadlo tudi zaposlovanje pripravnikov. Trenutne ocene kažejo na število 600, kar je občutno manj kot v enakem obdobju lanskega leta (930). Ob tem, kar je zanimivo, ugotavljajo, da se velik del mladih zaposli brez pripravniške dobe. To predvsem velja za nekvalificirane in priučene delavce.

Na povečevanje števila brezposelnih, med katerimi je okrog 80 odstotkov mladih do 30 let, od tega 3 odstotke z dokončano višjo in visoko izobrazbo, v pokrajini po uradnih ocenah vpliva več faktorjev. Če izluščimo samo najpomembnejše: akumulacija hitrejše rasti delovnega kontingenta prebivalcev, neodgovarjajoča stopnja rasti zaposlenosti, nizka stopnja gospodarske rasti, migracije delovno sposobnega prebivalstva na relaciji vas-mesto, neskladnost med šolanjem kadrov in potrebam gospodarstva, pojačan pritisk začasno zaposlenih v tujini, prepočasno prestrukturiranje gospodarstva...

Izjema so Srbi in Črnogorci

Pregled nezaposlenosti po nacionalni strukturi nam pokaže podatek, da je od skupnega števila nezaposlenih 81,6 odstotka Albancev in 10,9 odstotkov Srbov. Razbrati je moč tudi dejstvo, da je nezaposlenost v porastu pri vseh nacionalnostih, razen pri Srbih in Črnogorcih, kjer je opaziti zmanjšanje nezaposlenosti tako v absolutnem kot relativnem smislu.

Ob vsem tem zapišimo še to, da je na delo potrebno čakati v povprečju od enega do osmih let, da je okrog 1.800 takšnih, ki so delo dobili, pa so ga iz različnih vzrokov zavrnili.

Neusklajenost šolanja in potreb gospodarstva

Vsaj v šolo z nasmehom, če že službe ne bo

DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO

So zakulisne igre na Kosovu v rokah CK ZK Srbije?

Drugačnost na zatožni klopi

Kaj pomeni moto »Kosovo-republika«, gre za vračanje v čase Rankovića, komu pravzaprav Kosovo sploh pripada, je napeta situacija umetno napravljena? Blerim Shala, novinar pokrajinskega mladinskega tednika Zeri irinise (Glas mladine), sicer diplomant prištinske filozofske fakultete, razmišlja tudi o možnosti »libanonizacije« Kosova, (ne)enakosti pred sodišči, (ne)pravnosti države, zaplembah časopisov...

Kosovo - republika

Začniva z elementarnimi rečmi, ki so po mojem že vse preveč zamešane - kako si ti razlagaš parolo »Kosovo - republika«?

»Okrog tega je v jugoslovanski javnosti veliko mistifikacij, kaj naj bi ta moto pomenil. Moto »Kosovo-republika« je odraz mišljenja, ki je nastalo med ljudmi po spremembi političnopravnega statusa Kosova, to je pridobitev samostojnosti, kar bi v končni stopnji privedlo do boljšega življenja na vseh področjih. Platforma moto »Kosovo-republika« je vseeno nacionalne in ne socialne osnove. Tako pri nas kot drugod se ne more priti do boljšega življenja niti kvalitetnejše družbe brez ekonomskega faktorja. Dokler pa se vztraja na neki socrealistični platformi, ustvarja nekakšne mite o delavskem razredu, proletariatu, oblasti delavcev in hkrati ničesar resnično ne stori, da bi se ti miti tudi uresničili, ne bo v končni fazi n ičesar. Potrebno je vztrajati na socialni osnovi ne glede na narodnost, temveč glede na to, kako se dela in gospoderi.

Če bi napravili raziskavo, v kateri bi spraševali o možnosti kasnejše odcepitve od Jugoslavije, mislim, da bi več kot 90 odstotkov Albancev izrazilo željo po bivanju tostran državnih mej. Torej odpade trditev, da se Albanci želijo odcepiti od Jugoslavije. «

Je možna kakšna primerjava med dogodki v Sloveniji in na Kosovu?

»Kar se tiče dogodkov pri nas in pri vas ter pogledov določenega dela politikov na razmere, menim, da gre za enak socrealistični diskurz, ki ne razume razlike med ljudmi, dogodkov, nacij, republik, kar vpliva na takojšnje rojevanje različnih konstruktov in postavljanje dogodkov v okvirje shem, čeravno tja ne sodijo. Kaj se torej dogaja? Na primer dogodki v Sloveniji ne glede na svoje specifičnosti, se ravno tako kot dogodki pri nas, ravno tako ne glede na specifiko, okvalificirajo kot specialna vojna, kot kontrarevolucija, kot poskus razbijanja Jugoslavije. Tako se »napadi« na JLA in morebitni napadi na Srbe in Črnogorce ovrednotijo, kot da gre za splošno atmosfero diskreditiranja Jugoslavije, za željo po ustanovitvi neke tretje Jugoslavije. «

Kaj govorijo kuloarji?

Je možno, da je resnično ozadje tokratnih pritiskov na Kosovu uresničitev želje po veliki, enotni Srbiji, torej ustrezna sprememba ustave in da za vsem tem stoji srbski partijski voditelj Slobodan Milošević?

»Če se je za aktivnosti pred dvema, tremi leti lahko reklo, da so resnično spontane, za današnji trenutek velja zelo konkretna ocena, da za vsemi sedanjimi potezami, ki se vlečejo na Kosovu stoji CK ZK Srbije oziroma Milošević. Mislim, da gre za politiko, ki bazira predvsem na nacionalni osnovi, gre za nastop, ki je nezaslišan. V tem primeru nikakor ne moremo govoriti o demokratizaciji, kajti v takšnem procesu moramo vključevati vse nacije. Ni čudno, da je v kuloarjih pa tudi uradnih institucijah že govora o konfliktu med Kučanom in Miloševićem, to je o konfliktu med dvema vizijama prihodnosti Jugoslavije. Če se je Kučan opredelil za pozitiven program, kajti dosedaj je bil pravzaprav celoten socializem negativen program (smo proti temu in temu), za socializem po meri ljudi, za evropeizirano Jugoslavijo, mislim, da se Milošević očitno opredeljuje, grobo rečeno, za neko pravoslavno Jugoslavijo, za državo, ki naj bi se vrnila v težke balkanske čase, kjer naj bi se delalo po neki socrealistični logiki, za katero smo verjetno vsi (večina) upali, da je preraščena. Mi smo leta 1968 prekinili s Stalinom ne pa tudi s stalinizmom.

Mediji v zadnjem času poročajo na veliko o mitingih in incidentih?

»Ti mitingi nikakor ne morejo s svojo vsebino pravilno odgovoriti na vprašanje kosovske krize, kajti poskušajo najti srbski in ne jugoslovanski odgovor. Če se namreč vsi strinjamo, da je Kosovo jugoslovanski problem, potem je povsem logično, da najdemo odgovor, ki bo tudi vsem ustrezal. Treba je vedeti, da Kosovo ni Srbija, Kosovo ni niti Albanija, Kosovo je preprosto Kosovo. Gre za pokrajino, ki je nekaj posebnega, specifičnega in ne moreš reči, da Kosovo pripada tem ali onim - pripada tistim, ki na tem ozemlju živijo, tako Albancem, Srbom, Črnogorcem, Turkom, Romom, Muslimanom... Kajti, če ne priznamo te specifike Kosova, če se pokrajina ukine in ustanovi oblast, področje, ki je bilo do šestdesetih let, potem se bomo vrnili mahoma v čas pred letom 1966, v čas policijske politike Rankovića in drugih. Mislim, da mitingi poskušajo ustvariti podobnega duha.

... če se je Kučan opredelil za pozitiven program, kajti doslej je bil pravzaprav celoten socializem negativen program (smo proti temu in temu), za socializem po meri ljudi, za evropeizirano Jugoslavijo, mislim, da se Milošević očitno opredeljuje, grobo rečeno, za neko pravoslavno Jugoslavijo, za državo, ki naj bi se vrnila v težke balkanske čase...

... Treba je vedeti, da Kosovo ni Srbija, Kosovo ni niti Albanija, Kosovo je preprosto Kosovo. Gre za pokrajino, ki je nekaj posebnega, specifičnega in ne moreš reči, da Kosovo pripada tem ali onim - pripada tistim, ki na tem ozemlju živijo, tako Albancem, Srbom, Črnogorcem, Turkom, Muslimanom...

Vsi incidenti so odraz napete atmosfere, ki vlada v pokrajini. Mislim, da takšni incidenti obstajajo povsod po Jugoslaviji. Če govorim figurativno, se naši dogodki gledajo s posebnimi očali, ki imajo dioptrijo. Če nimaš argumentov za demokratični dialog, si jih moraš v krajni liniji tudi izmisliti, vztrajaš na nekakšnih napadih, barbarstvih, kar je, kolikor vem, v določeni meri tudi problem pri vas. Naslanjajoč se na tako pridobljene argumente politika potem igra svojo igro.«

Neenakost pred sodišči

Jugoslovanski javnosti so znani tudi vzkliki, ki so se začeli javljati zadnje čase, »orožje v roke«?

»Na žalost je ustvarjena takšna atmosfera, največ v razpravah o Srbski ustavi, da je skoraj nemogoče kulturno, hladnokrvno in odkrito razmišljati. Mislim, da je mogoče dobesedno vse, pa ne samo pri nas, ampak v celotni državi. Libanonizacija Kosova, kot pravi Veljko Rus, je povsem lahko pred vrati, kajti skoraj vse se dela v tej smeri. Ne vem, kdo bo potem, če se ne more sedaj, zaustavil grmenje, ki bo nastalo po prvem strelu.«

So na Kosovu ljudje pred sodišči enaki?

»Odgovoril bom s konkretnimi primeri. Če se je pri nas že vztrajalo na verbalnem deliktu (znani 133. člen kazenskega zakona SFRJ, op.p.) in je Albanec, ki je vpil »Dol, ustava, Kosovo-republika....« dobil pet, deset let zapora, zakaj nekaj podobnega ne obstoja za Srbe in Črnogroce. Za parole, ki se vpijejo na mitingih »Dol z ustavo, Smrt Albancem«, pa velja očitno imunost, kajti nihče jih ne obsoja. Ali drug primer, v časopisu Politika so novinarji in intelektualci Srbije in Kosova lahko pisali pisma Azemu Vlasiju in v njih o njem pisali velike bedarije. Mar mislite, da bi lahko jaz napisal odprto pismo Slobodanu Miloševiću?«

V kolikšni meri lahko časopisi v vaši pokrajini pišejo odkrito?

»Znana je moja osebna izkušnja, ko smo v naši reviji pisali ne o Kosovu, ne o Albancih, ne o mednacionalni mržnji, marveč o Sloveniji, o Mladini, alternativah, zgolj zaradi tega, ker je bilo to področje pač aktualno. Štiri dni smo bili v Ljubljani in kasneje objavili intervju z Botterijem (glavni urednik Mladine, op.p.), ki je še nekako šel skozi, vendar po kasnejših ostrih obsodbah časopisov Politika in Politika Ekspres, ni mogla iziti naslednja številka naše revije. Obsojeni smo bili namreč, da je prišlo do sprege med albansko iredento in slovenskim separatizmom. Pa ni bilo v tekstih prav ničesar kakorkoli spornega. Mar ni to več kot dovolj zgovoren odgovor na tvoje vprašanje?«

Odkrivamo tančice s protestnega mitinga Srbov

Med čustvi in manipulacijo

Kako poteka miting v svojih neposrednih pripravah, kaj vse se dogaja v njegovi vsebini, kakšen je lahko vzrok za zbiranje Srbov, smo se lahko prepričali v četrtek, 8. septembra, pozno popoldne v Vučitrnu. Uspelo nam je priti tudi do 68-letne Jevrosime Košanović, ki nam je povedala, kaj so ji pravzaprav naredili...

Srečna sreča, da je naš fotoreporter Franc v četrtek pozabil v hotelski sobi filme in mu je avtobus s skupino pred nosom ušel na svojo celodnevno pot, kajti sicer pripajoči tekst ne bi mogel tako na široko poseči v zakulisje protestnega mitinga v Vučitrnu.

Suspendirali sodnika

V naselje sva prispela malo čez pol peto popoldan, in kljub temu da je bil miting napovedan za 7. uro, je bila pred kulturnim domom že zbrana množica, ki je v svojem vrhuncu narasla nekje med 1000 in 2000 obiskovalci. Med prišleki je bilo opaziti tudi takšne, ki so imeli s seboj transparente in zastave. Vzdušje se je začelo počasi stopnjevati z vpitjem različnih parol (glej poudarek), ki so jim res pritegnili le tisti v samem sržu mitinga. Kmalu so iz dvorane prinesli mikrofon, samozvani redarji so napravili malo prostora za prvega govornika, ki je bil, kot smo kasneje izvedeli, predsednik skupščine občine Vučitrn **Dragiša Murgović**. V svojem govoru, med katerim je bil stalno prekinjan, tako kot kasnejši govorniki, je posebno poudaril, da so bili napadalci štirje Albanci, ki jih je sodnik za prekrške najprej obsodil na 30 oziroma dva mladoletnika na 15 dni zapora. Na pritožbo organov javne varnosti so kazen polnoletnima storilcema povišali na 60 dni in hkrati suspendirali sodnika za prekrške z aradi določitve prenizkih kazni (sledi ploskanje množice). Ob ostalem je župan, ki je uradno govoril kot predstavnik občinske konference SZDL, posebno poudaril, da je mladinska organizacija vso četverico takoj izključila iz svojih vrst. V zadnjih ustavkih je sledilo zaklinjanje različnim partijskim dokumentom, množica pa je pomagala z vzklikanjem parol tipa » **Živela ZKJ«.**

Za mikrofonom se je potem zvrstila še četverica govornikov, ki so podobno kot župan najostreje obsodili dogodek, se zavzeli za razrešitev cele vrste občinskih, pokrajinskih, republiških in zveznih funkcionarjev (glej poudarek) ter vpletli v izgovorjeno veliko mero čustvenosti.

Ob robovih ulic so stali prestrašeni Albanci, med njimi in Srbi pa kordon milice.

Počakaj, naj vpijejo parole!

Ob tem sta mogoče zanimiva dva vtisa. Vsaj pri enem govorniku bi lahko skorajda zanesljivo zatrdil, da je tekst, ki ga je javno prebral, dobil v roke tik pred zdajci, kajti cel kup besed, predvsem tujk je napačno izgovoril ali izpustil, se stalno motil in nasploh dajal vtis, da natipkan papir vidi in sliši tako, kot ostala množica, prvič. Druga zanimivost doživetega neposredno ob govornikih pa je izkušnja, da je nekdo iz »druge vrste« stalno diktiral tempo govornikov, jih po potrebi ustavljal (počakaj, naj vpijejo parole, beri počasneje...).

Miting je zaključil **Momo Pumpalović,** član odbora za prirejanje mitingov, sicer, kot sem uspel izvedeti, profesor na srednji šoli. Zadnje besede je ob različnih vzklikih namenil prisotnim, češ naj se razidejo mirno brez kakršnihkoli ekscesov, kar je množica, kot mi je znano, tudi dosledno upoštevala. Ljudje so se porazdelili v manjše skupine, zvili skupaj zastave, transparente in se porazgubili kdove kam. Ura je kazala približno 18.30.

Z **Miloradom Lazićem,** bratom napadene Jevrosime, sicer pravnikom, sem se uspel med mitingom dogovoriti, da bo možno po koncu zborovanja priti tudi do izjave napadene. Lazić je obljubo držal in tako je bil del Glasove novinarske ekipe prijazno sprejet v hiši na Partizanski 5.

V hiši napadene

Ob množici sorodnikov, ki so do zadnjega kotička napolnili dnevno sobo, nas je seveda najbolj zanimala **Jevrosima Košanović:** »Sem mati šestih otrok in kot nekakšna domača zdravnica zelo dobro znana širom naokrog. Do incidenta je prišlo 2. septembra, malo po polnoči. Štirje pripadniki albanske narodnosti so razbili vhodna dvorišča vrata in takoj pobegnili. Še sedaj sem vsa prestrašena.«

Ostali prisotni so nam pojasnili, da je napad ravno na vrata Jevrosime toliko bolj simboličen in da je iredenta predobro vedela, kam mora udariti. Lazić je menil, da se nad srbskim narodom vrši eksodus, pozdravil pot slovenskih novinarjev na Kosovo in posebno poudaril, da je o težkih razmerah v pokrajini potrebno še posebno obvestiti brate Slovence, kajti Srbi so, po njegovih besedah, sprejeli Slovence 1941, Slovenci pa naj sprejmejo Srbe leta 1988.

Na vprašanje, kdo je pravzaprav organiziral miting, so vsi kot po pravilu odgovarjali **»narod«, na povsem jasno postavljena vprašan a, odkod tako trdno prepričanje, da gre za akcijo albanske iredente in ne mogoče za objestnost mularije, dva izmed obsojenih sta baje že sicer znana kot vaška nepridiprava, pa je bilo videti samo začudene poglede, češ mi že vemo in saj je vse popolnoma jasno.**

Stalno prekinjanje govornikov, pozivanje k enotnosti ter zahteve po odstopih.

Gre za pismo albanske emigracije ali zgolj provokacijo?

Parole, transparenti

Hočemo svobodo, ustavne spremembe — predpogoj obstanka, Kosovo je Srbija, Gremo za Prekale (vas znana po nočnih stražah, op.p.), Živela Srbija, Ne bomo se selili, Slobo svobodo, Borili se bomo, Narod se je izjasnil, Narod je enoten, Skupno smo močnejši, Vojvodina-Srbija, Jugoslavija, Emigranti, pokažite se, Ustala je Srbija, Podpora CK ZKS in Miloševiću, Slobodan ti nam boš zamenjal Tita, Dol s Kosovci, Enotna Srbija. Mi smo Slobodanovi, Slobo je naš, Živel bratski narod Srbije, Pridite do nas pošteni (poziv prisotnim, ob robu stoječim Albancem, op.p.), Dovolj nam je besed, One bomo na vislice

Vzkliki za razrešitev

Dol z imenovanimi — Fadil Hodža, Mahmut Bakali, Peter Hamza, Veli Deva, Ilija Bakić, Ilijaz Kurteši, Sinan Hasani, Azem Vllasi, Kolj Široka, Ramiz Halili, oni so nas prodali, preganjajmo jih sodno, napodimo jih na Goli otok — Tihomir Vlašković, Draža Marković, Stane Dolanc, Franc Šetinc, Josip Vrhovec, Veselin Djuranović, Vidoje Žarković, Dobroslav Čulafić

Namesto komentarja

Nekaj drži kot pribito, ljudje so prestrašeni, vse se politizira, pravne države ni, gospodarstvo je na psu, o vsem ostalem pa bi se dalo na široko razpravljati.

Vine Bešter

DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO DOBER DAN, KOSOVO

FOTOREPORTAŽA

Kosovo v sliki

Preteklost in sedanjost

Domačinka

Od daleč spremljajo protestni shod Srbov in Črnogorcev

Kosovska akademija znanosti in umetnosti

Romsko in albansko naselje Vranjevac

Priština

Ljubljanska banka v Prištini

Hiša na prodaj

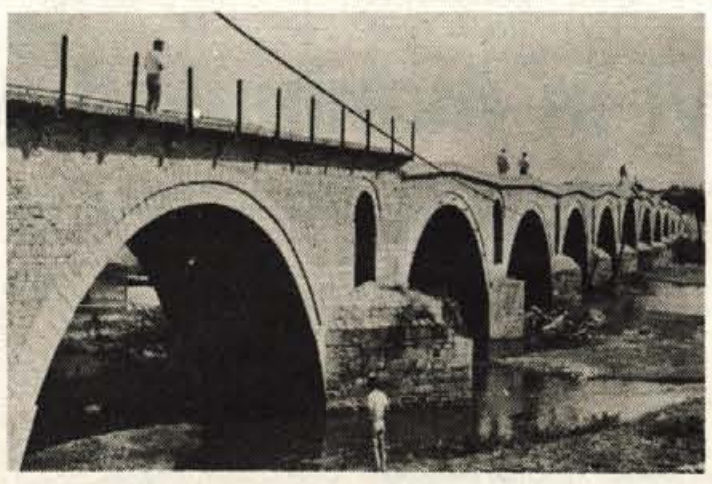

Krojaški most pred Prizrenom

Prosjak

Romska deklica

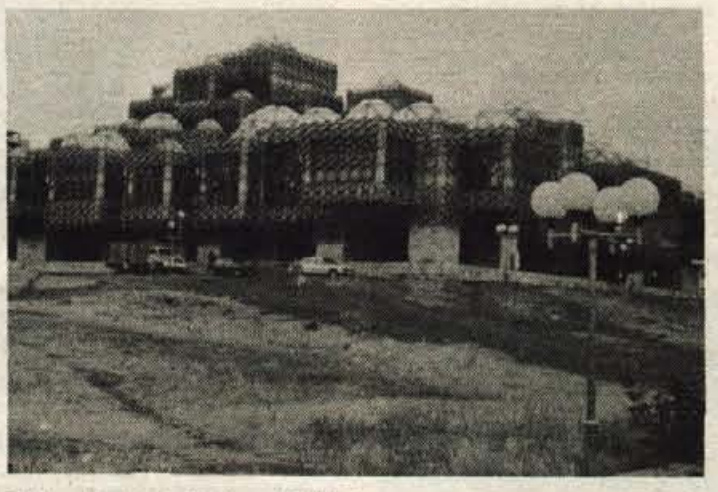

Univerzitetna knjižnica v Prištini

Ob enem od mnogih vodnjakov

Starec

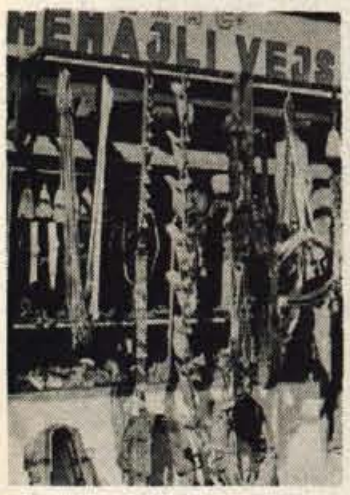

Značilna domača obrt

Na paši

Čuvajev pozdrav

Kosovo, dober dan, 14. Odprte strani Gorenjskega glasa so pripravili naši novinarji Vine Bešter, Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik in fotoreporter Franc Perdan, ki so bili v okviru posebne ekskurzije na Kosovu od 6. do 11. septembra 1988.

TEMA TEDNA

SSSS

Zdaj ko so se naši novinarji vrnili s Kosova, bi normalni človek pričakoval, da se bomo lahko promptno konfrontirali z njihovimi vtisi, saj so se sami neposredno konfrontirali s kontrarevolucijo.

Če že drugega ne, naj bi nam vsaj razjasnili nekatere pojme, ki nas, skrajno zbegane in spolitizirane, preokupirajo dan za dnem: kaj konkretno je tam doli **represija, regresija, iredenta, hegemolzem, unitarizem, nacionalizem, šovinizem, nacizem, fašizem** in kar je še takih oznak iz neusahljive ropotarnice naših fatalnih ideoloških tez o sovragih na vseh okopih... Kdo je tam doli v resnici **demagog, avtokrat, pragmatist, konformist, fundamentalistični zasvojenec** ali kar je še takih patoloških oblik uma in duha... Če že zaradi drugega ne, naj bi, preden Slovenci dokončno potonemo in kot narod postanemo zgolj jugoslovanska dekorativna folkloristika - nakazala se je že z neslovenskim sojenjem sredi Ljubljane - vsaj vedeli, zakaj smo izumrli.

A nič in še do danes nič v tem smislu in pomenu. Odkar so se vrnili s tega informacijskega preboja na separatično in iredentistično fronto, se držijo kot egipčanske mumije ali kot naša politična oligarhija, ki ne reče nič, če tega sama izrecno noče in če ji izrecno ne ustreza. Ves svet že ve, kaj pomeni SSSS v srbskem grbu (Samo Slobo Srbiju Spašava), ves svet govori o bobnečih gromovnikih in dušnih pastirjih na mitingih, kjer se množice obnašajo kot besne srednjeveške sekte; naši povratniki s fronte pa govorijo le o tako nepomembnih marginalnih stvareh, kot je **zaostalost, revščina, nezaposlenost, umazanija... Koga pa, lepo vas prosim, sploh zanima, če je narod na robu preživetja in lakote, če nima kruha in dela, če delati ne zmore in ne zna?**

Teh naših kosovskih oglednikov, ki so v pokrajini vsi do zadnjega beležili vsakdanji utrip ob popolni odsotnosti pravilnega in proklamiranega ideološkega razgleda na stvar in ljudi, sploh ni vredno poslušati. Kot da tam doli SPECIALNE VOJNE SPLOH NI!? Da se ti zmeša, ko pa že vsak otrok v vrtcu ve, s kakšno silo divja kontrarevolucija in kako se ji izseljujoča se manjšina na mitingih nerepresivno in kulturno upira!

Morda je komu res lahko vseeno, kdo te na koncu odkljuka: Džuli Švigič, SS ali SSSS, še pa nas je nekaj takih, ki nas prav nič ne zanima, če »narod umira od lakote« ali če gospodarska kriza sega do neba. Mi hočemo iredento, nacionaliste, sovrage vseh baž!

In ker toliko novinarjev na Kosovu ni našlo nobenega iredentista, ki bi se plazil po nacionalističnih okopih, je Milošević lahko resnično prežaljen. Njegov SSSS se lahko tolmači tudi: Samo Slovenija Svoje Sodi. In ker kontrarevolucije sploh ZAČUTILI niso, čeprav kuka izza vsakega ogla, so njihova poročila, kratkomalo - nična!

D. Sedej

Servisnemu podjetju ni mar

Pred nedavnimi deževnimi nalivi so delavci Servisnega podjetja Kranj popravljali dimnike tudi na strehi na Tomšičevi 19 v Kranju. Kljub temu da so jih prebivalci hiše prosili, naj bi pred odhodom kakorkoli zavarovali odprto ostrešje, so jo ob koncu »šihta« jadrno pobrisali, ne da bi uslišali njihove prošnje.

In zgodilo se je, kar so stanovalci strahoma pričakovali: dež je do kraja zmočil in premočil zgornja stanovanja in da ne bi bilo prave poplave, so stanovalci ponoči morali za pomoč zaprositi celo gasilce — da so s ceradami streho improvizirano prekrili.

In kdo bo plačal ogromno škodo?

Nagradna križanka:

Rešitev prejšnje križanke: predstava, separator, ekonomist, vos, baker, dn, koraki, ip, Ovett, tiskovina, nat, registratir, Ilir, Aleš, Renata, meketalo, kač, lak, sago, Eire, tirs, sc, skordant, aj, testat, ZDA, lava, enkalon, partenon, Ica, očala, črnina, nat, Nenad, ant, jm.

Naša Klavdija je izžrebala naslednje reševalce:

1. nagrada: Ivanka Hafnar, Srednje Bitnje, Žabnica
2. nagrada: Lojze Gosnik, Kajuhova 14, Bled.
Tri tretje nagrade: Ivan Demšar, Kurirska 8, Jesenice; Marija Opeka, Koroška 12, Kranj in Iva Slapar, Koroška 14, Kranj.

Čestitamo!

Za današnjo križanko razpisujemo naslednje nagrade.
1. nagrada: 8.000 dinarjev
2. nagrada: 6.000 dinarjev
Tri tretje nagrade po 3.000 dinarjev

Rešitve pošljite do srede, 21. septembra, na naslov: uredništvo Gorenjskega glasa, Moše Pijadeja 1, 64000 Kranj (za nagradno križanko)

FORMULE PRIHRANKA PO OBRESTNIH MERAH

VELJAVNIH OD 1. 9. 1988 DALJE

84 % Dinarska sredstva na vpogled se obrestujejo po 84 %-ni obrestni meri.

176,4 % Vloge vezane nad en mesec se obrestujejo po 176,4 %-ni letni konformni meri. Minimalna vezava je 200.000 din.

Primer: vloga vezana nad 1 mesec

glavnica	1.000.000 din
+	
obresti	147.000 din
=	1.147.000 din

418,5 % Vlogam vezanim nad tri mesece se poleg realnih letnih obrestnih mer, prištejejo še 418,5 %-na indeksacijska stopnja.

Primer: vloga vezana nad 3 mesece

glavnica	1.000.000 din
+	
obresti	521.275 din
=	1.521.275 din

ljubljanska banka

Temeljna banka Gorenjske Kranj

Gorenjc in banka — formula prihranka

GLASBENA LESTVICA RADIA ŽIRI

Dragi bralci, spet začenjamo z glasbeno lestvico Radia Žiri. Danes objavljamo, predloge za domačo in tujo lestvico, bralci Glasa pa boste s svojimi glasovnicami izglasovali vrstni red skladb. Vse pesmi lahko slišite na valovih Radia Žiri v sredo, 21. septembra, od 16. do 19. ure.

Domača lestvica:

1. Aj, aj, aj — Don Juan
2. Katra — Pop design
3. Majda Arh — Ne joči srce za njim
4. Stane Vidmar — Spi moja mala deklica
5. Meri Cetinič — Ne sudite mi nočas
6. Bojan Rakovec — Katarina
7. Agropop — Himna mladosti
8. Magnet — Bodi srečna moja Julija
9. Jasna Zlokič — Ja putujem
10. Helena Blagne — Jedna suza za nas dvoje

Lestvico ureja Nataša Bešter

KUPON

Domača pesem .....
Tuja pesem .....
Novi predlog .....
Naslov .....

Tuja lestvica:

1. Black — Wonderfull life
2. Eddy Huntington — My day
3. Sabrina — Boys
4. Rick Astley — When I fall in love
5. Whitney Houston
6. Glen Medeiros — Nothing's gonna change my love for you
7. Bruce Springsteen — Taugher than the rest
8. Michael Jackson — Dirty Diana
9. Whitney Houston — Where the broken hearts go
10. George Michael — Monkey

Vse, ki boste sodelovali pri glasovanju naše lestvice, čakajo lepe nagrade. Izžrebani bodo dobili kasete, plošče, vsake pol leta pa bomo izžrebali tudi naročnike Glasa.

Med vsemi kupončki, ki bodo prišli v naše uredništvo do ponedeljka, 26. septembra, pa bomo izžrebali tudi nekoga, ki bo lahko brezplačno koristil storitev v Frizerskem salonu Meta v Škofji Loki. Ne pozabite — kupončke pošljite na dopisnici ali razglednici na naslov: **Radio Žiri, Trg osvoboditve 1, 64226 Žiri.**

KAM?

V CARIGRAD

V vseh Alpetourovih poslovalnicah vam ponujajo zanimiv program izletov v Carigrad, s katerimi bodo začeli oktobra. Izleti trajajo po štiri dni, izbirate pa lahko med vožnjo z letalom ali avtobusom.

Izleti stanejo 349.000 dinarjev in približno 40 ameriških dolarjev. Poleg običajnih nakupov bodo vodiči pokazali tudi nekaj kulturnih in zgodovinskih značilnosti Carigrada in okolice, ki sta vsekakor zaradi svojega živahnega življenja, zlasti vrveža na Velikem bazarju ter orientalske folklore nočnih lokalov vredna ogleda.

NARODNA GLASBA:

PREDSTAVLJAMO VAM

FRANC PESTOTNIK-PODOKNIČAR

Maskota Osinih podoknic je humorist, planšar izpod Kamniških planin **Franc Pestotnik-Podokničar,** ki povezuje celotni program na lestvici s klicanjem obdarjenke med nastopom enega izmed narodnozabavnih ansamblov, ki igra brezplačno.

Kdo je Franc Pestotnik? »Odraščal sem z odrom,« pravi, »saj sem stanoval v kulturnem domu na Duplici pri Kamniku, kjer je bil oče upravnik. Igralsko kariero sem začel v ljubljanskem šentjakobskem gledališču, nato sem z Radiom Ljubljana organiziral vrsto razvedrilnih in kulturnih prireditev v domačem kraju in jih povezoval, vmes pa povedal tudi kaj smešnega. Nato sem ustanovil humoristično skupino 1. a razred. Nisem odnehal, ko je skupina razpadla, ampak ubral samostojno pot in začel pisati duhovita besedila...«

Franc Pestotnik se pojavlja zadnja štiri leta. V začetku je bil tudi povezovalec pri ansamblu Marela, ko si je nadel planšarska oblačila. Ko je postal svobodni umetnik, je zapustil svojo redno delo v kamniškem Stolu. Kot organizator Osinih podoknic je že 14-krat plezal po lestvi in klical obdarjenke z vse Slovenije... Sam pravi, da je planšarska noša, ki jo nosi, izvirna, iz 19. stoletja, taka, kot so jo nosili na Veliki planini. Ohranjenih jih je le še deset. Ta noša se razlikuje od bohinjske planšarske noše: značilen je klobuk s širokimi krajci in plašč iz lipovega lubja, pravijo mu tudi »poušjk«, ki ga jeseni zamenjajo s kožuhom.

Tak je torej Franc Pestotnik, ki je v zadnjem času vedno bolj popularen in nastopa tudi v radijskih oddajah Koncert iz naših krajev.

D. Papler

BILO JE PRED LETI...

Kaj je pisal Gorenjec?

V Slovencu iz leta 1888 beremo:

V Kranju se je vršilo dne 4. septembra premovanje konj. Državne premije so dobili za kobile z žrebeti: **Josip Križnar** iz Stražišča 40 gld, **Janez Kepič** iz Cirkelj 25 gld, **Franc Verbič** iz Spodnjih Bernikov 20 gld, **Janez Mali** iz Vogelj 15 gld, po eno srebrno svetinjo so prejeli **Franc Kesič** iz Cirkelj, **Franc Pavlič** iz Klanca in **Andrej Rebolj** iz Hraš. Za mlade breje kobile je dobil **Anton Tiringer** iz Stražišča 25 gld, **Janez Čebul** iz Otoka 20 gld in **Janez Logar** iz Vodic 15 gld.

In v Gorenjcu 19. septembra 1908:

Novi most čez Bistrico pri Podbrezju je skoro popolnoma dogotovljen, ako odštejemo nekatera postranska, nebistvena dela, katera treba pri njem še izvršiti. Po stavbi novega mostu znaša korekcija državne ceste Ljubljana - Podkoren 176 metrov, niveleta ceste pa se je zvišala od 1,5 metra do 2 metra. Most obstoji v glavnem iz betonskega oboka in dveh mostišč čez stranske odprtine. Glavni obok, pod katerem teče Bistrica, je 30 metrov širok... Vsa stavba napravlja na gledalca kaj prijeten vtisek posebno zaradi ličnih stebričkov, ki so postavljeni na glavni obok in imajo nalogo nositi vozovko. Fundiranje temeljev je delalo velike težave, ker se je vršilo v trdi modri ilovici, da se je morala taista razstreljevati... Železo je dala tovarna na Jesenicah, za zgradbo mostu pa so porabili 2,250 kubičnih metrov betona in 22.000 kg železa...

GORENJSKI GLAS	DEŽELE S TROPSKO KLIMO	KDOR SE UKVARJA S SKAPLJANJEM ŽIVALI	SOKRATOV TOŽNIK	NOMINALNA VREDNOST	STANKO VRAZ	SLAVNOSTNI MIMOHOD	POPEVKAR PESTNER	RUŠKA VLADARSKA RODOVINA	ST. IME IT. MESTA TRENTO
PRENOS, PREVOZ BLAGA IN OSEB									
OBNOVITELJ									
SL. VIOLIN. VIRTUOZ / ORDINA OTTA					CIGANI / JAP. MESTO, ZDRUŽ. V KITAKIUŠU				
							ANTON DERMOTA / JEZIK ČRNCEV BANTU		

GORENJSKI GLAS	ZGLADITEV SPORA, POMIRITEV	VRSTA TOPOLA	STEKLENIK ZA RASTLINE	PEVKA PRODNIK	REKA V ZAH. FRANCIJI / MOSTAR					FRANC. ŽEN. IME						
DEL JAHALNE OPREME							NORICE, NEUMNICE	PARTIZANSKA ENOTA	ČEŠKI SLAVIST (LUBOR)	AMER. POPEVKAR (FRANKIE)						
ITALU. SMUČAR (RICHARD)										LADO AMROŽIČ / NIKOLAJ KOPERNIK			NOGOMETNI IZRAZ / SAMODEJNI STROJ			
RESASTA DLAKA					NAVP. KOORDINATA / ZLOBEC CIRIL									POHORSKI GRANIT	VRSTA SMREKE	ZGODNJE SADJE ALI VINO
FR. MESTO V DEPART. VAUCLUSE				DEKOKT / OSKAR KOGOJ							TVOREC USTVARJALEC					
STARINSKI BICIKEL										TKANINA Z VTISNJENIMI SPREMINJAJOČIMI LESKOTNIMI VZORCI		POLITIK GRANFIL				
PRVI RIMSKI ZALOŽNIK					KRAJ PRI SENOVEM / AMARANT						LADJA ARGONAVTOV	REKA V MONGOLIJI IN SZ				
AVTOR KRIŽANKE R. NOČ	LILI NOVY / VOJAŠKA ENOTA			ŠTEFAN ŠČAP / AVSTRIJ. AGENCIJA			OBŽALOVANJE	NEKD. KUBANSKI POLITIK (RAUL)				LJUBKOV ŽEN. IME				
MANJŠI VJAK. TUDI SOCVETJE								HIŠNI BOG PRI RIMLJANIH / NAVRU				ŠVED. ZGODOVINAR IN DRŽAVNIK / SP. SPOLNIK				
GOZDNA ŽIRAFA						NAUK O ENERGIJI										
GL. MESTO SENEGALA						STANKO ARNOLD			GRŠKI BOG VETROV				TANTAL			ARABSKI ŽREBEC

Pred startom v prvi zvezni hokejski ligi govori trener Jesenic Rudi Hiti

Nihče ne razmišlja, da ne bi bili spet prvaki

Jesenice, 14. septembra — Šele v soboto bo na seji predsedstva HZ Jugoslavije jasno, koliko moštev bo nastopilo v novi sezoni 1988-89 v prvi zvezni ligi. Nihče še ne ve, ali bo prvo kolo že v torek ali pozneje. Ni še znano, ali bo v ligi igralo sedem ali šest moštev. Hokejisti Bosne iz Sarajeva so napovedali odpoved igranja v prvi zvezni ligi. Toda Crvena zvezda, Partizan (oba iz Beograda), Medveščak Gortan (Zagreb), Kompas Olimpija (Ljubljana), Vojvodina (Novi Sad) se še naprej pripravljajo za novo sezono. Enako je tudi na Jesenicah. Triindvajsetkratni prvak Jesenice ima novega trenerja: Rudija Hitija. Nihče ne razmišlja, da ne bi bili tudi v novi sezoni spet državni prvaki.

Za trenerja je še poseben iziv, če lahko pokaže vse svoje znanje prav ob prevzemu moštva, ki je bilo že triindvajsetič,po štiridesetih letih hokeja, državni prvak. To so hokejisti Jesenic in njihov novi trener članskega moštva Rudi Hiti. Naloga novega trenerja je tudi, da v igro vnese nekaj novega, boljšega, kot je bilo doslej. Čeprav so pred novo sezono Jeseničani ostali brez štirih ključnih obrambnih igralcev, pa nihče od trenerja, do uprave in seveda tudi sami igralci ne razmišljajo, da bi ne bili tudi v novi hokejski sezoni, ki je pred vrati, ponovno najboljši v državi. Tako razmišljanje jim je prešlo v kri, saj so trdoživi železarji.

Rudi Hiti je svojo hokejsko pot začel na Jesenicah in Kranjski gori. Kmalu je bil državni reprezentant, prvič leta 1965 in je bil nato steber jugoslovanske reprezentance kot mož, ki je bil vedno v prvih vrstah napada. Kar sedemnajstkrat je bil v preprezentanci, ki je igrala na svetovnih prvenstvih in bil v reprezentanci, ki je dvakrat igrala na zimskih olimpijskih igrah. Od leta 1982 naprej je bil igralec v Italiji in tudi trener tega moštva. Tri leta je bil pomočnik prvemu trenerju Bolzana in še sedaj je njihov tehnični svetovalec. Z novo sezono pa je prevzel trenersko delo s prvim moštvom Jesenic. Koliko je v času svoje hokejske poti kot reprezentant dal in kakšni so uspehi moštev in reprezentance je znano. **»Prve trening tekme pred startom v prvi zvezni ligi so pokazale, da je naša vrzel obramba. Igralski kader ožje obrambe, dobra sta oba vratarja, še ni dojel vsega, kar mora storiti obramba, da ne prejema poceni zadetkov. Prav bekovska vrsta še ni pokazala vsega, kar zmore. Mlajši igralci v moštvu se še niso ujeli s svojimi starejšimi vrstniki. Moja naloga je, da v tem času čimbolje uigram prav obrambne vrste. Upam, da bo bolje, saj prav danes pride še en Kanadčan Dough Hicks, ki bo skupaj z drugim Kanadčanom Ramsamom Drčarjem igral v obrambi. Prav ta dva naj bi bila steber tudi napadalcem. Napadalna vrsta je že uigrana, a še bolj se bodo morali potruditi z natančnimi streli na vrata gostujočega vratarja. Če bodo natančni pri strelih, potem se ni treba bati, da bi vratarji pobirali plošček iz mreže za svojim hrbtom. Doslej smo igrali sedem prijateljskih tekem in igrali tudi tri prijateljska srečanja v Italiji. Vsekakor bo letošnje državno prvenstvo sila zanimivo in kvalitetno. V prednosti in na papirju sta kandidata za prvaka Kompas Olimpija in Medveščak Gortan. Mi smo z njimi, čeprav tudi Crvena zvezda in Partizan nista tisti moštvi, ki bi jih lahko podcenjevali. Tu sta še Vojvodina in Bosna, če bosta igrala. Prav Kompas Olimpija in Medveščak Gortan bosta glavni oviri za nas pri ponovnem boju za naslov prvaka. Tako kot mi tudi ostali ne bodo vrgli puške v koruzo, da se ne bi borili za ta najdragocenejši državni hokejski članski naslov.«**

D. Humer

Za jesenice bodo igrali: Cveto Pretnar, Klemen Tičar (vratarja), Dough Hicks, Ramsome Drčar (oba Kanada), Drago Horvat, Bojan Magazin, Roman Pristov, Bojan Kelih, Marko Lah, Tom Jug (branilci), Toni Tišler, Marko Smolej, Andrej Razinger, Zvone Šuvak, Edvard Hafner, Peter Klemenc, Bojan Razpet, Štefan Ščap, Matjaž Kopitar, Jože Borse, Toni Kurbos, Enes Crnović (napadalci).

Hokej na ledu

Jeseniška obramba je šepala

Jesenice, 14. septembra — Prijateljska mednarodna hokejska tekma Jesenice : KAC 7 : 13 (3 : 5, 1 : 6, 3 : 2). Dvorana Podmežakljo, gledalcev 1000, glavni sodnik Dremelj, stranska sodnika Razinger ter Bundalo (vsi Jesenice).

Strelci — 0 : 1 Collard (1), 0 : 2 Cijan (2) 0 : 3 Cijan (3), 0 : 4 Schrot (6), 1 : 4 Klemenc (9), 2 : 4 Kopitar (9), 2 : 5 Pöck (15), 3 : 5 Kelih (17), 3 : 6 Pöck (22), 3 : 7 Szybisti (24), 3 : 8 Collard (25), 3 : 9 Mühr (27), 3 : 10 Puschnig (28), 4 : 10 Razinger (34), 4 : 11 Cijan (35), 4 : 12 Mühr (41), 4 : 13 Pöck (49), 5 : 13 Šuvak (53), 6 : 13 Kopitar (55), 7 : 13 Tišler (58)

Prijateljsko mednarodno hokejsko srečanje na Jesenicah med državnima prvakoma Avstrije in Jugoslavije med KAC in Jesenicami, je pokazalo, da so v tem času hokejisti KAC močnejši od Jeseničanov. Že po treh minutah igre so gostje povedli kar s tremi zadetki. S tako igro pa so nato nadaljevali. A Jeseničani so se le zbrali in po prvi tretjini izid znižali. Tudi v drugi tretjini so imeli premoč na igrišču gostje. Brez težav so premagovali jeseniško obrambo in kot za šalo dajali gole vratarju Tičarju. To je bila tretjina, ki so jo igralci KAC dobili kar s 6 : 1. Na koncu so Jeseničani tudi v obrambi vendarle pokazali, da jim ta igra ni tuja in zaključno tretjino le dobili z golom razlike. Za Jeseničane nista igrala poškodovana Ščap in Horvat, medtem ko je bil pri KAC zaradi službene zadržanosti odsoten prvi mož napada Könning in še četverica igralcev. V četrtek so bili Jeseničani gostje pri Kompas Olimpiji.

D. Humer
Foto: F. Perdan

V soboto deveti Tek po Udinborštu

Kranj, 14. septembra — Športno društvo Kokrica, sekcija za rekreacijo, bo to soboto organizirala že deveti tek po Udinborštu, ki ga prirejajo v spomin na zadnji boj borcev II. bataljona Kokrškega odreda v gozdovih Udinboršta.

Start in cilj bosta pred osnovno šolo na Kokrici. Prvi tek bo tek JLA na 4 km s startom ob 15.45. Ob 16.15 bodo na 2 km dolgi progi tekli mlajši pionorji in pionirke, 4 km dolgo progo bodo imeli starejši pionirji in pionirke, ženske treh starostnih skupin in dveh moških bodo imeli 7 km dolgo progo, medtem ko bodo morali moški ostalih treh starostnih skupin preteči 13 km. Start na tej 13 km dolgi progi bo ob 17 uri.

D. H.

Udarniki, na Zelenico!

Tržič, 14. septembra — Smučarski klub Tržič Vabi svoje člane in ljubitelje smučanja ter Zelenice na delovno akcijo — urejanja smučarskih prog na Zelenici. Akcija bo jutri, 17. septembra. Zbirališče ob 7. uri pri Kompasovi restavraciji na Ljubelju. Če bo slabo vreme, bo delovna akcija v nedeljo ali prihodnjo soboto. 24. septembra.

J. K.

V nedeljo odprto prvenstvo Kranja v streljanju

Kranj, 14. septembra — Sekretariat za ljudsko obrambo Kranj bo v nedeljo na strelišču v Struževem od 8. ure naprej organizator letošnjega že sedmega tradicionalnega odprtega prvenstva Kranja v streljanju s polavtomatsko puško.

Tričlanske ekipe organizacij skupnosti srednjih šol in drugih se lahko predhodno prijavijo na Sekretariatu za ljudsko obrambo do 16. septembra do 12. ure po telefonu 24-187. Posamezniki se lahko prijavijo neposredno na strelišču v Struževem. V dopoldanskem času bodo imele, pri vrstnem redu streljanja, prednost predhodno prijavljene ekipe. Rezultati doseženi v ekipnem tekmovanju se štejejo tudi za uvrstitev v posamičnem razporedu. Za uvrstitev velja samo prvo streljanje, prva serija. Strelišče omogoča tekmovanje v vsakem vremenu.

D. H.

Rado Čermelj novi trener

Kranj, 15. septembra — Vaterpolska igra ima v Kranju tradicijo. Prav v letošnji sezoni je člansko moštvo Triglava iz Kranja v drugi zvezni vaterpolski ligi doseglo cilj, ki so si ga zastavili pred to sezono. Uvrstili so se namreč med prva tri moštva, ki bodo v novi vaterpolski sezoni 1988-89 nastopala v prvi B zvezni ligi. Po končanem prvenstvu so bili drugi.

Že dve sezoni je kranjsko člansko moštvo treniral trener iz Zagreba Mladen Kuštrak. Po končani pretekli sezoni pa so se pri vaterpolskem klubu Triglav odločili, da bo člansko moštvo vodil in treniral v prvi zvezni ligi B domači poklicni trener Rado Čermelj. Rado Čermelj je bil doslej poklicni trener za pionirje in kadete in vodil tudi pionirsko vaterpolsko šolo. Da je dober trener, je že dokazal z uspehi teh moštev. Prav zato je bila odločitev, da bo trener prvega članskega moštva, pravilna odločitev.

D. H.

Kranjčanke se pripravljajo za prvenstvo

Dve zmagi nad Mlinotestom

Duplje, 14. septembra — Rokometašice Kranja, prvakinje slovenske ženske rokometne lige in nove članice druge zvezne rokometne lige, se pripravljajo za začetek tekmovanja v drugi ligi, kjer bo konkurenca ostrejša in boj za obstanek trd.

Pod vodstvom trenerja Andreja Kavčiča so odigrale dve tekmi z Mlinostestom iz Ajdovščine, ki letos meri na prvo mesto v republiški ligi. Prvo tekmo, po tri tretjine, so igrale v Kranju. Zmagale so Kranjčanke prepričljivo s 35 : 19. Igrale so Leničeva, Čeferinova, Bajrovičeva, Oreharjeva, Jurajevčičeva, Jerucova, Gradišarjeva, Mežkova, Bajrovičeva II in Sončeva. Najuspešnejše strelke za Duplje so bile Čeferinova, Oreharjeva, Jurajevčičeva, Jerucova in Gradišarjeva. Kranjčanke niso igrale v popolni postavi. Nato so odigrale povratno tekmo v Ajdovščini in tudi to dobile s 23 : 19. Med strelke so se vpisale vse kranjske rokometašice, s po štirimi zadetki pa sta bili najuspešnejši Jakupovičeva in Kastelčeva.

J. K.

Teniški igrišči na Visokem

Visoko, 14. septembra — Na račun prostovoljnega dela in pomoči nekaterih tovarn so na Visokem zgradili dve teniški igrišči, ki ju bodo otvorili v nedeljo, 18. septembra, ob 14. uri. Če bo slabo vreme, bo prireditev prihodnjo nedeljo. Sicer pa na Visokem pripravljajo za otvoritev pester spored. Najprej bo finale teniškega turnirja, nato množični tek, nogometna tekma med debelimi in suhimi ter tekmovanje v vlečenju vrvi in teku v vrečah.

J. K.

Vabila, obvestila

Kolesarski maraton Soriška planina —Kolesarski klub Janez Peternelj iz Škofje Loke obvešča, da bo v nedeljo, 18. septembra, ob 10. uri na Mestnem trgu v Škofji Loki start tekmovalnega kolesarskega maratona Soriška planina 88. Prijave sprejemajo na startu do pol ure pred začetkom tekmovanja. Kategorije za moške in ženske bosta dve: do 40 in nad 40 let. 25 kilometrov do Podrošta bo vožnja zaprta, nato pa bo še 10 kilometrov tekmovalne vožnje do parkirišča na Soriški planini. Na zadnjih dveh kilometrih je makadam, Pokrovitelj je okrepčevalnivca Lunca iz Škofje Loke, v zelo slabem vremenu pa tekme ne bo.

J. K.

Smučarski skoki v Adergasu — Smučarska zveza Slovenije in SSK Iskra Delta Triglav Kranj prirejata v nedeljo, 18. septembra, ob pol enajstih na 30 metrski skakalnici v Adergasu republiško prvenstvo za pionirje do 13 let. prijave sprejemajo do 9. ure na dan tekmovanja. Uradni trening bo med 9. in 10. uro.

J. K.

Nogometni spored — V II. slovenski ligi igra Naklo v nedeljo ob 10.30 doma z drugouvrščeno Belo Krajino, na Jesenicah bo v nedeljo ob 16.30 derbi med Jesenicami in Triglavom, Sava pa gostuje v Ajdovščini. Mladinci Save igrajo že v soboto ob 16.30 doma z Integral Olimpijo, Britof pa v nedeljo ob 16.30 prav tako doma s Solinarjem. V A gorenjski ligi bo na sporedu 4. kolo. V soboto ob 17.15 bodo igrali Lesce : Polet, LTH : Mavčiče, Alpina : Tržič, Kokrica : Britof, Bitnje : Creina Primskovo in Zarica : Visoko. V B ligi bodo v soboto ob 16.30 prav tako igrali 4. kolo. Pari so Kondor : Velesovo, Preddvor : Hrastje, Bohinj : Alples, Trboje : Šenčur in Grintovec : Podgorje.

D. Jošt

Gorenjsko šahovsko prvenstvo invalidov — Športno društvo invalidov Radovljica prireja v soboto, 17. septembra, ob 9. uri v Društvenem centru v Lescah gorenjsko šahovsko prvenstvo invalidov

J. Rabič

Pionirska atletska prireditev v Kranju — Atletski klub Triglav iz Kranja prireja v soboto in nedeljo, 17. in 18. septembra, republiško prvenstvo pionirjev v atletiki. V soboto se bo začelo tekmovanje ob 16. uri, v nedeljo pa ob desetih dopoldne.

J. K.

V Škofji Loki turnir v malem nogometu — Nogometna ekipa Stripy iz Škofje Loke prireja v soboto, 24. septembra, in v nedeljo, 25. septembra, turnir v malem nogometu na igrišču pri osnovni šoli Petra Kavčiča (za Namo). Prijave sprejema do srede, 21. septembra, Rok Pogačnik po telefonu 62-495, ali pa tega dne ob pol sedmih zvečer na igrišču. Prijavnina je 25.000 dinarjev in jo je treba plačati pred začetkom tekmovanja.

J. S.

V Križah teniško prvenstvo — V okviru akcije Razgibajmo življenje prireja teniška sekcija TVD Partizan Križe in odbor za športno rekreacijo TKS na igriščih v Križah občinsko teniško prvenstvo za članice, veteranke in veterane. Tekmovanje se bo začelo danes, 16. septembra, ob treh popoldne. Nastopili bodo lahko vsi, ki se bodo prijavili še danes na TKS Tržič (telefon 50-342),ali pa uro pred začetkom tekmovanja. Prijavnina bo 3000 dinarjev, uvrstitev pa bodo štele za točkovanje v delavskošportnih igrah.

J. Kikel

Tekmovanja v Lomu, na Brezjah in v Tržiču — V Lomu praznujejo krajevni praznik in zaradi tega bodo organizirali več športnih tekmovanj. V sredo je bil že šahovski turnir, danes ob 16.30 bo odprto prvenstvo Loma v krosu, v soboto ob 9. uri bo pohod na Storžič, na katerega so vabljeni tudi planinci pobratene Planine pri Rakeku, v nedeljo ob pol desetih pa se bo začelo tekmovanje strelcev za Storžiški pokal. V Domu družbenih organizacij **na Brezjah** se bo jutri ob 17. uri začel odbojkarski turnir. Prijave bodo sprejemali pred začetkom turnirja. Prijavnine ni. Na **balinišču Janeza Štefeta na Ravnah v Tržiču bo** v nedeljo turnir v zbijanju. Prijavnina je 1000 dinarjev, plačate pa jo lahko med tekmovanjem, ki bo trajalo med 10. in 16. uro. Turnir bo ob obletnici balinarskega maratona.

J. Kikel

Zanimiva tekaška prireditev

Gorski tek do Češke koče

Jesenice, 14. septembra — Planinsko društvo Jezersko je že drugič organiziralo gorski tek za pokal Češke koče. Letošnji tek je bil v počastitev 88. letnice delovanja koče, ki je bila tudi pokrovitelj. Rihard Murn se v imenu organizacijskega odbora zahvaljuje vsem, ki so pomagali pri izvedbi teka, še posebej pa ZTKO Kranj in Smučarskemu klubu Jezersko. Prihodnje leto, drugo nedeljo v septembru, bo že tretji tek, ki želi postati tradicionalen.

Proga letošnjega teka je potekala od hotela Kazina po običajni planinski poti do Češke koče. Startalo je deset deklet in devetnajst moških. Proga je bila dolga 4770 metrov in je imela 662 metrov višinske razlike ali kar 138 metrov na kilometer. Najhitrejši so potrebovali le dobre pol ure, vsi pa so bili na cilju v eni uri. Najhitrejši je bil Mirko Teraž s 13 minutami, 15 sekundami in 90 stotinkami. Med moškimi do 30 let so bili najhitrejši Mirko Teraž, Martin Zuletič in Lojze Katrašnik, med moškimi nad 30 let Stane Stanovnik, Ivan Urh in Tone Djuričič, med ženskami pa Marija Trobec, Fani Stanovnik in Saša Slapar. Skupno so bili nahitrejši Mirko Teraž, Stane Stanovnik in Ivan Urh.

J. K.

Matjaž Zupan četrti v Frenštatu

Kranj, 12. septembra — Na srednji olimpijski skakalnici v Frenštatu, kritična točka je 90 m, je za veliko nagrado Frenštata v soboto nastopilo petinosemdeset smučarskih skakalcev iz desetih držav.

V tem čehoslovaškem mestu so poraz doživeli prav reprezentantje ČSSR, saj niso dosegli prav vidnih mest. Zmago si je priskakal nekdanji vzhodnonemški olimpijski zmagovalec in svetovni prvak Jens Weissflog. Enako najboljši rezultat na plastičnih skakalnicah v svoji karieri je s četrtim mestom dosegel član Iskre Delte Triglav Matjaž Zupan.

Na 30. mesto se je uvrstil Robert Kopač, P. Kopač je bil 35., 42. Dolar, 48. J. Debelak, zunaj konkurence, finala, je bil 57. Verdev, 62. Golob, 66. Tomše.

D. H.

Tržičani vabijo na atletsko prvenstvo

Na igrišču ob osnovni šoli heroja Bračiča v Bistrici pri Tržiču bo v sredo, 21.9., in četrtek 22.9.1988, ob 15.30 uri letošnje odprto občinsko prvenstvo v atletiki za moške, ženske in pionirje.

Letos so se organizatorji, odbor za športno rekreacijo pri TKS Tržič, atletska sekcija TVD Partizan Tržič in ŠSD Polet, odločili na prvenstvo povabiti tudi atlete in rekreativce iz drugih občin in zamejstva, da bi na ta način še bolj popestrili tekmovanje, za katerega že v Tržiču vlada vsako leto precejšnje zanimanje.

Moški, ki bodo razdeljeni v dve starostni kategoriji z mejo pri 35 letih, bodo nastopili v tekih na 100 in 1500 metrov, skokih v daljino in višino ter metu krogle, ženske, ki bodo tekmovale v enotni kategoriji, bodo tekle na 100 in 800 metrov ter skakale v višino in daljino, pionirji, tu lahko nastopijo le pionirji s stalnim bivališčem v občini Tržič, pa bodo tekli na 100 in 1000 metrov ter se preizkusili v skoku v višino in daljino. Poleg tega so organizatorji pripravili za tiste vsestranske tekmovalce in tekmovalke še preizkus v troboju, kjer vsak izbere tri poljubne discipline, v katerih bo tekmoval.

Prijave je potrebno poslati do srede, 21. 9., do 12. ure na TKS Tržič, Bračičeva 4 ali jih sporočiti po telefonu 50-342. Za tekmovalce iz Tržiča, ki so člani OO ZS se bodo rezultati upoštevali v točkovanju za Delavske športne igre, celotno prvenstvo pa bo potekalo pod geslom Sonce, voda, zrak, svoboda!

J. Kikel

Športniki za jubilej Peka

Tržič 10. septembra — Tovarna obutve Peko je v okviru številnih prireditev, s katerimi je proslavila svojo 85. obletnico obstoja pripravila tudi tradicionalno Športno rekreativno srečanje delavcev. Letos je bilo to srečanje še posebej množično, saj je nastopilo blizu 900 zaposlenih, ki so se merili v kegljanju, namiznemu tenisu, odbojki,tenisu, streljanju, malem nogometu, balinanju in šahu. Tekmovanje je potekalo na športnih terenih v Tržiču, bilo pa je ekipno — vsi sodelujoči so bili namreč tekmovalci svojih osnovnih organizacij sindikata. Tako so prišli tudi udeleženci iz osnovne organizacije v Trbovljah in Ludbregu ter Ormožu, Benediktu in iz prodajalen Trgovske mreže.

V tekmovalnem delu so imeli največ uspeha med ženskimi ekipami OOS Obutev II pred OOS Komerciala in OOS DSSS, med moškimi OOS DSSS pred OOS Obutev II in OOS Orodjarna, v generalni razvrstitvi pa so zmagali člani in članice OOS DSSS s 128 točkami pred OOS Peko obutev II 127, OOS Komerciala 91, OOS Obutev I 76, OOS Budučnost Ludbreg 74 itd.

J. Kikel

ureja JOŽE KOŠNJEK

ALPETOUR

TRGATEV NA VIPAVSKEM IN SKOK ČEZ MEJO V GORICI, ODH. OD 19.9.,
RABAC - UPOKOJENCEM NUDIMO JESENI IN POZIMI RESNIČNO POCENI POČITNICE (OD 102.000 DIN NA TEDEN)
MUNCHEN - OKTOBERFEST, ENODNEVNI OBISK BAVARSKE PRESTOLNICE IN PRAZNIKA PIVA, OD 17.9. - 2.10. ODHODI ZA POSAMEZNIKE 24.9. IN 1.10.
DUNAJ, ODH. 30.9.
BRNO, ODH. 23.9. IN 6.10.
ČEŠKI GRADOVI, 4 DNI, ODH. 13.10 (UGODNO)
CARIGRAD ODH. 5. IN 8.10
DRESDEN, ODH. 12.10
KRAKOV, ODH. 12. IN 15.10
BUDIMPEŠTA, ODH. 7. IN 14.10
RIM ODH. 25. IN 27.11
NAŠI IN VAŠI **IZLETI PO DOMOVINI IN TUJINI.** SKUPINAM JE NA VOLJO IZBOR ENO-, DVO- IN TRODNEVNIH IZLETOV PO (SEVEDA) UGODNIH CENAH. PROGRAM DOBITE V NAJBLIŽJI ALPETOUROVI TURISTIČNI POSLOVALNICI, LAHKO PA GA ZAHTEVATE PO TELEFONU 064/61-660
MEDNARODNI SEJMI V AVSRIJI, NEMČIJI IN ITALIJI (ZA SKUPINE)
Z GLASBO PREK MEJA
MIDDLE OF THE ROAD IN 7 MLADIH,
LJUBLJANA (HALA TIVOLI 22.9.)
CELJE (HALA GOLOVEC) 23.9.

Osrednja knjižnica občine Kranj

Tavčarjeva 41 — Telefon 27 471 — Poštni predal 73

Odbor za delovna razmerja

Objavlja prosta dela in naloge

1. KNJIŽNIČARJA v splošnem oddelku za določen čas

(nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

Nastop dela v drugi polovici oktobra 1988.

Pogoj: srednja izobrazba

Za opravljanje del in nalog je določeno trimesečno poskusno delo. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z življenjepisom in dokazilom o izobrazbi v 8 dneh po objavi na naslov: Osrednja knjižnica občine Kranj, odbor za delovna razmerja, Tavčarjeva 41, Kranj.

TRIKON®

TRIKON Tovarna pletenin in konfekcije Kočevje
TOVARNIŠKA TRGOVINA KRANJ
Planina III, Janka Puclja

VELIKA IZBIRA HLAČ ZA VSO DRUŽINO ZA HLADNEJŠE IN MRZLE DNI

posebno bogata izbira ženskih hlač

OTROŠKI JEANS od 30.000 do 45.000 din

NAKUP V TOVARNIŠKI TRGOVINI TRIKON JE OBIČAJNO ODLIČEN POSEL!

Trgovina je odprta med tednom od 8. do 12. in od 16. do 19. ure, ob sobotah pa od 8. do 13. ure

---

Merkator - Kmetijsko živilski kombinat Gorenjske
Cesta JLA 4, Kranj
TOZD KOMERCIALNI SERVIS KRANJ

Ko gradite, obnavljate ali to šele nameravate, ne pozabite! Odprta je nova trgovina z gradbenim materialom v Stražišču pri Kranju, Pševska 18 - bivša Opekarna.
Iz širokega asortimana gradbenega materiala vam nudimo vse vrste opeke, betonskih blokov, strešne kritine, hidro - termo izolacijske materiale, pesek, mivko, opečni zdrob, itd.
Med dugim nudimo vse vrste armaturnih mrež, lesene opaže (uvoz iz Švedske). Kupcem se skušamo prilagoditi po širokem asortimanu, kot tudi po konkurenčnih cenah.
Blago dostavimo tudi na dom, možnost uporabe avtodvigala!
Delavni čas je vsak dan od 7 do 15 ure, tudi ob sobotah od 7 do 11 ure.
Telefon 21-140 in 21-180!
Pridite in se prepričajte!
Priporoča se KOMERCIALNI SERVIS KŽK Gorenjske Kranj, trgovina z gradbenim materialom Stražišče!

ANGLEŠKI ZGODOVINSKI SPEKTAKEL

ZADNJI KITAJSKI CESAR

fest '88

BOŽANSKA FRESKA KITAJSKE ZGODOVINE IN NAJVEČJI USPEH REŽISERJA BERNARDA BERTOLUCCIJA PRIHAJA V NAŠE KINEMATOGRAFE: KINO CENTER KRANJ (od 13. septembra), KINO ŽELEZAR JESENICE, KINO DOM KAMNIK, KINO TRŽIČ IN KINO DUPLICA.
PRISRČNO VAS VABIMO, DA V 160 MINUTAH SPOZNATE DEL KITAJSKE ZGODOVINE!

13. – 17. ob 16. in 19. uri
18. ob 15. in 18. uri
19. – 20. ob 20. uri

OSNOVNA ŠOLA DAVORIN JENKO CERKLJE NA GORENJSKEM

Komisija za delovna razmerja razpisuje prosta dela in naloge:

VZGOJITELJICE

za določen čas od 17. oktobra 1988 do 17. maja 1989.

Pogoji so zakonsko določeni.
Prijave z dokazili naj kandidati pošljejo v roku 8 dni po objavi.
O izbiri bodo obveščeni najpozneje v 30 dneh po končanem razpisnem roku.

ZA GOTOVINSKO PLAČILO NUDIMO

25% popusta

pri nakupu

ZAMRZOVALNIH OMAR GORENJE 240 lit.tip ZO 2011

in PRALNIH STROJEV tip 040 in 060

od 14. 25. septembra 1988

murka **poslovalnica ELGO**

PEVCI! PEVKE!

Vabi vas Pevski zbor LIPA pri društvu upokojencev, Radovljica, Ljubljanska 4, da se nam pridružite. Javite se pismeno ali telefonsko na številko 74-042. Vabljeni vsi!

---

mira

Stavbno in pohištveno mizarstvo p.o.
Radovljica, Šercerjeva 22

razpisuje prosta dela in naloge:

SNAŽILKE

za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom, polovični delovni čas (od 13. do 17. ure).
Razpis velja do zasedbe.

GOSTILNA

LOJZKA ALEŠ — **Breg ob Savi tel. 40-138**

OBVEŠČA

cenjene goste o novem delovnem času:

od 15.9.1988 dalje bo gostilna odprta **VSAK DAN** od 11 - 22. ure
ob nedeljah pa od 11. - 15. ure
Zaprto bo ob ponedeljkih

GORENJSKI GLAS
VEČ KOT ČASOPIS

KOMPAS JUGOSLAVIJA

POČITNICE 88 - DOMOVINA

● KOMPASOVO MALO MISTO SUTIVAN/Brač vas pričakuje!
ODHOD: 10. septembra; cena za 7 dni le 163.000 din; ODPLAČILO NA OBROKE!
● KOMPASOVO VELO MISTO - VIS in KOMIŽA, še prostor v zasebnih sobah in hotelih na Visu in v Komiži v septembru. Cena za 7 dni le 142.000 din v zasebnih sobah in 203.000 din v hotelih. ODPLAČILO NA OBROKE!
● OGLEJTE SI NAŠ POSEBNI PROGRAM »POČITNICE Z LETALOM« (srednja in južna Dalmacija, Črnogorsko primorje, Ohridsko jezero in Istra)
● JESEN NA LOŠINJU - hoteli VESPERA, AURORA, PUNTA, CENA za 7 dni že od 250.000 din dalje; organiziran avtobusni prevoz - doplačilo 40.000 din; ODHODI vsako soboto od 17.9. dalje!

Posezonsko znižanje cen tudi v Kompasu!

od 27.8.88 DALJE:
● BOL/Brač, zasebne sobe, polpenzioni, SAMO 170.000 dni za teden dni. MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE!
● NOVIGRAD/dep. Stela Maris, polni penzion samo 139.500 din za teden dni!

OD 3.9. DALJE:

● Znižanje cen v Rabcu, Cresu, Baški, Njivicah, Crikvenici, Rabu in Novalji!

OD 10.9. DALJE

● Znižanje cen v Poreču, Rovinju, Rabu in Bolu!
V poslovalnicah KOMPASA vam bodo posredovali vse podatke o objektih in znižanih cenah!

POČITNICE 88 - TUJINA SUPER JANEZOVA PONUDBA

● ŠPANIJA, Palma de Mallorca 8 dni, 4.10.
PLAČLJIVO V 4 OBROKIH!

KOMPASOVI JESENSKI IZLETI PO DOMOVINI in k sosedom v septembru in oktobru!

PRIPOROČAMO ZA SKUPINE:
● LETALSKI IZLETI: Vis, Hvar, Črna gora, Makedonija, Bosna in Hercegovina, Vojvodina;
● AVTOBUSNI IZLETI: Rogla, Prekmurje, Brioni in Rovinj, Kornati, Sirogojno, Kopački rit, hrvatsko Zagorje
● AVTOBUSNI IZLETI K SOSEDOM: Rezija, Gonars, Oglej, Gradež; Avsrijska Koroška;
NA VAŠO ŽELJO PRIPRAVIMO TUDI DRUGE PROGRAME!
● ZA VSE LJUBITELJE ZGODOVINE IN SAMOSTANOV: - BOSNA IN SAMOSTANI SRBIJE, 8 dni avtobus, 24.9., 620.000 din
● ZA VSE KI ŽELE PEŽIVETI ODDIH MALCE DRUGAČE:
— SAJ NI RES PA JE - OHRID ZA POČITEK IN POTEP, 5 dni, 25.9. in 2.10., letalo, 437.500 din

KOMPASOVI IZLETI V TUJINO

● BUDIMPEŠTA, 3 dni, 23.9.
● DUNAJ, 2 in 3 dni, 24. in 23.9., cena od 165.700 din
● GRADEC, 1 dan, 1., 2., 7., 8., 10.
● PADOVA - BENETKE, 1 dan, 1.10.
● VERONA - GARDA - CORTINA D'AMPEZZO, 23.9., 3 dni
● SAN MARINO - RIMINI, 2 in 3 dni, 16.9., 24.9.
● RIM SKOZI STOLETJA, 5 dni, 14.9., 19.10.
● AMSTERDAM, 4 dni, 29.9., 6 in 13.10
● SVETA DEŽELA JERUZALEM, 8 dni, 28.9.
● JORDANIJA - SIRIJA, 8 dni, 30.9.
● JORDANIJA - JERUZALEM, 8 dni, 30.9.
● EGIPT, 9 dni, 7. in 14.10
● MADRID, 4 dni, 7., 14. in 21.10
● MOSKVA - LENINGRAD - KIJEV, 30.9., 7.10. 14.10.
● MOSKVA - LENINGRAD, 12. in 16.10
● MOSKVA - VOLGOGRAD, 21.10, 8 dni
● MOSKVA - TAŠKENT - BUHARA - SAMARKAND, 8 dni, 4.11.
● MOSKVA - SOČI, 8 dni, 25.11.
● SINGAPUR, 10 dni, 20.10
● BALI - BANGKOK - SINGAPUR, 11 dni, 22.10.
● VELIKI KITAJSKI ZID 10 dni, 9.10.
● VELIKA KITAJSKA TURA, 17 dni, 13.11.
● KUBA, 13 dni, 14.10.
● NEW YORK - LOS ANGELES - SAN FRANCISCO, 11 dni, 10.10.
● INDIJA - KATMANDU, 14 dni, 16.10. 16.11.
● KAPADOKIJA - ANATOLIJA, MESEČEVA POKRAJINA, 10 dni, 27.9.
● TUNIZIJA in NJENE OAZE, 8 dni, 8. in 22.10.
● AVSTRALIJA, 16 dni, 20.11. in 26.12.
● MADRID - ANDALUZIJA 25.11. in 30.12.
● BRAZILIJA IN ARGENTINA, 15 dni, 26.12.
● KENIJA SEJŠELI, 13 dni, 21.11., 28.12.
● PERU - BRAZILIJA, 14.10.

Prijave sprejemajo naslednje Kompasove poslovalnice: Škofja Loka Nama — tel.: 61-957, Kranj, — tel.: 28-473, Jesenice — tel.: 81-768, Bled — tel.: 77-245, Kranjska gora — tel.: 88-162

MALI OGLASI
tel.: 27-960
cesta JLA 16

APARATI STROJI

Ugodno prodam črno-beli TV sprejemnik in 70-litrski hladilnik. Tel.: 27-015

Prodam dva STRUŽNA AVTOMATA, znamke Hofman fi 15 in fi 25 mm. Tel.: 70-401, od 19.-21. ure 13867

TV anfora črno-beli in RAČUNALNIK PC/XT turbo (640 KB, 2 flopi), prodam. Tel.: 23-645 13887

Prodam ČB in barvni TV gorenje in GRAMOFON 2006 iskra. Veno Lapanja, C. revolucije 5, Jesenice 13890

Prodam TRAKTOR FIAT 420 DT, pogon na vsa štiri kolesa, prevoženih 300 ur. Mrak, Zminec 27, Škofja Loka 13902

MULTIKULTIVATOR ACME, 8 KM s prikolico in plugom za oranje zemlje ter gradbeno dvigalo ugodno prodam. Jordan Glavina, Zg. Besnica 94 14038

Prodam barvni TV gorenje, star 11 let. Kralj, tel.: 50-216 14039

Prodam KOMBANJ silažni SIP 80 K, nov. Olševek 40, Preddvor 14071

Ugodno prodam pralni STROJ gorenje in ČB TV. Tel.: 61-336 14074

Union special OVERLOCK industrijski, prodam. Tel.: 73-072 14079

FOTOGRAF Janez Žumer

Izdelava fotografij za vse vrste osebnih dokumentov V DVEH URAH

KRANJ, Partizanska 4.
☎ 23-893
(pri Prešernovem gaju)

Prodam PUHALNIK z noži. Franc Stanonik, Vincarje 20, Škofja Loka 14110

Prodam barvni TV gorenje na daljinsko upravljanje, tepih in dva fotelja. Tel.: 73-294 14112

Ugodno prodam nov ČB TELEVIZOR še v garanciji. Tel.: 24-805 14114

Prodam STROJ za izdelavo betonskih kvadrov in sprecijalni mešalec. Gregorc, Sp. Veterno 3, Tržič 14132

Ugodno prodam dobro ohranjen KOMBAJN za krompir znamke WILMAUS ali menjam za novo FREZO cimos. Tel.: 42-713 14145

Prodam malo rabljeno motorno ŽAGO homelite 290, še v garanciji. Tel.: 79-713 14165

Prodam enoosno prikolico za manjši traktor T.V. Pokljukar, Poljšica 5/a, Zg. Gorje 14183

Prodam 100 litrski BOJLER-nerabljen in šivalni STROJ bagat. Benedičič, Galetova 12, Kranj Kokrica 14184

Delavska univerza Škofja Loka vabi k sodelovanju vse, ki bi želeli poučevati v tečajih tujih jezikov ter tečajih kuhanja, šivanja, ročnih del.
Radi bi razširili naš krog sodelavcev, predavateljev z usteznim znanjem tudi s področja rekreacije, medicine in alternativne medicine.
Vse informacije dobite pri Delavski univerzi Škofja Loka, Podlubnik 1/a, telefon n.c. (o64) 62-761, direct 60-888, 61-865.

KINOKRANJ

Razpisna komisija DO KINOPODJETJE KRANJ p.o. KRANJ - Stritarjeva 1

razpisuje dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA - DIREKTORJA

Za individualnega poslovodnega organa - direktorja DO je lahko imenovan delavec, ki poleg zakonsko določenih pogojev izpolnjuje še naslednje pogoje:

- da ima višješolsko izobrazbo ekonomske ali tehnične smeri in tri leta delovnih izkušenj pri odgovornih delih in nalogah,
- da ima srednješolsko izobrazbo tehnične ali ekonomske smeri in pet let delovnih izkušenj pri odgovornih delih in nalogah,
- da pozna delo v reproduktivni kinematografiji,
- da ima organizacijske sposobnosti in lastnosti, ki se ocenjujejo po določilih družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Kranj.

Kandidat bo izbran za štiri leta.

Prijave s kratkim življenjepisom in natančnimi podatki o strokovni izobrazbi in dosedanjem delu naj kandidati pošljejo na naslov: KINOPODJETJE KRANJ, Stritarjeva 1, Razpisna komisija, v 15 dneh po objavi.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu sveta DO o imenovanju.

Cestno podjetje Kranj OBVEŠČA, da bo cesta L-3805 na odseku

SPODNJA BESNICA - RAKOVICA

zaprta za ves promet od 19.9.1988 do 8.10.1988 zaradi obnove ceste.

Avtobusni promet bo urejen s prestopanjem.

Obvoz za ostali promet pa je določen na relaciji:

RAKOVICA - KRANJ - KROPA - JAMNIK - NEMILJE - SPODNJA BESNICA in obratno.

Udeležence v prometu opozarjamo, da se ravnajo po cestno - prometni signalizaciji in z razumevanjem upoštevajo, da navedena dela iz tehničnih in varnostnih razlogov ni možno izvajati med prometom.

ALPETOUR

Služba voznih redov ŠKOFJA LOKA

OBVESTILO

Cenjene potnike obveščamo, da bo v času zapore ceste na liniji SP. BESNICA - RAKOVICA od 19.9. do 8.10. 1988 v celoti spremenjen vozni red avtobusnega prometa in sicer na relaciji PODBLICA - KRANJ in obratno.

Spremenjen vozni red bodo potniki lahko prejeli pri voznem osebju in pri informacijah na AP KRANJ.

Prodam barvni TV koerting, 160 SM in barvni TV gorenje za 60 SM. Tel.: 45-454 14196

Pletilni STROJ brother enoredni z električno glavo in vgrajenim krojilcem, prodam za cca 6,5 M. Medja, C. Jes. boh. odreda 3, Boh. Bistrica, v nedeljo 14207

Prodam večji prenosni RADIO-KASETOFON toschiba. Tel.: 39-978, popoldan 14215

Ugodno prodam pralni STROJ. Tel.: 38-357 14219

Prodam SILO KOMBAJN SK 80. Franci Čadež, Delnice 7, Poljane 14220

KŽK

KŽK Gorenjske Kranj TOZD Kmetijstvo Kranj nudi rejcem konj in ostalim OVES po ugodnih cenah.
Informacije in blago lahko dobite v naši mešalnici močnih krmil Škofja loka telefon št. 60-979.
SE PRIPOROČAMO!

Ugodno prodam nov MOMENT ključ firme Tona ČSSR. Ropret, Ljubljanska c. 36/b, Kranj 14221

Prodam TRAKTOR URSUS 355. Tel.: 51-008 14226

Prodam pol leta star VIDEOREKORDER z dokumenti. Tel.: 36-722 14228

Prodam ročne STATVE 140 cm z bilom. Tel.: 78-361 14230

Poceni prodam nov barvni TV, ekran 42 cm, z daljinskim upravljanjem. Dobnikar, Virje 1, Medvode 14237

Prodam MULČAR, možna regulacija širine in moped. Ljubno 27, Podnart 14247

Prodam TRAKTOR Same Delfino 32. Kozjek, Breg ob Bistrici 6, Križe 14255

Prodam STISKALNICO knaker in črno-bel TV gorenje. Tel.: 78-451 14273

Prodam STRUŽNICO za les (draksel). Tel.: 61-830 14274

Prodam MOTOR SUZUKI RM 125, letnik 1982 s carinsko deklaracijo, ojačevalec Pro- series 2 x 150 W sinusa, ojačevalec VMOS turbo 2 x 300 W sinusa, disco efekt (helikopter 6) 10 kanalno mešalno mizo in digital delay roland SDS 1000. Šušteršič, Zg. Bitnje 213, Žabnica 14276

Prodam RAČUNALNIK COMMODORE 64 complet in TV color Grunding. Tel.: 27-976 14278

Prodam mizarski STROJ. Tel.: 46-110 14296

Ugodno prodam GLASBENI STOLP BENYTONE 2 x 70 W. Tel.: 42-687 14297

Prodam molzni STROJ Alfa laval. Vinko Drešar, Donova 2, Medvode 14312

Prodam črno-beli prenosni TELEVIZOR philips, ekran 30 cm. Tel.: 28-611 14320

GRADBENI MATERIAL

Prodam 190 vreč PERLITA. Franko Andrej, Poljanska 19, Škofja Loka, tel.: 60-824 13907

Prodam 150 kvad. m smrekovega opaža. Naslov v oglasnem oddelku. 14006

Prodam 12 kosov LEG 18/24, dolžine 8 m in manjše število ŠPIR 12/16. Tel.: 79-414 14045

Ugodno prodam železne stopnice, dobro ohranjeno litoželezno kopalno KAD in 30 kosov cestnih robnikov 20/10. Franc Bogataj, Log 1, Železniki, tel.: 66-772 14053

Prodam strešno OKNO 70 x 85, 13 kvad. m plastificirane plute. Tel.: 50-421, dopoldan 14081

Prodam bankine, punte in 100 vogalnikov BH 6. Gregorc, Sp. Veterno 3, Tržič 14131

Smrekov opaž, šir. 10 cm, ugodno prodam. Tel.: 62-849, Sagadin, Podlubnik 261, Škofja Loka 14142

Prodam 6 kosov plošč železa 2x1 m, debelina od 3-10 mm in vodno črpalko vsisna cev fi 10 cm. Naklo, ul. P. Medetove 39, tel.: 48-009 v soboto in nedeljo ni informacij 14152

Prodam ROLETE Jelovica, različnih velikosti. Tel.: (064) 80-682, od 9. do 12. ure 14158

Domačo opeko nerabljeno za peči in dimnike, prodam. Tel.: Habjan, 61-652 14170

Prodam star BOBROVEC. Tel.: Habjan, 61-652 14171

20 kosov radiatorskih ventilov, malo rabljenih, prodam, 50 odstotkov ceneje. Tel.: 67-023 14187

Prodam keramične ploščice in les(prizme za balkon). Tel.: 70-087 14209

Ugodno prodam: termopan okno 140 x 100, termopan vrata 80 x 230 in dvojna zastekljena okna 110 x 150, 70 x 150, 100 x 80 (z roleto). Tel.: 75-612, popoldan 14224

Pocinkano strešno obrobo 26 m, žlebove 28 m, lesene rolete 64x150 20 kosov, 47x150 20 kosov, 2 okna 120 x 140 in 130x100, štedilnik na drva gorenje, pomivalno korito, poceni prodam. Jože Roblek, Bašelj 36, Preddvo, tel.: 45-292 14264

Prodam 3 kose nova VRATA lužen hrast. Tel.: 27-976 14279

Suhe smrekove deske za ladijski pod in 5 literski bojler, prodam. Tel.: 36-490 14282

Prodam nova vhodna VRATA. Tel.: 45-717 14302

Prodam 2 kosa ARMATURNE mreže fi 10/6, stroj za ravnanje betonskega železa in 25 odstotkov ceneje nov elektrišni ŠTEDILNIK-4 plošče. Tel.: 37-777 14309

Prodam 35 vreč PERLITA P 2, 1,6 kub. m siporeksa 5 cm, novo vezano okno 60 x 80. Tel.. 62-046 14323

RAZNO PRODAM

Ugodno prodam PRALNI STROJ, BARVNI TELEVIZOR Gorenje in 60 l KOTEL za žganjekuho. Štirnova 10, Kranj (Primskovo)

Prodam 6 betonskih stebrov za kozolec. Tel.: 73-449 13870

Prodam krmno REPICO-perko. Kuralt, Žabnica 45 13957

Prodam bukova DRVA. Sp. Bela 9, Preddvor 13962

Prodam avto prikolico, vrtne jagode popenjalke in rože trajnice. Tel.: 40-590 14001

Prodam borove obloge 7 in 6 cm, gajbice in lestve dvojne prostostoječe, vse po ugodni ceni. Tupaliče 59 14008

Prodam camp prikolico s predšotorom za 400 SM, ogled v avtocampu ŠOBEC, 18. september, dopoldan. Tel.: 34-977 14017

Prodam sadike LIGUSTER za živo mejo. Vovk, Lesce, Boštjanova 4, tel.: 74-005 14040

Prodam silažno KORUZO. Tel.: 43-098 14043

Prodam kombiniran VOZIČEK Peg in Chicco stolček. Zadružna 2, Kranj 14055

OPTIKA VERVEGA NEVENKA
Tavčarjeva 1, Kranj
tel.: 27-610
(nasproti Delikatese)

Vam nudi hitro in kvalitetno izdelavo vseh vrst očal z navadnimi in specialnimi lečami.

Izdelujemo na recept in brez njega

Prodam PRIKOLICO za osebni avto. Tel.: 42-115 14070

Prodam domače žganje in traktorske gume 11.2/10-28. Škofjeloška 33, Kranj 14083

Prodam VIKEND-BARAKO. Britof 239 14095

Prodam semensko PŠENICO in suha DRVA za krušno peč. Ljubno 19, tel.: 70-055, popoldan 14135

Prodam drobni krmilni KROMPIR. Žabnica 57, tel.: 44-562 14138

Moško KOLO senior 5 prestav, prodam. Tel.: 62-849, Sagadin Jože 14143

Prodam trosed, dva fotelja, omaro, AMI 8 po delih in prednjo luč za R 12, novo. Ogled sobota. D.Stana, J. Puclja 7/31, Kranj, tel.: 36-122 14160

Prodam plastično CISTERNO za kurilno olje 2000 l. Angela Kuhar, Sr.vas 14, Šenčur, tel.: 41-064 14166

Prodam pralni STROJ gorenje, auto kasetar, tepih 3,5 x 2,5. Ašanin, Likozarjeva 27, Kranj 14169

Prodam BMX rog. Tel.: 48-209 14181

Nov nemški ŠOTOR, prodam. Tel.: 23-687 14194

Prodam globok italijanski športni VOZIČEK (znamke peg, modri žamet), cena 200.000 din. Ana Polajnar, Mestni trg 30, Škofja Loka 14234

Prodam globok in športni otroški VOZIČEK peg in nahrbtnik. Tel.: 51-905 14235

Prodam cisterno za kurilno olje 2x2x1 m, 4000 litrov. Reteče 46, Škofja Loka 14239

Ugodno prodam nov KOMPRESOR in bukova DRVA. Tel.: 79-964 14243

Poceni prodam rabljena lesena dvižna garažna VRATA in poškodovano Z 101 M, letnik 1980. Ogled Draga Brezarja 1, popoldan, tel.: 26-096 14251

Prodam novo trajnožarečo PEČ MAGMA 7 in platišča za GOLF X. Arhar, Vincarje 42, Škofja Loka 14268

Prodam KOLESA: pony, otroško dirkalno in BMX. Tel.: 27-976 14277

Prodam PRIKOLICO za osebni avto. Zupan, Zalog 92, tel.: 42-574 14283

Prodam belo, dolgo poročno obleko št. 40 in dobro ohranjeno SPALNICO. Berce, Podlubnik 40, Škofja Loka, tel.:61-217 14285

Prodam gostinsko opremo, malo rabljeno, skoraj novo, cena ugodna. Tel.: 62-847, po 21. uri 14288

Novo krzneno JOPO zajec št. 38-40, prodam. Tel.: 61-467 14290

Prodam drobni KROMPIR za krmo. Zadraga 15, Duplje 14299

Prodam nemškega OVČARJA, starega 11 mesecev ter 50 litrski bojler gorenje in rabljen pralni STROJ gorenje. Tel.: 42-772 14301

Poceni prodam krznen PLAŠČ ovca št. 44, za manjšo postavo. Tel.: 24-635 14306

Prodam brezova DRVA. Janez Zupin, Sidraž 5, Cerklje 14321

DELAVSKA UNIVERZA ŠKOFJA LOKA

VAS VABI V TEČAJE

TUJIH JEZIKOV — angleščine, nemščine, francoščine, italijanščine, latinščine, za mladino in odrasle
KUHANJA — začetni in nadaljevalni (50 urni) ter tematski(10do15ur)
ŠIVANJA — začetni in nadaljevalni (50 ur) ter izpopolnjevalni (30 ur)
STROJNEGA PLETENJA
ROČNIH DEL
AVTOGENEGA TRENINGA

Pričetek tečajev bo v septembru in oktobru 1988. Prijave sprejemamo do 30. septembra 1988 vsak dan od 8.00 do 15.00 ure na naslov: Delavska univerza Škofja Loka, Podlubnik 1/a, telefon n.c. (064) 62-761, direct 60-888.

AKTUALNO: Vabimo vas v 3 dnevni **TEČAJ KONZERVIRANJA ŽIVIL** (vlaganje, zamrzovanje, vkuhavanje zelenjave ter kompotov, sokov, mezg, marmelad).

Prijave za tečaj sprejemamo do 20. septembra 1988.

Ugodno prodam tovorno PRIKOLICO, dobro ohranjeno. Tominčeva 26, Stražišče 14173

Prodam črno-beli TV gorenje, star pet let, nov ekran in hrastov sod za zelje 100 litrski. Tel.: 35-926 14180

VOZILA

GOLF dizel, letnik 1983, prodam. Tel.: 35-922

Prodam JUGO 45, letnik 1985. Tone Jenko, Zg. Bitnje 115

Ugodno prodam obnovljeno Z 101 lux, letnik 1977, registriran za eno leto. Tel.: 74-207, Begunjska 17, Lesce 14082

Ugodno prodam Z 101, letnik 1976, delno obnovljen, neregistriran. Tel.: 39-123, od 15. do 19. ure 13869

Ugodno, nujno prodam R 4, 1980, registriran do avgusta 1989. Tel.: 33-133, zvečer 13881

Prodam AUDI 60, starejši letnik, zelo poceni, v voznem stannu, neregistriran. Hasan Grbič, Trg Rivoli 3, Kranj 13891

Prodam zadnji desni blatnik za FORD ESCORT, letnik 1976. Tel.: 64-286 13906

Prodam Z 850 kombi, letnik 1979, registriran do junija 1989. Kuralt, Žabnica 45 13956

Prodam nov TOMOS AVTOMATIK 3. Tel.: 34-298 13974

Ugodno prodam 126 P. Tel.: 73-315, int. 20 13999

Prodam R 4, letnik 1977. Hrastje 29 14000

Prodam ŠKODO 120 LS, letnik 1982. Milan Debeljak, Podbrezje 150, tel.: 70-069 14003

Prodam Z 101, letnik 1977, registrirana celo leto. Bešter Miha, Kropa 122, tel.: 79-696 14004

Prodam CITROEN GS 1300, najboljšemu ponudniku. Tel.: 77-325 14005

Prodam JAWO 350 twin sport. Voženo eno sezono, 2300 km, cena po dogovoru. Tel.: 81-812 14007

Prodam VW, letnik 1975, po delih. Mošnje 20 pri Podvinu, tel.: 79-039 14010

Prodam AUDI 80, letnik 1974. Tel.: 70-586 14011

Prodam DIANO, letnik 1978, december, registrirano, za 200 SM in kasetofon komponento SANSUI D 90. Tel.: 51-839, popoldan 14013

Ugodno prodam karamboliran R 4, letnik 1976. Tel.: 51-545 14016

JUGO 45, letnik 1984, ugodno prodam. Hafner, Begunjska c. 24, Tržič 14018

Prodam Z 101 GTL 55, letnik 1987. Jenstrle, Nova vas 45, Radovljica, tel.: 73-289, popoldan 14020

Prodam osebni avto Z 101, letnik 1977. Drešar, Mavčiče 70 14022

Prodam TOMOS AVTOMATIK, letnik 1988, dele za motor R 16 in desno stranico za Z 750. Strugar, Sp. Bitnje 47 14025

Prodam Z 750 LE, letnik 1985, 34.000 km, cena 500 SM. Cegelnica 1/b, Naklo 14026

Prodam VIVA VAUXHALL, letnik 1976. Derling, Hlebce 13/a, Lesce 14027

Prodam 126 P, roza barve. Tel.: 75-817 14029

Prodam GOLF bencin 1986. Tel.: 83-302 14031

Prodam R 4 GTL, april 1983, dobro ohranjen. Partizanska pot 11, Kokrica, popoldan 14032

Prodam GOLF JGL, letnik 1982, 54.000 km, ali zamenjam za cenejši avto. Levstikova 1, stan. 20, Kranj 14034

JUGO 45/A, letnik 1986, dodatno opremljen, prodam. Ivan Eler, Križe 105, Tržič, ogled vsak dan od 16. ure dalje 14036

Ugodno prodam R 4, obnovljen, registriran do 2.septembra 1989, cena 235 SM. Jože Mikolič, Zg. Brnik 142 14041

FORD ESCORT 1,3, letnik 1976, prodam. Tel.: 68-718 14042

Prodam FIAT 126 P, letnik 1980. Tel.: 66-248 14046

GOLF diesel, star tri leta, prodam. Tel.: 77-176 14047

FORD ESCORT 1,3 L, srebrno kovinske barve, odlično ohranjen, prodam. tel.: 34-760 14050

Prodam 126 P. Tel.: 62-682 14...

Prodam lepo ohranjeno Z 101 M, le... 1980, registrirano do avgusta 19... prevoženih 75.000 km, cena 5,5 M... Žanova 36, Kranj, za trgovino Me... Gradbinka

Ugodno prodam TOMOS AVTOMATIK, star dva meseca. Tel.: 27-995 14...

Prodam GOLFA prva reg. 1980 ma... Tel.: 80-408, popoldan 14...

Prodam R 16, letnik 1975, celega al... delih. Britof 101 14...

Z 750, letnik 1977, registrirano do o... bra 1988, ugodno prodam. ... 89-109, od 18. do 19. ure

Prodam Z 101 GTL, letnik 1985. ... 38-500, popoldan 14...

Prodam 126 P, letnik 1978. Brvar, ... Bitnje 98 14...

Prodam Z 101, letnik 1978, registr... do maja 1989. Marinković Filip, Bl... va 12, Škofja Loka 14...

Nujno prodam Z 101, letnik 1978. ... 260 SM. Staretova 15, Čirče, p... cerkve, ogled v petek popoldan, ... to in nedeljo, tel.: 34-900

Prodam Z 101 comfort, letnik ... Rehberger, Mandeljčeva 8, Kranj, ... 22-181, petek in sobota

Ugodno prodam FIAT 126 P, ... 1978. Brane Kržišnik, Podnart 25/b 14...

*** INFO-STAN ***

Posredovanje informacij o prodaji, ... zamenjavi stanovanj, hiš, parcel, lok...

Informacije o zamenjavi družbenih stan...

Računalniško podprto vodenje evidence ... ponudnikov in iskanje ugodnih kombin...

telefon: delavnik: 11-13: 061/ ...
18-20: 061/ ...
sobota : 9-13: 061/ ...

Z 101, letnik 1984, garažirano, pro... Tel.: (061) 442-999, dopoldan, ... 34-852, popoldan po 14. uri

Prodam Z 750 LE, letnik 1982. ... barve. Voglje 47, Šenčur

Prodam OPEL REKORD karavan, ... 1977. Begunje 39, tel.: 73-787

Prodam Z 101, letnik 1976. Tel.: 84... od 15. do 18. ure

Prodam 126 P, letnik 1982, gara... dodatno opremljen in ohranjen. ... v petek popoldan in soboto ves... Zvonka Košir, Frankovo 99, Škofja Loka

BT 50, letnik 1987, dobro ohr... prodam. Ravnikar, Sv. Duh 11, Š... Loka

Arx cellA
Radovljica

Dolar mil...

novi nočni lokal V.RADOVLJICI

V prostorih hotela GRAJSKI DVOR

je odprt vsak dan od 21 — 03 ure

Obiščite nas in ob prijetni glasbi boste odlično postreženi.

Prodam R 4, letnik 1977, garažiran, edini lastnik. Malovrh, Poljanska 51, Škofja Loka 14085

LFO 75 1,6, odlično ohranjeno, staro 9 mesecev, modre kovinske barve, prodam ali zamenjam za novejši GOLF diesel. Tel: 68-468 14086

Prodam Z 101, letnik 1979. Behek, Gradnikova 4, Kranj 14087

Prodam R 5 GTL, prva reg. 7/79. Tel.: 38-522 14088

Prodam Z 101, neregistrirano celo ali po dele. Zg. Gorje 39/a, popoldan 14090

Prodam Z 101 GT, letnik 1983, cena ugodna. Tel.: 38-324, od 14. do 16. ure 14091

Prodam JUGO 1,1 GX in GT 55, letnik 1984. Tel.: 78-782 14093

Prodam OPEL KADETT, letnik 1977 in rikolico, Zminec 64, Škofja Loka 14097

Prodam Z 750, starejši letnik, registriran do avgusta 1989. Tel.: 50-909, od 17. ure dalje 14099

JUGO 45, letnik december 1982, prodam. Pivk, Cegelnica 30, Naklo 14103

R 4 prodam, letnik 1978, lepo ohranjen, registriran do septembra 1989. Tel.: 89-012 14106

Prodam Z 101, letnik 1984, ŠKODO 120, letnik 1971, celo ali po delih. Janc, Sime 19, Tržič 14107

Ugodno prodam OPEL KADET, tip C. Kejžer, Prebačevo 58 14108

Ugodno prodam ohranjen FIAT 126 P, letnik 1976. Tel.: 24-805 14113

WARTBURG limuzino, julij 1981, odlično, ugodno prodam. Tel.: 27-738 14115

Prodam FIAT 750, obnovljen, s tehnično pregledom in pisalni STROJ unis luxe. Vsak dan od 15. do 16. ure na tel.: 50-853 14117

Prodam Z 101, letnik 1978. Sandi Dušič, Zlato polje 2, Kranj, vsak dan 14118

Prodam nov prednji levi BLATNIK za KADET C, 1976-1980. Tel.: 45-043 14119

Prodam Z 101, december 1980, ogled popoldan. Valenčič, Stritarjeva 8, Kranj 14120

Ugodno prodam dele za CITROEN-motor in motor. Sobota popoldan, Bidič Nedjo, Frankovo nas. 69, Škofja Loka 14123

Prodam Z 101 Mediteran, letnik 1980, garažiran. Basta, Stara cesta 27, Kranj 14124

Prodam garažirano, dobro ohranjeno Z 101 comfort, letnik 1982. Tel.: 25-839, popoldan 14127

Prodam dobro ohranjen Z 750, letnik november. Tel.: 34-061 14130

Prodam ELEKTRONIK 90 in 14 M. Berard, Kuplenik 7, Boh. Bela 14134

Prodam Z 101, letnik 1984. Janez Pušavec, Veglje 61, Šenčur 14136

R 4 prodam blok motorja, menjalnik, stekla, pločevino, štarter, alternator. Strukelj Andrej, Ravne 1, Tržič 14144

GOLF diesel 5/84, S paket, prodam. Tel.: 78-108 14146

Prodam Z 125 P in JUGO 45. Suha 24, Kranj 14147

Prodam dobro ohranjen GOLF, letnik 1980. Kunšič Tone, Zg. Gorje 26/b 14148

LADA, poškodovanega,letnik 1980, prodam. Tel.: 47-063 14149

Ugodno prodam GOLF JL, letnik 80. Tel.: 73-472, Legat Jure, Begunje 6 14155

Prodam Z 101 comfort, letnik 1979, prevoženih 52000 km. Mrak, Zabrezni-ška 3/a, Žirovnica 14157

Prodam R 4, letnik 1979, za 1,7 M. Ogled možen vsak popoldan, od 16. do 17. ure. Kusterle, Hrušica 122, Jesenice 14159

Prodam GOLF, letnik 1978, dodatno opremljen. Jevšek, Godešič 70, Škofja Loka 14161

Ugodno prodam WV 1200 J, letnik 1978. Tel.: 73-296 14164

Z 101 GTL 55/5, letnik september 1985, ugodno prodam. Tel.: 78-904, po 16. 14168

Prodam AVTOMATIK A 3 KLSG, izvozni model s smernimi kazalci in litimi platišči, za 130 SM. Tel.: 83-611 14172

Prodam Z 101, letnik 1978. Sajovic, Kranjska 6 14174

GOLF JGL, letnik 1981, prodam ali menjam za R 4, novejši letnik. Tel.: 79-809 14175

NSU 50 GL, letnik 1976, izredno ohranjen, rdeče barve, koperska registracija, prodam 680 SM. Tel.: 77-317, od 14. ure dalje 14176

Prodam Z 101 SC, letnik 1980. Tel.: 81-969, od 15. ure dalje 14178

VW KOMBI BUS, letnik 1978, generalno obnovljen, prodam. Tel.: 78-230 14179

MONDO CB 900 F 2, prodam ali menjam za avto. Tel.: 77-204 14185

Prodam osebni avto WARBURG karavan, letnik 1983. Ogled možen v soboto, od 15. do 19. ure. Alojz Zupan, Boh. Bela 128 14186

Prodam Z 750, letnik 1979. Ogled v petek popoldan, sobota dopoldan. Nolde, Gosteče 6, Škofja Loka 14188

R4 GTL, letnik 1979, ugodno prodam. Tel.: 84-523, ogled na Borovška 23, Kranj-Planina 14189

Prodam Z 750, po delih. Krč, Kokra 26, Jezersko, tel.: 45-673 14190

Prodam GOLFA, letnik 1982, v zelo dobrem stanju. Rajko Djukič, Mlakarjeva 8, Kranj, po 14. uri 14191

Z 101, obnovljeno, letnik 1977, ugodno prodam. Tel.: 51-796 14192

Z 101, letnik 1984, 37.000 km, prodam. Tel.: 46-548 14193

Prodam GOLFA , letnik 1981, dobro ohranjen, z avtoradiom. Mojca Ratko-vič, Sorška 22, Drulovka (novi blok-zadnji vhod, stan. 6) 14200

Poceni prodam obnovljen R 4 TL, letnik 1978, registriran do septembra 1989. Ogled možen vsak dan po 15. uri. Vinko Brečko, Zasip Sebenje 67, Bled 14195

Po ugodni ceni prodam JUGO 45/a, letnik 1987, prevoženih 13500 km, avto je meksiko modre barve, strokovno zaščiten in garažiran. Gaser Janez, Pejce 10, Jesenice 14198

Prodam GOLF, letnik 1978, nemške izdelave. Resnik, Žiganja vas 65, Duplje 14197

TALBOT SOLARA 13, letnik 1982, prodam ali zamenjam za cenejši avto. Tel.: 33-910 14203

Prodam BT 50. Hrastje 45 14204

Prodam Z 750, letnik 1979. Ilič Boro, R. Papežga 30, Kranj, tel.: 35-313 14206

Prodam R 12, letnik 1974, ogled po 15. uri. Visoko 6 14210

Prodam GOLF diesel, letnik 1983. Kordež, Jamnik 7, tel.: 40-618 14211

Prodam Z 101, letnik december 1983, garažiran. Hafnerjeva pot 11, Stražišče 14213

Prodam BMW, dobro ohranjen. Tel.: 22-406 14214

Prodam 13 let staro Z 101. Tel.: 66-925 14216

Prodam R 4, letnik 1977, za 230 SM. Tel.: 23-811 14218

Prodam R 4 GTL, letnik 1983, dobro ohranjen. Anton Potočnik, Zg. Gorje 17 14222

Prodam dobro ohranjen 126 P, registriran do avgusta 1989. Tel.: 25-991 14223

Prodam GOLF diesel, avgust 1986. Tel.: 22-853, int. 54 14225

Prodam ŠKODO 110 L, letnik 1976. Tel.: 35-402, popoldan 14229

GOLF JL, letnik 1979, prodam. Debelak, Hrastje 184, tel.: 36-594 14231

Prodam motor LAVERDA 1200 TS. Tel.: 51-398, zvečer 14232

Prodam ATX 50, odlično ohranjen, dodatno opremljen, prevoženih 1500 km. Tel.: 23-670 14236

Prodam Z 750, letnik 1977, registriran do aprila 1989. Tel.: 27-923 14241

VISO L, avgust 1983, odlično ohranjeno, prevoženih 50.000 km, registrirana do avgusta 1989, zelo ugodno prodam- v račun vzamem tudi Z 750, letnik od 1983 dalje. Tel.: 57-713 14242

Z 101, letnik 1978, dobro ohranjeno prodam. Ogled popoldan. Miklavčič Zvonko, Sr. Brdo 16, Gorenja vas 14244

Prodam SOLARO LS, letnik 1983, prevoženih 52.000 km, registriran do aprila 1989 in Z 101 GTL 55, letnik 1977. Ambrožič, Polšica 11, Zg. Gorje 14246

Prodam R 4, letnik 1982. Vešter 10, Škofja LOka 14249

FORD GRANADA karavan, letnik 1977, prodam. Škofjeloška 1, popoldan, tel.: 33-171, dopoldan 14250

R 14, letnik 1979, lepo ohranjen, pravkar registriran 92000 km, prodam. Simončič, Tovarniška 8, Lesce 14252

Prodam R4, letnik 1976 in R 18, letnik 19 79, dobro ohranjen. Tel.:37-323

Prodam AVTOMATIK, dobro ohranjen, letnik 1985. Tel.: 78-168 14254

Prodam Z 101, letnik 1979. Krasič, Janeza Puharja 3/1, Kranj 14257

Prodam Z 750 SE, letnik 1982. Zg. Bela 14, tel.: 45-754 14259

Prodam popolnoma obnovljen avto 125 P. Posavec 65, Podnart 14260

Prodam Z 101, letnik 1981. Tel.: 36-278, popoldan 14261

Prodam nov MOTOR za čoln T 4, dolga os, še v garanciji in AVTOMATIKA, izvozni model, letnik 1987. Tel.: 34-420 14262

Ugodno prodam TOMOS AUTOMATIC A 3 MS, star eno leto. Olševek 55, pri Preddvoru, popoldan 14263

Z 750, poceni prodam. Roblek Jože, Bašelj 36, Preddvor, tel.: 45-292 14265

Prodam 125 P, obnovljen. Koren, Valjavčeva 5, Kranj,petek popoldan, sobota 14269

Prodam Z 101 GTL, letnik 1985. Tel.: 70-361, Cesar 14272

Ugodno prodam 126 P, letnik 1982. Klemenc Helmut, Hotemaže 67/a, Preddvor, tel.: 45-350 14275

Prodam GOLF JGL, letnik 1980. Zlato polje 3/d, Milanovič 14280

Prodam MOPED BT 50, star eno leto, dodatno opremljen. Tel.: 21-807 14286

Prodam Z 101, letnik 1977. Draksler, Črče 12 14291

Prodam KOMBI VW kasonar, letnik 1977. Slavko Šmid, Hraše 9, Lesce 14292

Prodam R 4, prvi lastnik, garažiran. Gabriel Eržen, Štrmica 8, Selca 14293

Prodam CITROEN GS 1,3. Tel.: 74-801 14295

Prodam 126 P, registriran. Tel.: 38-018 14298

JUGO 55, letnik 1985, dobro ohranjen, prodam. Torkar, Sp. Gorje 125/b 14303

Prodam avto LADA 1300 S, star tri leta, 23000 km. Hafnerjevo nas. 18, Škofja Loka, tel.: 60-585 14304

Prodam Z 750, letnik 1976, registriran do junija 1989. Tel.: 38-042 14308

Prodam Z 101, letnik 1979, prevoženih 92.000 km. Mato Matijašević, Prešernova 1, Radovljica 14311

Ugodno prodam Z 750 LE, letnik 1984, prevoženih 58000 km. Tel.: 38-164, v soboto od 9. do 12. ure 14313

VW 1302 nemški, letnik 1970, pinki barve, prodam. Ošlaj, Titova 3, Jesenice 14315

Prodam FIAT 750, dobro ohranjen. Pot v Bitnje 32 14316

Prodam BT 50, letnik maj/87, 1600 km. Trata 17, Cerklje, tel.: 42-396 14317

Prodam CITROEN GS PALLAS, letnik 1978. Zupin, Praprotna polica 12, Cerklje 14322

ZAPOSLITVE

Honorarno zaposlim ŠOFERJA C kategorije. Šifra: MLAJŠI UPOKOJENEC 13941

Iščem honorarno delo kovinarskega poklica. Šifra: 10 LET PRAKSE 13982

Pretipkavam tekste ali vzamem kakršnokoli delo na dom. Tel.: 69-257, od 14. do 15. ure 14009

Do rekordnega zaslužka s pobiranjem prednaročil za najbolj brano knjigo na sveru-GUINNESSOVA KNJIGA REKORDOV 88. Tel.: 35-815, dopoldan 14021

Nudim dobro honorarno delo, plačilo takoj, dvomljivci in omahljivci niso zaželjeni. Šifra: VEČ 14051

Za prodajo odličnega izbora knjig, imamo še nekaj prostih mest. zaželjeni so tudi pari. Tel.: 21-716 14060

Priročnikom, ki jih potrebujemo vsak dan, se ljudje težko odpovedo. Posel kot naročen za vas, ki imate prevoz in proste vikende. Tel.: 24-971, ob delavnikih do 10. ure 14100

Prevzamem vsa zidarsko-fasaderska dela. Tel.: 27-295 14116

NATAKARICA išče delo. Kličite v dopoldanskem času tel.: 25-127 14125

Če želiš postati zastopnik za artikel, ki sodi v vsako slovensko družino, pokliči tel.: 23-108, med 13. in 18. uro 14154

Honorarno zaposlim delavko za čiščenje poslovnih prostorov. Delo je v Kranju v popoldanskem času. Tel.: 37-814 14163

Honorarno ali redno azposlimo potnika na področju Slovenije. Zaželjena srednja izobrazba. Šifra: LASTEN PREVOZ 14240

Ne zamudite! Pogoj: komunikativnost, prosti vikendi in lasten prevoz. Rezultat: izredno dober zaslužek. Tel.: 37-840, po 20. uri 14266

Zidarsko-fasadna dela solidno in poceni. Tel.: 35-265, zvečer 14281

Storite nekaj zase! Izboljšali si boste finančni položaj. Tel.: 35-265, zvečer 14284

Po dopustu ste gotovo brez denarja in ne veste, kje bi še lahko zaslužili. Nudim vam prijetno delo in še boljši zaslužek. Kličite tel.: 82-557, vsak dan po 20. uri, ne bo vam žal. 14305

ŽIVALI

Prodam nemški OVČARKI z rodovnikom, stari 8 tednov. Žegarac, Kovor 76/a, Tržič

Prodam KRAVE in TELICE ter bikca. Tupaliče 1, tel.: 45-457 13898

Pritlikavega PINČA-srnica, prodam. Tel.: 79-624 14030

Prodam 10 dni staro TELIČKO frizijko in silažno KORUZO. Britof 34 14044

Prodam TELICO, ki bo konec meseca teletila. Ekar, Mače 14, Preddvor 14052

TELETA - BIKCA, starega 1 teden proda. Strževo 9, Kranj 14062

Prodam TELIČKO simentalko, staro 4 tedne. Sr. vas 16, Golnik, tel.: 46-023 14084

Prodam ŽREBICO haflinger, staro 6 mesecev. Justin, Doslovče 18, Žirovnica 14111

Prodam KRAVO- dobro mlekarico. Jerič, Šenturška gora 3 14126

Prodam KRAVO simentalko z drugim teletom in štiri PRAŠIČE 100-140 kg. Zalog 17, Cerklje 14199

Prodam zajce za nadaljno rejo ali zakol in kozo. Tel.: 47-367 14201

Prodam brejo TELICO. Tel.: 64-258 14212

Prodam ovce, koze z mladiči in psa nemškega ovčarja. Posavec 123 14217

Prodam TELETA 150 kg težkega in DRVA. Trstenik 15, Golnik 14233

Prodam leto starega BIKCA. Tel.: 39-801 14289

Prodam mlado KRAVO s teletom. Brezje 20 14300

Prodam teden dni starega BIKCA. Podbrezje 158, Duplje 14319

STAN.OPREMA

Prodam etažno centralno s kombiniranim bojlerjem. Tone Zupančič, Medetova 14, Stražišče 14002

Prodam 4 usnjene fotelje, ugodno. Tel.: 35-146, po 19. uri 14012

Ugodno prodam kombinirano PEČ (elektrika, drva) in trajnožarečo peč Weso. Jože Kralj, Rožna 25, Šenčur 14023

Prodam KAVČ in dva fotelja. Tel.: 48-700 14024

Poceni prodam kuhinjsko GARNITURO. Tel.: 25-701, popoldan 14037

Prodam otroško POSTELJICO z jogijem in plimojem. Tel.: 36-092 14048

Ohranjeno 7 let rabljeno PEČ za centralno ogrevanje 40.000 ccal. Tel.: 62-031 14049

Ugodno prodam rjav kuppersbusch. Košir Dušan, Pristava 62, Tržič 14069

Prodam JOGI 2x1,6 m. Tel.: 62-723 14089

Skoraj nove kuhinjske stole, prodam za tretino cene. Tel.: 37-308 14092

Poceni prodam dnevni regal z vgrajeno posteljo primeren za otroško sobo, otroško pisalno mizo ter dva fotelja. Tel.: 37-217 14094

Prodam SKRINJO 380 L, bojler 80 litrski in ČB televizor gorenje. Bavdkova 5, Stražišče 14102

Poceni prodam televizor, štedilnik na drva. Tel.: 48-128 14104

Prodam rabljeno pohištvo za dnevno sobo ter za kuhinjo (štedilnik, pomivalno korito). Tel.: 78-259 14122

ŠTEDILNIK kombiniran (2+2), rabljen, prodam. Debeljak Cvetka, Vrbnje 18, Radovljica 14133

Prodam novo SKRINJO gorenje 210 litrsko, za 20-25 odstotkov ceneje. Tel.: 60-947, Dorič, Frankovo 82, Škofja Loka 14140

Ugodno prodam komplet SPALNICO. Franc Troha, C. 1. maja 65, Kranj-pritličje, tel.: 33-654 14150

Poceni prodam dobro ohranjen HLADILNIK z 50 litrsko skrinjo. Tel.: 34-149 14162

Ugodno prodam štedilnik, 2 elek. 2 plin. Tel.: 51-712 14177

Prodam peč za etažno ogrevanje 20 in trajnožarečo. Bojan Robljek, Golniška c. 48, Mlaka 14202

Prodam novo nerabljeno kuhinjsko okroglo (raztegljivo) stilno MIZO, 15 odstotkov cenje. Keršič, Snediceva 9, Kokrica 14205

Prodam zamrzovalno SKRINJO 380 litrsko, staro dve leti. Pevec, Dolžanova pot 1, Kokrica Kranj 14208

Prodam kombiniran HLADILNIK 175 litrov+50 litrov, star 4 leta. Tel.: 36-824 14248

Prodam dva ŠTEDILNIKA na trda goriva, dobro ohranjena. Tončka Grošelj, Lahovče 36, Cerklje 14267

Poceni prodam dve garnituri po 1 kavč in dva fotelja, peč na kurilno olje Sibo Minor 8000, malo rabljena. Hafner, Kidričeva 22, Škofja Loka, tel.: 60-516 14271

Ugodno prodam starejšo SPALNICO komplet. Drago Stenovec, Moše 2, Smlednik 14287

Prodam termoakumulacijsko PEČ 2,5 KW. Tel.: 25-107 14294

Prodam termoakumulacijsko PEČ 3 KW. Jože Zagorc, Mandelčeva pot 2, Kranj, tel.: 23-004, popoldan od 15. ure dalje 14310

GORENJSKI GLAS
VEČ KOT ČASOPIS

STANOVANJA

Starejše STANOVANJE 90 kvad. m, prodam na Jesenicah. Šifra: GOTOVINA-BANČNI KREDIT 13727

Zakonski par išče manjše STANOVANJE. Šifra: SLOVENCA 13798

Mlad par išče sobo, s souporabo kopalnice. Tel.: 34-541 13980

Novo stanovanje v Kranju na Planini 3, 84 kvad. m, takoj vseljivo, prodam. Tel.: (053) 51-957 14015

Oddam opremljeno SOBO dvema dekletoma. Naslov v oglasnem oddelku. 14033

Zamenjam enosobno STANOVANJE na Golniku za večje. Rener, Golnik 112 14096

V Škofji Loki prodam v zasebni hiši takoj vseljivo dvosobno STANOVANJE z garažo in nekaj vrta. Tel.: 60-918 14121

Prodam GARSONJERO na Planini III v Kranju. Šifra: TAKOJ PLANINA III 14128

Zamenjam družbeno enosobno stanovanje za večje - Planina III. Tel.: 36-054 14129

Opremljeno SOBO (možnost kuhanja) oddam na Bledu. Šifra: MIRNO OKOLJE 14167

Za dve leti oddam dvosobno STANOVANJE z vrtom za 30 SM/mesečno. Plačilo vnaprej. Šifra: OKTOBER 14270

POSESTI

Kupim KMEČKO posloplje ali zemljo v bližnji okolici Kranja. Tel.: 33-384 13947

Prodam GOZD v okolici Nakla. Naslov v oglasnem oddelku. 14014

Prodam enonadstropno HIŠO s 4000 kvad. m zemlje, 3 km oddaljeno iz centra Kranja. Naslov v oglasnem oddelku. 14153

PARCELO 300 kvad. m v bližini PULE, prodam. Tel.: (064) 80-682, od 9. do 12. ure 14156

V Škofji Loki vzamem v najem manjše stanovanje, lahko starejšo hišo. Šifra: 1.11.88 14227

GARAŽO oddam v najem. Tel.: 23-983 14238

Blizu Jesenic prodam stavbo, primerno za kakršnokoli obrt ali dograditev stanovanja. Šifra: OB POTOKU 14258

PRIREDITVE

Skupnost krajevnih skupnosti Medvode, vabi na SREČANJE KRAJANOV, v počastitev krajevnega praznika, ki bo v soboto, 17. septembra 1988, ob 18. uri, pred domom družbenih organizacij na Senici. Po krajšem kulturnem programu, bo VELIKA VRTNA VESELICA. Za ples igra ansambel IVANA RUPARJA. Vabljeni! 14141

Gostišče DRAGA prireja veselo VRTNO VESELICO, 18. septembra ob 17. uri. Igra ansambel GORENJCI. VABLJENI! 14151

Plesni klub Kranj vas vabi v PLESNE TEČAJE - Aerobiko in Malo plesno šolo v Delavski dom Kranj. Tel.: 37-949 14314

KUPIM

Kupim silažno KORUZO. Zg. Brnik 73, tel.: 42-740 13932

Kose starinskega pohištva (predalnik, pisalna miza ipd.), lahko tudi slabo ohranjeno, kupim. Tel.: 62-135 14035

Kupim kravo po telitvi ali s teletom. Tel.: 73-875 14245

Kupim prednjo steklo za JUGO 45. Tel.: 85-631, v soboto ali v nedeljo, od 15. do 20. ure 14318

OBVESTILA

Izdelujem CISTERNE za kurilno olje z dostavo ali na vašem domu in VARIM vse ostale ovine. Tel.: 79-855, zvečer 13206

ROLETE IN ŽALUZIJE, lamelne zavese, termofol zavese, večja popravila naročite Špilerjevim, Gradnikova 9, Radovljica, tel.: (064) 75-610 13626

Risbe z nazornim prikazom raznih naprav in izdelkov izdelujem za predstavitve, oglaševanja,navodila za uporabo in rokovanje. Tel.: 39-981 13987

Po ugodni ceni ŽAGAM DRVA, pridem na dom! Hardi Korošec, Škofjeloška 44, Stražišče Kranj-naročila sprejemam po pošti 14028

Za hitro in solidno popravilo vašega pralnega stroja, štedilnika, bojlerja in drugih gospodinjskih aparatov- pokličite SERVIS Žepič Andrej, tel.: 57-727 14105

Ugodno in kvalitetno izdelam novo in obnovim obstoječo ELEKTROINSTALACIJO. Jože Benedičič, Elektroinstalacije, Prezrenje 22, Podnart, tel.: 70-482 14139

OSTALO

Inštruiram angleški jezik in matematiko za OŠ. Tel.: 61-552, Mateja 13911

USPEŠNO inštruiram osnovnošolske predmete. Tel.: 23-606 14078

Opravljam vse vrtnarska dela. Tel.: 27-923 14098

Inštrukcije za matematiko 8. razred, iščem. Tel.. 38-020, Kranj 14109

V Škofji Loki najamem garažo ali streho za osebni avto. Tel.: 60-680 14307

OPRAVIČILO

V spomin za MARINKO MOLJ je prišlo do neljube napake v datumu. Pravilno se glasi: 11. septembra je minilo

Za neljubo pomoto se opravičujemo!

OSMRTNICA

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila naša spoštovana sodelavka v pokoju

MIRA KOKALJ

roj. 1928

Od nje se bomo poslovili v petek, 16. septembra 1988, ob 16. uri na pokopališču v Križah.
Ohranili jo bomo v lepem spominu.

ROG TOZD Cevarna KRIŽE

ZAHVALA

Tiho in nepričakovano nas je zapustila dobra mama, babica in teta

PAVLA BUKOVNIK

iz Hotemaž

iskreno se zahvaljujemo za pomoč, cvetje in izrečeno sožalje sosedom, sorodnikom, prijateljem, OOS IKOS KRANJ in DU Preddvor. Posebej hvala dr. Mariji Sajevčevi za dolgoletno zdravljenje. G. župniku iz Šenčurja in oktetu Vigred Predoslje pa se lepo zahvaljujemo za lepo slovo od naše drage mame.

VSI NJENI

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega predragega očeta, starega očeta, brata in strica

ALOJZIJA SUŠNIKA st.

p. d. Unkovega ata iz Suhe pri Predosljah

se iskreno zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja in darovano cvetje. Najlepša zahvala tudi Elektro Kranj, gasilcem, zvonarjem in pevcem za zapete žalostinke. Iskrena hvala g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

VSI NJEGOVI

Suha, Voklo, Prebačevo, Primskovo

ZAHVALA

Ob smrti naše

CILKE PAPLER

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, in znancem za izraze sožalja ter spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala dr. Bajžlju in osebju bolnice Golnik, g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred ter pevcem iz Nakla za zapete žalostinke.

ŽALUJOČI VSI NJENI

Sp. Besnica, 6. septembra 1988

Za lepši videz Kranja

Prva vrtnica za Elito

Kranj 15. septembra — Po podelitvi prve koprive, ki si jo je za mesec julij »prislužil« zaradi (ne)urejenosti Kostnice pri cerkvi v Kranju Gorenjski muzej, je Odbor za lepši videz Kranja pri predsedstvu občinske konference SZDL v po nedeljek, 12. septembra, za mesec avgust kot pohvalo podelil tudi prvo vrtnico. Dobila jo je delovna organizacija Elita Kranj.

Čeprav je na naslov odbora pri predsedstvu občinske konference SZDL Kranj, Trg revolucije 1. prispelo kar precej predlogov (v glavnem graje) za podelitev koprive, so se na zadnji seji v ponedeljek odločili, da tokrat za mesec avgust podelijo tudi prvo vrtnico. Tudi pa to predlogov ni ravno manjkalo, vendar so jo potem »utrgali« za delovno organizacijo Elita Kranj.

Elita si je vrtnico pridobila zaradi dolgoletne načrtne obnove prodajaln v starem delu kranja, kjer ima v glavnem svoje prodajalne. Člani odbora pa pri podelitvi niso upoštevali le načrtnega obnavljanja, marveč tudi izgled in urejenost izložb Elitinih prodajaln. Lete namreč že vrsto let krasijo tudi likovna dela. Prav tako je Elita poznana po prijaznosti in strokovni postrežbi prodajalk ter po bogati, raznovrsnosti in tudi ceneni ponudbi različnih izdelkov. Skratka, Elita si je vrtnico pridobila zaradi zunanje in notranje urejenosti prodajaln v starem delu mesta in zaradi poslovnosti.

Akcija za lepči videz Kranja s podeljevanjem vrtnic in kopriv pa se seveda zdaj nadaljuje. Že prihodnji mesec namerava odbor začeti tudi akcijo glede tržnice in urejenosti trgov v Kranju.

A. Ž.

Kravji bal v Bohinju

Bohinj, 15. septembra — To nedeljo 18. septembra, v Ukancu spet pripravlja tradicionalno bohinjsko prireditev »Kravji bal« Prireditev se bo začela ob 11. uri, ko se bodo planšarji s svojimi čredami in opremo — »basango« vrnili s planin. Poleg planšarjev bodo v programu sodelovali tudi sirarji, pevci, folkloristi, godba na pihala iz Gorij in ansambel Marela. Poskrbljeno bo za hrano in pijačo, še posebej pa vas planšarice vabijo v kmečko kuhinjo na žganje, kislo mleko, zaseko, klobase in druge domače dobrote. Za popestritev programa prireja Lesnina, generalni zastopnik Sach-Dolmar žag, ob 15. uri tekmovanje v spretnostnem ravnanju z žagami.

V. S.

Srečanje folklornih skupin Gorenjske

Mengeš — Jutri, v soboto, ob 19. uri se bodo na svojem letnem srečanju v letnem gledališču v Mengšu predstavile gorenjske folklorne skupine. Na ogled bo pisan sklep ljudskih plesov, ki so jih pripravila naslednja folklorna skupina: ŠKD Osnovne šole Matije Mlejca iz Mengša, Folklorna skupina KUD Bled in DU Javornik Koroška Bela, Folklorna skupina Mengeš, Folklorna skupina Stara Loka iz Škofje Loke, Folklorna skupina Karavanke iz Tržiča, Folklorna skupina z avstrijske Koroške, Folklorna skupina Kamniška Bistrica — Kamnik, Folklorna skupina Zeleni Jurij iz Črnomlja in Folklorna skupina Sava Kranj. Folklorne skupine bo na prireditvi prostor skozi Mengeš pospremila Mengeš pospremila Mengeška godba. Če bo vreme slabo, bo prireditev v Kulturnem domu v Mengeš.

L. M.

Glasba s podpisi

Železniki — Aktivni mladinci iz osnovne organizacije ZSMS Alples Železniki pripravljajo jutri, v soboto, 17. septembra, s pričetkom ob 19. uri, v kulturnem domu Železniki, koncert več rockovskih skupin iz Ljubljane, Škofje Loke in Železnikov, ob tem pa bodo zbirali tudi denarne prispevke za Radio študent in Odbora za varstvo človekovih pravic.

V. B.

Kmečki praznik prihodnji teden

Bašelj, 15. septembra — Turistično društvo Bela-Trstenik bo tradicionalni Kmečki praznik pod Storžičem namesto ta konec tedna (kot je bilo napovedano) pripravilo prihodnjo soboto in nedeljo. Razlog za takšno odločitev je nenadna ohladitev in deževje, ki je razmočilo prireditveni prostor.

C. Z.

Teden brez cigarete

Ljubljana — Od sredine tega tedna pa do 21. septembra poteka v Sloveniji akcija Rdečega križa Slovenije - Teden boja proti kajenju. Letos je geslo akcije - vsaj teden dni brez cigarete. To naj bi bila spodbuda kadilcem, ki najbrž kdaj pa kdaj o opustitvi kajenja razmišljajo, kaj dlje pa ne pridejo. Naj spomnimo, da je kajenje vzrok za vrsto hudih bolezni - od bronhitisa do pljučnega raka. Da bi zaščitili tudi nekadilce na delovnih mestih, je bila pred dvema letoma pri nas sprejeta novela zakona o varstvu pri delu, po kateri morajo delovne organizacije določiti prostore, v katerih ni dovoljeno kaditi.

Koncert v naravi

Volčji potok — V nedeljo, 18. septembra, ob 18.30 uri bo v Arboretumu Volčji potok prireditev, na kateri bosta poleg Simfoničnega orkestra Domžale - Kamnik pod vodstvom Tomaža Habeta nastopila še solista - sopranistka Olga Gracelj in Stanko Arnold na trobenti. Koncertni program obsega dela Stamitza, Albinonija, Corellija, Torellija, Händla in Purcella. Če bo vreme slabo, bo prireditev prihodnjo nedeljo.

L. M.

Sporazum o varstvu spomenikov

Krvavec — Na nedavni slovesnosti v Domu na Krvavcu sta predsednika KS Grad Ciril Hudobivnik in direktor DO RTC Krvavec Franjo Kreačič slovesno podpisala samoupravni sporazum, s katerim se je ta delovna organizacija obvezala, da bo v prihodnje skrbela za vsa spominska obeležja na celotnem Krvavcu. Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnega življenja cerkljanskega območja kranjske občine ter borci Druge grupe odredov in Kokrškega odreda.

GORENJSKI GLAS
VEČ KOT ČASOPIS

Prireditev pod krumperško lipo

Domčale, 15. septembra — Društvo za raziskovanje jam Simon Robič iz Domžal vabi na 26. kulturno prireditev pod Krumperško lipo, ki bo v nedeljo, 18. septembra 1988. Sprehod se bo začel ob 15. uri z nastopom ljudskih pevcev in gozdov pod staro lipo pri gradu Krumperk, zatim bo sprevod narodnih noš, konjenikov, vozarjev in drugih udeležencev, program glasbenikov, pevcev in folklorne skupine pri jamarskem domu, ob 17. uri pa še slovesnost ob začetku raziskovanj med Babjo jamo in Železno jamo; v slednji jami bodo nato jamarji prikazali vrtno tehniko. Prireditev bodo sklenili s piknikom pri jamskem domu.

Slovesnost pri Cojzovi koči

Kamnik, 14. septembra — Planinsko društvo Kamnik, ki letos praznuje 90. letnico delovanja, bo svoj jubilej označilo še z enim pomembnim dogodkom. V nedeljo, 18. septembra 1988, ob 11. uri bodo namreč kamniški planinci slovesno odprli razširjeno in prenovljeno Cojzevo kočo na Kokrškem sedlu. Za to priložnost pripravljajo bogat kulturni spored.

Organizatorji vabijo k množični udeležbi, da bi se tudi tako oddolžili vsem sodelujočim pri obnovi koče. Postojanko so povečali za 60 ležišč, skupno pa bodo lahko prenočilo celo prek sto planincev. Toliko oseb lahko sprejmejo v razširjeni jedilnici, ob kateri je še nova kuhinja in predsoba s sodobnimi sanitarijami.

Celjski obrtni sejem potrjuje svoj sloves

Celje, 14. septembra — Kljub deževju se je v sredo dopoldne na celjskem obrtnem sejmu trlo obiskovalcev. Sejem si je v enaindvajsetih letih, kolikor časa ga v Celju pripravljajo, s svojimi zanimivimi razstaviščnimi prostori in ponudbo pridobil ugled tako med obrtniki, tovarnami, kot tudi radovedneži. Preko tri tisoč razstavljalcev, ki se predstavljajo na več kot sedemsto razstavnimi mesti, prikazuje izdelke svoje obrti — pa naj si bodo najmanjši vijaki ali veliki stroji. Značilnost celjskega sejma pa je tudi, da predmeti marsikje niso le razstavljeni ali na prodaj na lično urejenih stojnicah, temveč obrtniki tudi prikazujejo uporabnost izdelkov. Tako smo si z zanimanjem ogledali demonstracijo novega vsestransko uporabnega ravnila »Tehnik« obrtnika Jožeta Malenška, ki ga je tudi sam patentiral. Prav tako zanimiv je bil prikaz novega izvijača s štirimi nastavki, pa prikaz različnih garažnih vrat na daljinsko upravljanje, veliko pa je bilo videti tudi uporabnih strojčkov za gospodinjstvo. Obiskovalci so kljub mrazu in dežju hodili od razstaviščnega prostora do razstaviščnega prostora, hkrati pa so organizatorji sejma pripravili tudi nekaj posvetov, seminarjev in tiskovnih konferenc. O Celjskem sejmu pa so gorenjski obrtniki povedali:

Anton Grobovšek iz Kokre: »Na sejmu sem sodeloval že večkrat, letos tudi prodajam usnjene pasove. Kot obrtnik se ukvarjam z usnjeno galanterijo, celjski sejem pa mi je všeč, ker se na njem prodaja izredno malo krame. Tudi sicer je to najbolši sejem v Sloveniji, veliko je obiskovalcev, zdi pa se mi tudi resnično obrtniški. Sedaj so časi za obrtnike slabi, saj pada kupna moč, obrt pa je na vseh področjih še zapostavljena pred družbenimi delovnimi organizacijami.«

Vinko Perne iz Tržiča: »Oba z ženo imava kovinsko predelovalno obrt že dvajset let. Gotovo je, da se od obrti da živeti, vendar pa je pogosto treba delati precej več kot osem ur. Pri nas je deset zaposlenih, vendar pa se obrtniki vedno teže odločamo, da zaposlimo nove, saj so prispevki zelo veliki, trg pa vedno bolj negotov. Sodelujemo s številnimi tovarnami od Iskre, Gorenja, Peka, velik pa je problem sodelovanja z drugimi republikami, saj plačil pogosto ni v določenem roku. Celjski obrtni sejem je kvaliteten, vendar da bi bil komercialno še uspešnješi, če bi bilo več informacij, več prospektov. Morda bi bilo tudi bolje, da se predstavljamo obrtniki po panogah in ne po obrtnih zadrugah, saj bi bilo tako moč imeti še večji pregled.

V. Stanovnik

V domu oskrbovancev praznujejo

Preddvor, 18. septembra — V soboto, 17. septembra, bo v Domu oskrbovancev Albina Drolca v Preddvoru proslava ob 40-letnici doma. V kulturnem programu bodo nastopili člani kulturnega društva Sava Kranj, slavnostni govornik pa bo predsednik izvršnega sveta občine Kranj Henrik Peternelj. Na proslavi, ki se bo začela ob 10. uri, bodo podelili tudi priznanja.

D. S.

Kranj — Kranjčanom

Zabavna prireditev

Če se bo kislo in deževno vreme razjasnilo, bo danes od 13. ure pa tja do večernih ur, na kranjskem Maistrovem trgu veselo. Kot smo poročali že pred tednom dni, pripravlja turistična agencija Odisej pod našim pokroviteljstvom posebno prireditev, ki smo jo naslovili »Kranj-Kranjčanom«. Gre za eno izmed potez, ki želijo poživiti stari del Kranja. In kaj se bo dogajalo? Osrednji program bodo tvorile plesne skupine iz kranjskih osnovnih in srednjih šol, glasba, lutke...

V primeru dežja oziroma slabega vremena se prireditev prenese na naslednji petek, če pa bo tudi takrat ponagajalo vreme, bo izpeljana v začetku poletja 1989.

V. B.

Izlet za upokojence

Kranj, V četrtek, 22. septembra, bodo kranjski upokojenci spet krenili na izlet. Odšli bodo ob 7. uri zjutraj izpred kina Center v Kranju proti Kranjski gori, čez Vršič v Soško dolino, Trento, Bovec, Kluže, čez Predil v Trbiž in k Belopeškim jezerom, po želji pa tudi v Višarje. Prijave sprejemajo v ponedeljkih, sredah in petkih od 8. do 12. ure, v pisarni društva upokojencev Kranj.

Sejem rabljene kmetijske mehanizacije

Cerklje — Aktiv mladih zadružnikov pri Gorenjski zadrugi, Temeljni zadružni organizaciji iz Cerkelj, pripravlja v nedeljo, septembra 1988, sejem rabljenih kmetijskih strojev. Sejem bo od ure do 13. ure in sicer ob vsakem vremenu na dvorišču zadružnega doma v Cerkljah.

Vse prodajalce pa organizator prosi, da pripeljejo svoje stroje, orodje, pripomočke in drugo, kar bodo prodajali, najkasneje do pol devete ure.

Nova možnost za rekreacijo v Podbrezjah — Minulo nedeljo so Podbrežani slovesno odprli balinišče pri spomeniku nad naseljem Gobovci. Tam je zbrane pozdravil predsednik sveta krajevne skupnosti Viktor Jesenik, ki je pohvalil željo krajanov po druženju ob športni dejavnosti. Potem ko je prvo kroglo po balinišču zalučal Janez Pretnar kot najbolj zaslužen za izgradnjo objekta, je prvo balinarsko tekmovanje izpolnilo ves nedeljski popoldan. Po začetni vnemi je moč soditi, da balinišče tudi poslej ne bo samevalo. (S) — Foto: S. Saje

alples industrija pohištva
Železniki
telefon:
064/67-121
66-155

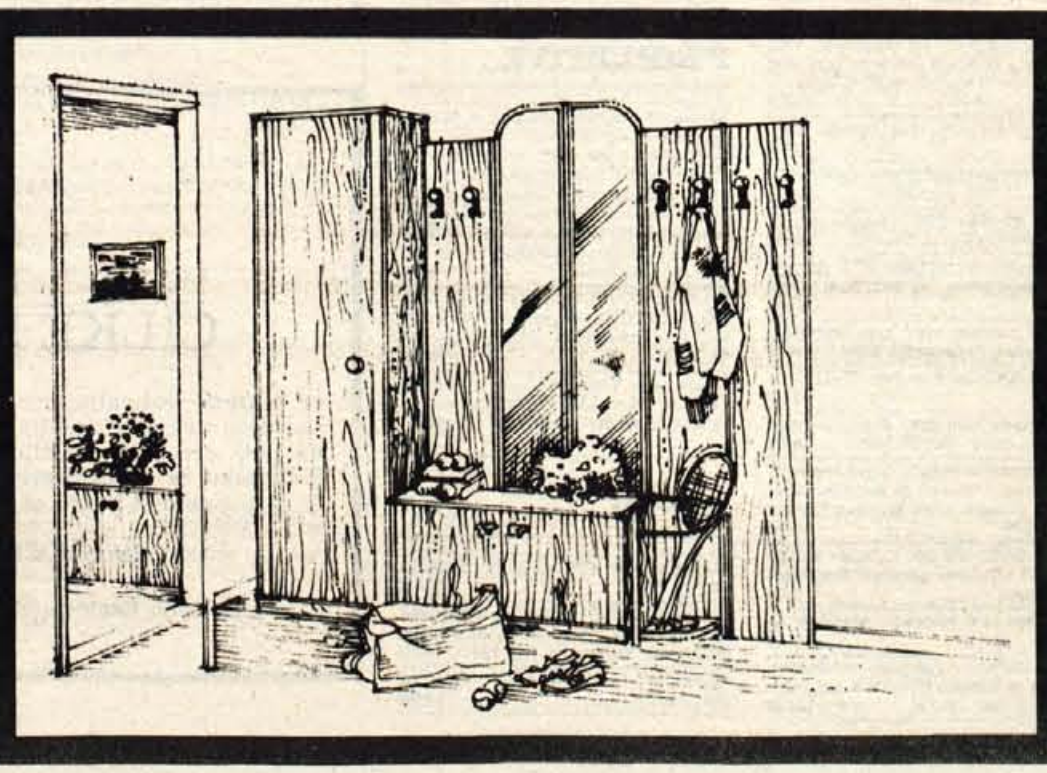

V salonu pohištva alples v Železnikih lahko kupujete po zelo ugodnih pogojih
Ponujamo vam:
25% POPUST PRI TAKOJŠNJEM PLAČILU Z GOTOVINO ALI OBROČNO ODPLAČEVANJE
Sestavljivo pohištvo TRIGLAV in DOM OREH, predsoba AL, klubske mize ADA, jedilne mize EVA, karnise BETA in cvetličnjaki so izdelki našega proizvodnega programa izdelani po vaših željah.
PREPRIČAJTE SE!